

Fr. Postrkajš
Ljubljana o. 1898
1904.

GOZDOVNIK.

Povest iz ameriškega življenja.

Poleg Karol May-a .III. izdaje,
poslovenil
H. Majar.

II.

LJUBLJANA, 1898.

Založil in prodaja **Anton Turk**, knjigovezec.

Tisk J. Blasnikovih naslednikov.

Ves zmeden jo krene v stran in v malo trenutkih je ležal
od lasa zadavljen in oglavokožen na tleh.

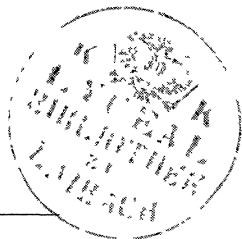
GOZDOVNIK.

Povest iz ameriškega življenja.

Poleg **Karol May-a** III. izdaje, poslovenil **H. Majar.**

~~~~~  
**II.**  
~~~~~


~~~~~
LJUBLJANA, 1898.

Založil in prodaja **Anton Turk**, knjigovezec.

Tisk J. Blasnikovih naslednikov.

Sokoljeoko.

Gila, ko prereže Meglogorje, obrne se v Rdečo reko (Red River), ta pa, ko preteče državo Tehas, lovišča Komančev in Kaigvasov, se izliva po dvestournem toku v zaliv Mehikanski.

Iz kota, ki ga tvorita reki Gila pa Rdeča, razprostira se do bližine utrdbe Tubak širna rodovitna savanska krajina, na kateri dobivajo divje čede konj in bivolov obilno živeža, in ktero Komanči smatrajo za svoje najboljše lovišče.

Skoro dva tedna po odhodu don Estevanove odprave od Tubaka vladalo je na onem kraju travane, ki je mejil z utrdbo, silno živahno življenje. Vlekla se je dolga vrsta indijanskih šotorov, po katerih so bili za jermenje poobešeni kosovi mesa, na tanke ploče rezanega.

Zunaj na obzorju je bilo videti, da se gibljejo posamezni jahači, ali pa tudi cele čete lovcev, a pred šotori je bilo opaziti vsakovrstne ženske.

Oni šotor na sredi, kakor je bilo soditi, moral je pripadati glavarju. Ta šotor bil je večji in razsežniši od drugih in na vrhu je imel pripet čop orlovih peres, ki jih je lahni vetrič gibal semtertja.

Pred šotorom je sedelo dekle, popravljajoče mokasin (indijansko obuvalo), ki ga je jako umetno okraševalo s žimo. — Dekle je bilo ugledno, samozavestno in ponosno, kar sploh ni opaziti na Indijankah. A ker je bila glavarjeva hči, mogla je kazati svoje neodvisno držanje.

Zdaj je bil mokasin gotov. Postavi ga poleg drugega, izgotovljenega ter se vzdigne. Nje črno veliko oko je gledalo v daljavo, ter uzrlo, kar jo je zanimalo.

Legotni smehljalj ji preobrazi lice. A že v jedni minuti se ji vidi, da jo preveva nenadni strah. Razločno je bilo opaziti, da je pod temno kožo obledele, da plahovito vzdiga nogo na hojo, da bi hitela naproti jezdecu, bližajočemu se taborišču v kratkih skokih.

Jahal je konja, kateri bi bil obudil občudovanje vsakega poznavalca, — sedel je na živaljem hrbtu s toliko veličastnostjo, kakor bi bil s konjem zraščen. Lovska oprava od bivolvine bila mu je vsa okravljena, in iz levice mu je curkoma tekla kri na zemljo.

Tudi jezdec je bil dekleta zagledal. Oko se mu zažari in dirjalca obrne proti dekletu. S spretnim skokom je stal pred deklino :

„Kakošnega sovražnika je videla Mola, cvetka Komančev, da ji je obličje prebledelo, kakor savana po zimi, in da se ji trese roka, kakor stebelce v jutranji sapi?“

„Smrt je videla,“ odgovori ona.

„Smrt ni sovražnica hrabremu vojniku; smrt mu podaje le roko, da ga vede k velikemu Manitovu.“

„Hrabri umira v boju, a ne pod suvaji bivola.“

Hipna ali temna senca preleti mu po obrazu. „Sokoljeoko ne umira od bivoljega rogu. Roka mu je čvrsta, krogla zadevna, nož oster; bufalo ga ne dohiti, žival pogine pod njegovimi nogami. Ali — lovci Komančev dobivajo tréslíco ob pogledu čed, pa ne vidijo, kam pošiljajo krogle. Niso zadeli bivola, pogodili so roko svojega tovariša.“

„Življenje odhitéva s krvjo. Sokoljeoko naj stopi v šotor, da mu jo Mola obveže.“

Dekle pobere mokasina, pa stopa pred njim. Šel je za njo. Ranjenec razgoli roko, potegne nož izza pasu, in dajoč ji ga reče:

„Mola naj odstrani svinec iz mesa.“

Indijanka se takega oprávka ne plaši. Dekle preiskuje rano, tipaje s prstmi okolu rane, in ko očuti kroglo, izkušá kroglo dobiti z nožem iz mesa. V par trenutkih je bila svinčenka odpravljená. Zdaj vzame s stene v šotoru povésno posušenih rastlin in brž je bila obveza tako dobro narejena, da se je kri ustavila.

„Sokoljeoko ne bo imel mrzlice, in preden se mesec premeni, bode rana zaprta.“

Uro na to se vrnejo Komanči, prinesši seboj obilnega plena.

Prvi glavar, „Modralisica“ imenovan, sedéval je v svojem šotoru ter je bil zamišljen v razmózganje. Po dolgem premišljevanju pokliče vojnika ter mu da nalog. Vojnik z nalogo se oddalji.

Sokoljeoko je stal pred šotorom, gledajoč po travani. Zdaj pride vojnik k njemu.

„Moj brat naj se napoti k mojemu glavarju.“

Sokoljeoko kimne, pa koraka proti šotoru Modrelisice.

Lisica pokaže na pantrovo kožo, vabeč sesti, pa dene:

„Svetloba jutra gleda na plen Komančev, ki so lovili bivola in ga ubili. Kože živali leže pred šotori in nobeden vojakov jih ne ponese domov.“

„Bledoličnikom je treba kožo za podplate njih mokasinom.“

Glavar pokima, zadovoljen z ostroumnostjo Sokoljegaočesa, ugenivšega misel glavarjevo.

„Proti poldnu leži dežela bledoličnikov, s kterimi se Apač bojuje, a Komanč miruje, zove se Tubak.“

„Sokoljeoko je videl kamenite koč, kterim rekajo mesto.“

„Koliko bledoličnikov domuje tam?“

„Sokoljeoko jih ni mogel sešteti; bilo jih je več ko treh komanških rodov.“

„Se-li dobi tam smodnika in svinca?“

„Smodnika, svinca, pušk, nožev, tobaka, odej, biserov in pa vsega, kar rdeči mož potrebuje zá-se in za svojo skvo.“

„Po takem bo Modralisica poslal s solnčnim vzhodom 20 svojih vojakov, ki bodo kože spravili proti poldnu. Tam se bodo ustavili, pol solna daleč od meje deželne, ki jo Sokoljeoko zaznamljuje s Tubakom. Moj sin pa bo zdaj konja zasel ter pošlje pred njimi, ter bo pripeljal bledoličnike.“

Veselje mladeničevo nad tem naročilom ni bilo majhino; vendar tega nikakor ni izdajal, samo enostavno je prašal:

„Na katerem kraju bodo čakali moji rdeči bratje?“

„Na onem, kteri jim pokaže Sokoljeoko; pojdejo po sledu mojega sina.“

„Sokoljeoko ne sme puščati sledu za seboj. Njegova pot vodi skozi lovišča apaških otrok.“

„Potem naj Sokoljeoko kraj naznani.“

„Naravnost proti jugu, in prav dva solnca od-todi rastejo pavoljnaki iz zemlje, okrogli kakor prstan, in tudi tu stojita dva gumijaka. Tam naj čakajo, da jim Sokoljeoko privede bledoličnikov.“

„In, če more, naj poprašuje po Črnotiču, po glavarju strahonožnih šakalov in po razbojnikih sa-vane, ki se nazivljeta el-Mestizo in Mani-sangriente, ki sta mi ubila oba sinova. Ako mi Sokoljeoko pri-nese oglavke mojih smrtnih sovražnikov, dobil bo orlovsko peresje ter bo velik glavar med otroci Komančev.“

Lisica migne z roko; mladenič ustane ter stopi iz šotora.

Padal je mrak na zemljo, delal se je hitro večer, in ko Sokoljeoko na konja skoči, svetile so že zvezde na nebu.

*   *

Dva dni za tem je sedela v venti prečisanega sennor Francesca Metalje šarena družba. Pri eni mizi sta slonela sibolera (lovca bivolov), oblečena vsa v bivolovino. Njuni čvrsti postavi, grabovite pesti, obrazne poteze, vse to je dosti pričalo, kako težavno in naporno jima je to rokodelstvo. Lasovi, dvo-vrstno oviti okolu života, bili so dvakrat debelejši od navadnega larjata (konopa) in prislonjeni puški sta bili tako izrabljeni, da sta kar upili po teme-ljitem očiščenju.

Pri dveh skupaj zloženih mizah sedelo je de-vetero vakverov (govedskih pastirjev), a pri njih dobro oblečen sennor, videti, kakor njih haziendero.

Tem nasproti, v temnem kotu, tičala sta človeka, ki sta bila na prvi pogled prepoznati za Papagos-indijanca. Prvi je bil starec, drugi je bil polovico mlajši.

Starčevi beli lasje pa mlajšega črni so bili zadaj povezani z belousnjatimi vezili, da je bil kakor šinjon. Vezana kapica, s peresnim čopom ob strani, jima je tičala na glavah, pritrjena z jermenom pod brado. Lic jima ni bilo točno razpoznati, ker je bila soba majhna, imajoča dvoje oken, s zamazanim steklom, da je solnce le na pol prihajalo noter.

Ta dva človeka sta gospodarja neprenehoma izpraševala ter izkušala tudi z ostalimi v pogovor priti.

V tem se odpró vrata brezšumno. Možak, najboljših let, stopi noter, ki je takoj ná-se potegnil pazljivost vseh navzočih.

Bil je Sokoljeoko, Komanč. Razmerne čvrste oblike telesa, prožni in smeli stopaj, s katerim je ustopil mladi vojniki, to ga je takoj prikupilo. — Orožje mu je bil obglavni nož, svetlobrušeni tomahavk (sekira), puška na kopitu gosto obita s srebrnimi žebliči.

Pozdravil je z mahljajem roke, in navzočne je pregledal z enim samim pogledom tako ostro in popolno, kakor bi jih bil že dalje opazoval.

Kar nobeden ostalih ni bil opazil, to je on mahoma uzrl: pravi Forster-puški, počivajoči ob kolenih onih dveh bornih Indijancev Papagovcev.

Vse je bilo tiho. Vsaki glas je bil umolknil pri njegovem ustupu. Na tri korake stopi k Papagovcema, prašajoč:

„Moja rdeča brata sta uboga. Delata za plačo pri belih možeh?“

Indijanci Papagovci so ubožni in zanikarni. Dadó se rabiti za najnižje opravke. Vse njih „tužno“ življenje je v delu in — spanju.

„Mi dva sva vakvera, na odprtej zemlji.“

„Moja brata sta slabo oblečena; nijun sennor mora imeti prav hudo zakrčeno pest.“

„Indijanci-Papagovci smo jako uborni ljudje.“

„Imata pa dragi puški. Jel' sme vajun rdeči brat majhino preišljevati vajuni puški?“

„Najun rdeči brat ima sam puško, ki jo preišluj.“

Navzočni so napeto poslušali ta zanimiv razgovor. Trenoma so ugenili, da je bistroglednost Komancheva opazila nekaj sumljivega na Papagovcih in zdaj so bili radovedni, kaj bi to bilo.

Sokoljeoko se ni dal motiti; le še bolj potrjen je bil v svoji menitvi.

„Papagovca imata lepo barvo; toda izpod nje gleda svetla koža.“

„Kaj briga najunega brata najuna koža?“ zavihra mlajši.

„Vajuni lasje so podobni indijanskim čopom, toda koža nijunih glav je bela kakor koža bledoličnikov. — Moj rdeči brat ima belega očeta? Čemu se preoblačita Mani-sangriente pa el-Mestizo v Indijance?“

Oboje imen je izgovoril z glasnim poudarkom. Pri zažvenku teh imen skočijo vsi pokoncu. Imenovana sta bila tako sploh znana kot puščavska tolovaja, da jima je bil vsakdo sovražnik.

Kaj? Mani-sangriente pa el-Mestizo? — Main Rouge pa Sang-mele? — Red-Hand pa Half-Breed? — Mešanik pa Rdečoročnik?

Tako se je glasilo po vrsti, od kota do drugega. Vsaki zgrabi za orožje. Vse je bilo iznenadjeno, osupnjeno, prestrašeno.

„Nanju! Primite ju!“ upije ta.

„Puščajte ju! Naj gresta!“ kriči drugi.

„Stojte!“ zagrmí gospodar. „Venta (prodajalnica, gostilna) je moja. Tu nima nihče zapovedovati ko jaz sam. Jaz ne trpim boja v svoji hiši. Pojdite vunkaje, če si hočete vratove polomiti!“

Vsaki je uvidel, da čislani in previdni Francesko Metalja pravo govori. Ne Mešanik, ne njegov oče nikomur osebno ni krivice storil. Prva vznujanost je tako hitro minula, kakor je med društvo prišla. V kratkem so si stali nasproti Sokoljeoko pa tolovaja.

„Ti, pes od Komanča! kdo ti dovoljuje, da se brigaš za naju?“ škriplje Mešanik ter skoči v Komanča, ki pa odskoči in zdaj se umešata sibolera z vakveri med prepirajoči se stranki.

„Vun z razbojnikoma!“ kliče gospodar.

Komančeva neustrašenost je ljudem ugajala, pa si je hitro pridobil njihno naklonjenost. Krili so ga proti razjarjenima človekoma, ki bi ga bila najrajši razdrobila.

„Stopi sem, ti pes komanški!“ penil se je Mešanik, skušajoč preriti se skozi goste. — „Povej svoje ime, če imaš ktereга!“

„El-Mestizo se bo učil poznavati Sokoljeoko,“ glasi se odgovor.

„Sokoljeoko!“ kliknejo Mehikanci.

„Sokoljeoko,“ krikne Mešanik ter se napenja, da bi ga siloma dosegel.

Mešanik se hitro predomisli nečemu drugemu. Izgine skozi vrata, stoječa že dolgo odprta. Njegov oče mu je sledil bliskovito.

Trajalo je nekaj časa, preden so možje zopet mirno sedeli. Na to vzdigne besedo haziendero, prašajoč Sokoljeoko, kaj ga je dovelo v te kraje.

„Vojniki Komančev so bili na lovu. Naplenili so mnogo bivoljih kož, za ktere hočejo, da imajo : smodnika, svinca, pušk, nožev, odej, tobaka . . .“

Neki prisotni trgovec se hitro pokaže pa reče, govornika prekinivši :

„Kar potrebuje moj rdeči brat, vse to more dobiti pri meni. Vsega imam, kar mu srce poželi.“

Takoj se dogovore, da se napotijo proti taborišču Komančev. Tudi haziendero se je pridružil. Jako mu je bilo drago, da je našel Komanča in ž njim morda še kakih dvajset vojakov, s katerimi bi bil skoro enakoštevilen z Apači, ki so mu ukrali lepih konjev.

Možje, ki se pred četrto ure še poznali niso, so se hitro prijateljsko združili, pa skočili na konje, preganjat konjske tatove.

* * *

Ko sta bila puščavska roparja iz vida Sokoljega-očesa, sklenila sta mahoma, da pojdetata k Apačem.

„Drživa se kar severnozapadno, pa jih dobiva, ali vsaj njih sledove,“ govori mlajši. — „Apači so smrtni sovražniki Komančem in prav zdaj so Apači zapleteni v boj z belimi. Hvalo nama bodo vedeli, če jim pritirava plen, kakor je ta Sokoljeoko, ki ga črtijo in se ga boje, kakor nobenega drugih sovražnikov.“

Prideta do konjske ogradbe. Pripadala je ne preveč oddaljeni haziendi in prav v bližini so bili ljudje z delom obloženi. To pa teh dveh roparjev nikakor ni motilo, ali prav majhno.

Korakala sta polagoma in polna uverjenja, kakor bi imela najboljšo pravico na to, kar sta namerjala izvesti, pa se dvigneta čez ograjo. Na pol divji konji se umikajo rokam, ki jih grabijo ter odbegavajo na drugi kraj. Ali moža uzameta odeje, vržeta je konjem čez glavo in ko živali osuple stojé, sta že na konjih ter poskačeta čez ogradbo, hiteča daleč naprej.

Brez sedla, brez stremen, brez uzde drvita naprej v ostrem diru, v smeru med večerom in polnočjo ter zadeneta, ko je večer nastal, na široke sledove, na one, katerih sta iskala, kakor sta sodila po številu utisnjenih kopit.

„Zažgali bodo taborišni ogenj in potem jih lahko najdeva,“ govori starejši.

Njegova menitev se je uresničila. Kratkemu mraku je sledil hitro večer. Izgubljajoča sledove, opazita v daljini majhno svetlo točko, povečavajočo se v gorečo grmado v taborišču Apačev.

Smatrajoča se prijateljema Apačev, nečeta se priplaziti, ampak naravnost jašeta proti taboru.

Krik straže se čuje pred njima in takoj na to nastane mnogoglasno rjutje, prihajajoče iz žrel vseh Indijanov, hipoma ustavših, pripravljenih sprejeti bližalca.

Mešanik skoči s konja, vsega znojnega in ka-dečega se, ter stopi brezstrašno v sredo med-nje.

„Kje je vodja mojih rdečih bratov?“

„El-Mestizo!“ čuje se na okrog.

Vsi so poznali strahovitega moža. Vedeli so, da vsakrat prinese „dela“, kader jih poišče ter so bili željni slišati, kaj ga je danes privleklo do njih.

Nekdo izmed Apačev stopi preden. Ni nosil orlovih peres, znamenje glavarstvo, a ni bilo težko presoditi, da ima potrebne sposobnosti, zapovedovati oddelku hrabrih.

„Apačev vojnikiom ‚Močnihrast‘ poveljuje,“ reče pristopli.

Pa res je stal ta divjak v žarečej svetlosti taborišnega ognja tako visoko, tako široko, tako čvrsto, kakor grčavo deblo drevesa, katerega ne morejo premkniti s svojega mesta zgolj človeške moči.

„H kateremu glavarju spadajo moji bratje?“

„Črnotič je izposlal svoje vojnike, da gredo po konje bledoličnikov.“

„Storili so, kar jim je zapovedal,“ odgovori Mešanik. — „Devetnajst krepkih živalij so se domogli. Toda bledoličniki hité za njimi z lasovi, puškami, noži, da konje otmó.“

Pripovedal jim je tudi dogájaj s Sokoljevim-očesom ter se jim ponudil, da jih pripelje na sled belim,

„Moji bratje se morajo držati malo na poldne, da jih ne srečamo, da jim pridemo za hrbet. S Ko-manči so močni trinajst glav.“

Apačev je bilo vseh skupaj res petdeset mož, kakor je bil v venti rekel Sokoljeoko. Močnihrast je odločil šestorico, ki naj ostanejo ponoči pri ognju, čuvajoči uropane konje, pa čakati, da se vrne z ostalimi.

Zajašejo. Roparja se postavita na čelo in hitro so izginili v temni noči.

V tem je Sokoljeoko nadaljeval svojo pot. Niso mogli hitro napredovati, ker težko obremenjene mule trgovčeve so mogle le počasno naprej. — Haziendero je večkrat poskušal pogovor začeti s Komančcem, ali namera se mu je vselej opotekla na molčečnosti in zaprtosti malobesednega moža. Sokoljeoko je mislil, kako hitro in nenadno je našel Mešanika in Rdečoročnika in kako se bo že jutri z Apači spoprijel.

Malo pred mrakom se jim pokažejo pavaljnaki, ktere je bil Sokoljeoko naznanil Modrejlsici kot shajališče, in ko četa semkaj dospé, najdejo dvajset Komančev, ki so bili z lasovi privlekli ogromne zamote bivolovih kož.

Zdaj so razjahali, zanetili ogenj, okolu kterega posedejo: haziendero, vakveri, oba sibolera, trgovec; Sokoljeoko je prisedel k Indijancem, ki so se že ogrevali pri drugem ognju.

Zdaj ni bilo časa delati kupčij, ker se je bilo naglo stemnilo; trgovanje so odložili na drugi dan. Preiskali so prinešena živila, napravili obed, postavili potrebne straže, pa legli spat.

Solnce obzorja še ni rdečilo, in le blede svit se je kazal na vzhodnem nebu, ko pristopi indijanska straža k spečemu vodji ter ga rahlotno za rame potrese.

„Sokoljeoko je zapovedal, poklicati ga, ko bo dan pozdravljal rdeče može.“

Razburjenec, naredi kretaj zadovoljnosti, stopi k siboleru, Encepezu z imenom ter ga prebudno durne.

„Kaj je?“ vpraša duknjenec, maneč si oči.

„Boj se bliža. Moji beli bratje naj odvržejo spanec.“

Encepez krikne in na ta krik sibolero v se vzrav-
najo vsi spalci, ki še le zdaj izvedó, kaj jih čaka
po mnenju Komančevem.

Vodja se bliža hazienderu.

„Rdeči možje se bodo bojevali z bledoličniki,
ter Apačem vzeli obglavke. Kdo bodi poveljnik:
moj beli brat ali Sokoljeoko?“

„Moj rdeči brat je izkušenejši od mene; on
vôdi zapovedništvo.“

Sokoljeoko se nakloni ponosno in pritrdivo ter
stopi k trgovcu.

„Ali hoče moj brat, da ga Apači usmrte ter
mu uzamejo blago?“

„Santa Madonna, to mi nikakor na misel ne
hodi! Če pridejo, pobegnem, pa . . .

Komanč pretrga besedo boječniku s zapovednim
mahljajem roke.

„Moj brat pojezdi s svojimi mulami proti pol-
noči, da pavoljnih grmov več ne vidi ter ostani pri
kožah, dokler se boj okonča.“

Migne. Komanči so privezali kože za lásove ter
odjezdili. Trгоvec jim je počasi sledil. Sokoljeoko
je moral biti popolno ugotovljen, da pojdejo Apači
po njegovem sledu, da pridejo od juga, sicer bi ne
bil tako odpravil kože in trgovca z njegovim
blagom.

Ni še preteklo deset minut, ko se vrnejo od-
pravniki kož. Sokoljeoko je dal od sledov toliko za-
mesti, kolikor se mu je zdelo potrebno ter po raz-
stavi dvanajst belih in svojih dvajset Indijanov tako
med debela in vejevje pavoljnjakov, da bi jih niti
najostrovidniši uzreti ne mogel.

Konjem so vsem nosnice zavezali, da bi pred časom ne postali izdajalci.

Sam se postavi tako, da je imel v preglednosti vse južno obzorje.

Globoka tihota vlada. Pavoljno grmovje miruje, porošeno z jutranjo roso. Zdajci se pokažejo na jugu črne pike, raztresene, ki se povečujejo čimdalje se približujejo.

„Ugh!“ pride globoko grleni glas iz ust Sokoljegaočesa, in skritniki so vedeli, da prihaja sovražnik. V polkrogu prijašejo Apači. Komanč je mogel zdaj dobro razločiti Mešanika in njegovega starega, ki sta jezdila prva, da sled ne izgubita. Ustavijo se nekaj streljajev pred grmovino, kakor na kratki posvet. Mešanik vzdigne puško visoko v zrak, pa dirja naprej z razpuščenimi lasmi, s plapolčim plaščem. V divjem dirjanju hité drugi za njim.

Polkrožna grmovina je imela proti poldnu precej široko vrzel; skozi to odprtino jezdijo Apači med pavoljnjake. Videti ni sovražnika nobenega; noben list se ne gane. Na tleh je bilo opaziti sledove dveh ognjev. Mešanik se okrene, da bi pepelišče bolje pregledal in ta okrenba mu reši življenje. — Strel se je bil zablskal izmed vejevja in kroglja, priševša iz sreberno obite puške Sokoljegaočesa, ki bi ga bila gotovo podrla, ga je ranila na levem ušesu.

Apači zaženó grozansko tulitev, ki je bila preglášena s poki iz več ko dvajset pušek in s frčanjem komanških puščic. V sledečem trenutku se ponovi pokanje med vejevjem in šibjem, kar na okrog, a skriti beli in divjaki planejo na konjske tatove.

Grozno bojevanje se razvije. Sokoljeoko je spustil puško, pograbil tomahavk. S tigrovskim

skokom se požene njegov konj v najgostejši kup. Trenoma je zdrobil dva, tri Apače, da so pali s konj. Predseboj ima Močnegahrasta.

Poprej je bil videl, ko je trajal posvet, da ta načeluje Apačem.

„Apač je tat. Krade konje. Ljubi puščavske razbojnike. Njegova koža bo visela na sedlu Komančevem.“

„Komanč, ti pes, ti žaba!“ odgovarja nasprotnik, vzdignivši tomahavk, ki pada tesno na mladenčevo glavo. Ta pa je udarec prestregel, udarivši od zdolaj gori ter zadel pest Močnegahrasta s toliko silo, da se je odprla, da se je sekira v zraku parkrat prevrtila in blizu Komanča zasadila se v zemljo.

„Uff!“ krikne Sokoljeoko, tomahavk se zablika ter prileti sovražniku v glavo do ramen.

Ta hip se čuti pograbljenega od zad ter s konja potegnjenega.

Razbojnika sta zagledala vakvere, obrnila puški, pa s kopiti se branila proti premoči. Uvidela sta, da ne uspevata. Vakveri namreč so bili služili v mehikanskih polkih, pa so jima presedali. Bojevanje je grozno. Apačev je vedno manj. Roparja skleneta pobeogniti. V metežu zajahata ter izgineta.

Sokoljeoko skoči zopet na konja. Kratki krik, kazaje v stepo, kjer sta uhajala Mešanik in Rdečoročnik, pa so jo drvili za njima, kateri so še kaj mogli.

Roparja sta jo držala proti kraju, kjer sta bila sinoč zadela na Apače in kjer so stali še danes uropani konji. To je slutil Sokoljeoko; zato ju je hotel prehiteti ter straže svariti. Haziendero je imel

svoje konje zopet dobiti; na pregon roparskih ubežnikov je mislil Komanč šele v drugem redu.

Mešanik je včasih nazaj pogledal. Prostor med njim in med preganjalci je bil čedalje manjši ter je vedel le eno sredstvo uiti jim: to — da je krenil od smeri, držeče h konjem. To sredstvo se je obneslo. Sokoljeoko je hitel v smeri proti konjem, a razbojnika od todi proč ter sta jo tako odnesla.

Šestorica Apačev, ostavših za čuvaje pri konjih, sedela je molčeča na tleh. Vsaki se je na tihem jezil, da mora tukaj počakati, ko drugi slavito podé sovražnika. Da bi mogli njihovci biti tepeni in pobiti, to jim niti na pamet ni hodilo ter niso gledali na obzorje.

Uropani in skrbno zvezani konji so se pasli blizu njih, a tako, da Apači niso mogli prosto gledati na iztok. Zatorej pa brezskrbni čuvaji v diru prihajočih Komančev in vakverov niso prej opazili, dokler niso slišali kopitanja njih konj.

Hipoma skočijo na noge. Prvi pogled jim je vse povedal. Odhité k svojim živalim, da bi zasedli in pobegli, ali — bilo je prepozno. Sokoljeoko, izmed vseh prvi, se zakadi v sredo med-nje ter hipoma prejezdi dva Apača, tretjega zadene tomahavk in ko z levico grabi četrtega, posreči se petemu na konja skočiti, a šestega potolče Encepez, ko je nogo v stremen utikal.

Hipoma je bil Sokoljeoko razkonja, vihtel obglavnik, nož, in v treh minutah so mu ob sedlu viseli obglavki štirih Apačev.

„U-u-ff!“ glasi njegov zmagoviti krik.

Njegovi mu priglasujejo in tudi vakveri so dajali glasove od sebe, izredno podobne indijanski radosti.

Haziendero stopi h Komanču.

„Rdeči brat moj je izvršil besedo svojo. Hvalim mu za to.“

Ko prispó do pavoljnjakov, razvidi se, da so izgube velike. Ranjence je bilo treba obvezati in mrtve pokopati.

V tem pride kupčevalec. Kože so nazaj privlekli; v kratkem so bile zamenjane za množino onih stvari, katerih je želel Modralisica.

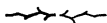
Na to se razidejo beli od Indijancev, vračajoči se v Tubak.

Sokoljeoko reče Indijancu: „Moj brat pojdi v tabor, in v koči Sokoljegaočesa obesi te oglavke.“

„Sokoljeoko tega ne bo sam storil?“

„Ne bo. Moji bratje prinesó Modrilisici predmete, dobljene za kože. Sokoljeoko pa mora hiteti za sledom Mešanika in Rdečoročnika ter se ne povrne prej v svoj vigvam, dokler jima ni vzel oglavkov. Modralisica naj mu pošlje deset vojniov, ki naj čakajo ob Rdeči reki na Bivoljem otoku. Dobil je bo, ko pojde mesec petkrat za solncem. Howgh!“

Zajejdi, migne z roko, pa dirja za sledom puščavskih razbojnikov.

Soditev v travani.

Baraha in Oročej, ko sta bila izginila za vogal Indijanovega grobišča, postojita ter se gledata neodločno.

„Sennor Oročej, menim, da sva jo odnesla prav hudim vragom.“

Oročej vrže zamotane kodre nazaj ter popravlja svoj plašč v slikovite gube.

„Menim, da bi bilo najbolje, ko bi kar hitro odšla. Tem tigromorcem bi utegnilo priti na misel, da nisva potrebna na zemlji in potem bi ne bilo tako lahko malo pobrigati se za bonanso.“

„Tu govorite pač pravo. Potem kaže najboljše, da je ne udariva naravnost na taborišče. Mogli bi se res domisliti, naju še kaj vprašati.“

„Kaj mislite storiti, don Baraha?“

„Obrniva se v gore, pa tam čakajva, da pete odnesó ti grozotni lovci.“

„Ta misel je povse pametna. Meni se dozdeva, da bonanse ne bodo mogli do čista izprazniti in če primerne priložnosti počakava, moreva dobiti vendar še toliko zlata, da bodeva mogla odpravi hrbet obrniti.“

„Pojdite, sennor Oročej. Vi ste razumen gambusino (zlatoiskalec) in prav lahko je domnevati, da utegneva najti v tem kraju še drugo bonanso. Mislite na razpoko v skali, v kateri ste videli pet-najst odstotkov zlata.“

„Za to razpoko ne ve nihče razun naju dveh. Ko bi res bonanso do tal izpraznili, ostane nama ta razpoka, v kateri moreva dobiti ogromnega bogastva, če je tako globoka, kakor sodim.“

Stopata med piramido in med visočino, s ktere so trije lovci opazovali grobovje, tja proti goram.

Jarek ni bil tako strman, kakor se je od daleč videlo in ko prideta na vrh, opazita, da vodi izhojena pot gori po skali, in na drugem kraju zopet dolu. *

Korakata naprej, pa vidita, da je s tega mesta pregledati moči vso piramido, in razun južne strani, ves njen okoliš.

Zdaj počí strel — na to drugi.

Baraha in Oročej se skrijeta za grmovje, pa gledata proti piramidi. Opuščena je bila od treh lovcev, a daleč za njo sta videla Pepota nad don Estevanom na tleh ležati, in Fabija boriti se z Diazem.

„Vidite, sennor Baraha? In vi ste hoteli bežati! Tam teče že tudi velikan, kakor bi bil Golijat.“

„Sreča, da sva jim ušla. A čujte! Kaj ni slišati, kakor bi nekdo prihajal od druge strani?“

Res so se bližali stopaji, tako glasni, da jih niti slap ni prešumeval.

Plahosrčna možaka zaskrbljeno pogledujeta, kje bi dobila zavetja. Malo nazaj sta bili skali, druga na drugo nagnjeni. To je bilo edino skrivališče tukaj. Možakarja se hitro umakneta vanj.

Ko sta bila v nevidnosti, pride oni, ki je prouzročal šum; pokazavši se izza ovinka, stoji — Kučilo.

Zdaj gleda tja dolu, v zlatovišče. Vidi, kako se trije lovci z Estevanom in Diazom vračajo k bonansi ter izusti krik prestrašenja. Najprvo se je vprašal, kaj je to trojico semkaj privedlo. Kaj je bil Tiburcio res sovedec bonanse? in šel za odpravo. da jim jo preotme? Ali se morda zadržuje tu, da bi se maščeval nad don Estevanom? Moral je vedeti, pri čem je; zato sklene, dolu se spustiti, pa razgovor petorice poslušati, peterih mož, na katerih je izpoznal, da se pripravljajo na daljše razpravljanje.

Poprej je moral pa še nekaj storiti.

Ne daleč od njega je rastel hrast iz skale, prav tam, pod katerim je bila zlata gruča. Uveriti se je moral, da-li je mogoče, z lasom priti do nje. Stopi na kraj skale, legne, pomoli glavo naprej, da bi pogledal dolu.

Tako je ležal nekaj minut, na to se nazaj porine, pa ustane. Laso je segal do dolu. Ali kako bo gručo izmajal, izlomil, gori prinesel, ko mu je treba rok, da se oprijema in drži? In pa — ni-li ta gruča tako težka, da se laso pretrga pod dvojno težo?

Zamišljen stopa dalje. Moral je najti sredstvo, da ta zaklad vzdigne, in ko bi mu glava posivela. No, za to je bilo časa pozneje. Zdaj je bilo pred vsem potreba, da izsluša razpravo onih peterih mož, vršečo se med piramido in grobom.

Uvidel je, da to more najbolje storiti s piramide dolu, da-si nevarnost, v katero je stopal, nikakor ni bila majhina, pa je hitel v jarek, iz jarka gori na piramido, kamor je prilezel neviden, ker so bili možje na nasprotni strani.

„Je-li ste videli, sennor Baraha?“ prša Oročej, ko se je bil Kučilo odstranil.

„S hrasta dolu je moral nekaj prav važnega opazovati.“

„Morava tja, da vidiva.“

Stopita izza skal na kraj prepada. Tamkaj ležeta, stegneta glavi, pa gledata.

Dolgo je trpelo, preden se kateri zgane. Oba sta uzrla zlato gručo, obema je tiščala kri v glavo, oba sta čutila napete žile, nobeden ni gruče drugemu privoščil, vsaki jo je hotel sam imeti, vso, obadva

sta natihoma naklepala, kako bi se iznebila — druga.

„Sennor Baraha,“ povzame Oročej, „jaz imam dobro misel. Jaz sem uverjen, da lovci vedó za bonanso.“

„Kako pridete do take misli, ki je težko dokazati?“

„Odeje s zlatom obšite ležé še pri konjih. To bodo opazili, pa bodo prašali po nahajališču rude.“

„S tem pa še ni rečeno, da bonanso res že poznajo.“

„Saj so poslušali, ko smo zlato gori nosili.“

„Res je! Ni dvojiti, da poznajo bonanso. A vaša dobra misel, pa to, kako se to ujema?“

„Prav dobro! Don Estevana bodo izpihali, zlato uzeli, nama pa ne bodo niti zrna pustili.“

„Morda je najbolje, da počakava, kaj bo.“

„Tudi jaz sem izprva tako mislil; ali zdaj uvidevam, da je bolje, če jim braniva rogoviliti po zlatovišču.“

„Kaj bi bilo počenjati?“

„Gručo bova takoj vzdignila, skupaj, obadva.“

„To bi bilo res najbolje, kar moreva storiti. Človek ne more predvideti, kaj prinese bodoča ura, in zato najlepše kaže, da jo imava zagotovljeno, to kepo.“

„Eden izmed naju mora dolu.“

„Eden! Pa kateri?“

„Jaz, kaj pa!“

„Ne, jaz pojdem.“

V svoji blaznosti nobeden ni mislil na pogibel; závérovan je bil vsaki le v to, kako bi zlato gručo dobil v svoje pesti.

„Zakaj pa vi?“

„Ali pa vi, zakaj?“

„Ker sem laglji od vas, pa bi me tudi laglje držali.“

„Prav narobe! Poglejte, da sem suh kakor izpovedni listek.“

Baraha jame strmeti predse. Obličje se mu preobražuje, česar Oročej ni opazil.

„E, pa dobro, sennor Oročej. In da vidite, kako nesebično vam prepuščam pravico, hočem popustiti. Dajte sem vaš laso! Zvezala ga bova z mojim, da bo trdnejše držalo, to vezilo.“

Lasova se zvežeta. Prvi konec se pritrdi za hrast, drugi z vejevjem previdi. Taki sedež zavzame Oročej, ki se spušča dolu, z nožem med zobmi.

„Dosti!“ zavpije zdolaj dolgi mandolinar Oročej, prispevši do zlate kepe. Baraha pritrdi lasove za hrast, pa strmi v prepad, kjer se Oročej napenja, da bi zlato gručo izločil iz kamenja.

„Kaj pojde?“

„Pojde, a počasu.“

Preteklo je četert ure. Kos za kosom je padal od skale. Oročej je deloval s tako željovitostjo in napornostjo, da so mu curele debele srage potu po čelu in po licih. Naposled glasno krikne veselja.

„Je gotovo?“ praša Baraha, topeč se nestrpljivosti.

„Je, hvala moji pameti.“

„Ali jo morete držati?“

„Neznansko je težka.“

„Za božjo voljo in vseh svetnikov, ne dajte, da vam izmakne.“

„Ne bo. Ali — vlecite, hitro, vlecite! dolgo je držati ne morem.“

Baraha je vlekel in nategal, da je vse pokalo. Njegov pogled se je upiral na nož, ki si ga je bil pripravil in pa na kraj, kjer se je imel Oročej prikazati.

Pokaže se glava Oročejeva.

„Vraga! To je teža! Vlecite, sennor Baraha, vlecite!“

Odložite, don Oročej, odložite! Potem imate proste roke, ter se izprožite na rob, na trdo zemljo.

To je gambusino sam videl. Zlato gručo porine na kraj skale, na rob prepada, a z rokama se oprijema skale, da bi skočil na trdno. Ta hip pa zgrabi Baraha nož.

„Hodi dolu, ti lopov!“

S čvrstim potegljajem je prerezal oba lasova, toda malo prekasno. Oročej je bil videl njegov kretaj, pa je v blaznovitem strahu segel po gručici zlata. Kepa težke rude ni stala dosti trdno in tudi preblizu robu. Odjekne strašni krik, ponovljen v deseterem odmevu, veliko strašnejši od onih dveh krikov zjutraj, ki ju je Kučilo izglasil. Gambusino izgine v temnem ponoru. A kepa je pala na moleči rob, razbila ga, zadela na drugi rob, da ni skočila v penečo vodo, da je poševno leteča zagreznila v mehka tla, ki se je nad njo hipoma zaprlo.

„Santa Madonna! Kaj sem pa učinil?“ kliče Baraha. — „Zlato je proč, nepovratno! O bedak!“

Skloni se čez prepad, gleda s pomrkljim očesom v globočino. Ni mogel drugači misliti, kakor da je gruča z Oročejem vred pala v vodeno globanjo.

„O, jaz norec, jaz neprevidni tepec! Kaj nisem bil mogel čakati, da bi bila kepa povse na trdnem, in še le potem tega Oročeja poslati v kopel.“

Zmeraj še je izbuljeval oči tja v globino. Ni mogel oči obrniti od jame, v katero se je prestrmilo neizmerno bogastvo, bogastvo, zaradi kterega si je vest obtežil z umorstvom.

V tem pride dolga postava izza vogla piramide. Bil je Kanadčan. Pogledal je gori in vkljub daljavi je izpoznal Baraho.

„Hola hoj, sennor Baraha! Kaj počenjate še v teh hribih? Delajte, da se nosite odtodi, če ne vam s puško pokažem pot.“

Glava poklicanega se umakne, pa se v par trenutkih zopet pomoli.

„Hm, hm,“ gondra Rdoles, „to je bil udarec ali padec, ka-li, kakor bi bila pečina v zemljo tresnila. Moralo je kaj izredno težkega od zgoraj dolu prileteti. Ah, kaj pa je to?“

Na polovici strmega skalovja so bile rege, v kterih je priroda vzdržavala snopiče bilja in na enem takem čopu je visela polovica prerezanega lasa s poprečnim sedalom od vej narejenim.

„Dva lasova — potem sta bila dva, drugi je drugega dolu spuščal. Ali sta prerezana ali pretrgana? Kar gotovo je prvo, ker dva larjata se ne pretrgata pod nobeno težo. Baraha je še zgoraj in drugi ni mogel biti ko oni dolgolasni človek, ki ga nazivljejo Oročej, ki je smrtni krik iz duše pognal. Kaj pa je imel opraviti na tej strmini?“

Stopi bližej, na kraj tonvi, v katero je padal slap. Pobere nekaj kremenja, ki ga je bil Oročej izluščeval in ki je semkaj padalo.

Ko to kremenino tako zbira in ogleduje, obrne oko tja gori, pa se mu pokaže izdolbina v steni.

„Pa res, tam gori je luknja! Gambusino je tamkaj vrtal, nekaj izlomil, kar je bilo notri. Kaj neki bi moglo biti? Gotovo kaj vrednega, sicer se noben človek ne spušča nad tako globočino. Morda zlato!“

Pri vodi preiskuje tla. Tu so tla kakor razgrabljena.

„Vse kaže na luknjo. In res je prav globoka, nad katero se je zemlja zaprla. Človek tega ni razpraskal, saj ni videti nožnega sledu.“

Potegne nož, pa razširi udrtino.

„Zlato, samo čisto suho zlato, kakor ga še ni videlo človeško oko, ta gruča je tičala gori sredi stene; jasno mi je zdaj vse, in pa zakaj je bil krik.“

Odstranil je vso prst; njegovim močem se gruča ni ustavljala. Lehkotno jo dvigne, opere, zadene na ramo.

O moj Fabij, moj sin, prinašam ti dar, dar, kakor ga niti veliki Mogul ni imel med svojimi zakladi“

Baraha svojega stališča niti za hip ni premenil. Gledal je vse početje Kanadčanovo. Vse kite in žile so mu bile napete. In ko je videl težko zlato kepo iz zemlje vzdignjeno, izsili se mu iz hropečih prsi nerazločen krik divjote.

Kaj mu je bilo storiti? Roka mu sega po puški; nastavi, pomeri, da bi ustrelil lovca, toda roka se mu trese divje razburjenosti in kri mu glasno tolče po žilah — zlata tako ali tako ne dobiš nazaj, in s pokom se spraviš v novo nevarnost — po takem preudarku odloži orožje.

„Oprezoval bodem pa gledal, kaj bodo počeli, potem bom videl, kaj imam storiti.“

Ustane, vzevši seboj tudi Oročejevo puško. Pride v votlino, kjer je stal še Kučilov konj privezan. Gre na višavo, od koder je mogel pregledati ves prostor med piramido in zlatoviščem.

Tako je sedel dolgo dolgo, skrit za grmovjem, ter gledal dolu na kraj, kjer so se razvijale stvari, ki so zajemale vso njegovo paznost, in pri katerih so mu jeli naposled lasje sršeti.

Popoldne prejde. Mrak se naredi. Ustane, globoko vzdihnivši.

„Zopet je skrito vse! Prenočevali bodo na piramidi. Kdor tem mozem v roke pade, onemu ni rešitve. Kaj mi je delati? Noči se. Ali tukaj ostanem, pa jih speče napadem? Ne. Eden bo vedno bdel. Ne ostaja mi drugega, kakor v tabor jezdit, v temi zlatoiskalce pripeljati, da jim ubranimo, zjutraj bonanso izprazniti in s zakladi se oddaljiti.

Gre k votlini ter zajaha konja. Nemogoč memo piramide, mora jo obiti v velikem ovinku. Če jezdi po tej dolini, mogel bi priti, četudi v tmici, vun na plano.

Konj ni mogel spretno stopati zavoljo kamenja, pokrivajočega pot; šele, ko je imel višine za seboj, mogel ga je prisiliti na hitrejši korak.

V tem je pretekla dobra ura. Popolna temota je pokrivala kraj. Posamne zvezde so svetile na nebu. Zdajci se ustavi žival nehoté. Slišal je bil pokanje, prihajajoče od taborišča.

„Kaj je to? Je-li smo zopet napadeni od divjakov? zdaj, ko jim manjka zapovednika? Tedaj so beli izgubljeni!“

Skoro tresel se je strahu, vendar je konja ostrognil na hitrico. Ni mu bilo do tega, da bi se

udeleževal boja, ampak je delal po nekem trenutnem nagnotju, katero si ni mogel pojasniti. — Tako je prekopital precej pota, kar se mu žival splaši ter v stran odskoči. Neka postava se je pred njim vzpokončila.

„Kdo je tukaj?“ glasi se mu nasproti.

Poznal je ta glas, ktereга zvok mu je dal pogumnosti.

„Jaz, sennor Diaz!“

„A? Baraha? Kje je Oročej?“

„Ne vem. Ločila sva se bila.“

„Pa jaz vem, kje ga imate, in pozneje bomo besedo govorili o tem. Odkodi pa imate Kučilovega belca?“

„V votlini sem ga našel, kjer ga je bil skril.“

„To je ugodno naključje! — Taborišče je napadeno: našim moramo hiteti na pomoč. Naprej, sennor Baraha!“

Diaz skoči za Barahom na konja ter vzame morilec vajeti iz rok. Ostroge pritisne v žival, da jo je primoral v najhitrejši tek. Ukljub dvojni človeški teži in temoti sta jahala v diru.

„A? pa dva karabina imate?“ vpraša Diaz v ježi. — „Eden je pač Oročejev, ki ste ga v globočino poslali, zavoljo kosa zlatu. — Sennor Baraha, zdaj sem jaz načelnik odpravi, in po boju se domenimo bolj natanko.“

Morilec ni odgovoril ničesar. Strah mu je stiskal prsi, da se bo meril z Indijanci in pa od tako dolge in naporne in mučne ježe, katero je mogel izdržati le človek od Diazove ustrojenosti. Baraho je pretiskala samo ena misel: kako bi se odtegnil boju ter ušel kazni.

Streli so bili razločniši od minute do minute. Najprej so prihajali kakor z enega kraja, a potem kakor bi se bili poraztresli po ravnici.

„Tristo takih! Rdečniki so zmogli; zdaj preganjajo begajoče bele. Naprej, hitro naprej!“

Konj je bil prisiljen napeti vse moči; tabor je bil oddaljen le še deset minut. Srečujeta posamne temne postave, boreče se čete, levo in desno. Tu pa tam se je razlegel smrtni krik zabodenega Mehikanca, a med tem so divjaki neprenehoma vzdražavali daleč glasečo se tulitev, in tukaj, prav pred njima, borila se je postava belega z najmanj osmimi Indijanci. Razbit je bil.

„Dolu s konja,“ kliče Diaz.

Baraha zdrči dolu, meneč, da bo takoj pobegnil, ali toliko, da se je zemlje doteknil, je bil že prijet od dveh rdečnikov, na tla vržen, z lasom povezan, ujet.

Diaz je bil osvoboden, kazen dajati temu človečetu.

Ko se je čutil Diaz samega na konju, zavihra med rdečnike. Tega vstreli, onega pojezdi in s puškinim kopitom podira sovražnike na levi in desni.

Divje tulenje se razlega okolu njega, privabljaajoče novih sovražnikov. Videl se je obkoljenega. Okolu in okolu je odmeval zmagoznani krik rdečko-kožnikov in tabor je ležal v — grozni tmuni. Izgubljeno je bilo vse, vse, ostajal mu je le še beg. Pritisne puško, dvigne konja, ostrogne, da zarezgeta ter skoči čez oblegalce. Divje kričanje se vzdigne za njim. V ravnini, v temi je bil varen.

Jezdil je dolgo, da je bil povse brez skrbi. Pri nekih hrastih se ustavi, priveže konja, leže na zemljo, odpočit si od doživljajev današnjega dne.

Za njim proti taborišču, rdečilo se je nebo. Velik svetel plamen se je vzdigal kakor na zemljo privezani meteor. Njegova svetloba se je širila po stepi, plapolaje, a Diaza ni obsvetila, on je bil ves v temoti.

Današnji dan je bil prinesel toliko izrednega, da je celó mož, kakor Diaz, precej potreboval, notranje se umiriti in mirno presojevati. — Tu se je Diazu zazdelo, da sliši šum prihajajočih stopajev. Ne daleč od njega se ustavijo koraki ter čuje gibanja kakor od človeka, sedajočega na zemljo. Vedeti je moral, kdo da je. Vsekako beli, ker edini Indijanec bi se gotovo ne bil odločil od svojih zmagovitih rojakov, pa šel počivat v samotno puščavo.

Previdno legne Diaz na tla, leze previdno proti kraju, kjer je tujec sedel. Priplazivši se do temne postave, ni vedel, koga ima pred seboj. Tujec je nosil odejo okolu života ovito, imel lase povite v šinjon in počez peresni čop, kakor ga imajo papagovski Indijanci.

„Pa dolgo traja,“ izpregovori tujec. „Moral bodem čakati.“

„Beli je in pa državljane,“ odgovarja si Diaz, ki je po jeziku takoj poznal, koga ima pred seboj. „Nosi čvrsti nož in pa puško, za katero bi stavil, da ni slab strelec. Čemu pa se preoblači kot rdečokožnik?“

Indijanomorec je ležal tako blizu tujca, da bi ga bil lahko z roko dosegel. Ko bi bil Diaz vedel, da je Rdečoročnik, zloglasni ropar travanski, gotovo bi ne bil zdaj nekaj korakov molče in tiho nazaj lezel. Pa ga ni poznal, in zatoraj je sklenil, da bo natihoma počakal daljnega razvoja.

V daljavi je gorelo še zmeraj plamenoma, da je bilo nebo vse rdeče. Indijanci so bili vozovno ogradbo zlatoiskov zažgali. Zdaj začuje Diaz prihajanje človeških stopinj, in žvižg, ki ga je Rdečoročnik vrnil. Dva moža prideta, in za njima je stalo dvanajst Indijancev.

„Kaj je, stari? Nimamo časa gubiti.“

„Kam menite, vitezi cenjeni?“

„Proti Meglogorju.“

„Kaj hočemo tam? Je-li si gotov z glavarjem?“

„Naredil sem kratko. Obljubil sem mu čede sennor Avgustina Pene, pa oglavek Sokoljegaočesa; takoj se napoti proti Bivoljezeru.“

„In midva?“

„Greva proti Meglogorju, da vzdigneva zaklad, preden glavarju slediva.“

„Kakošen zaklad?“

„Ta-le človek tu, mehikanski capin, ki so ga hoteli rdečokožniki ravnokar mučiti, obljubil mi je, ko pridem blizu, če ga rešim, pokazati mi silno bogato bonanso. Črnotič ga je izmenil za Sokoljeoko, in jaz sem vzel sabo dvanajstorico Indijancev, da ne bom v zadregi.“

Baraha — ta je bil oni capin mehikanski — ni razumel nič angležki, sicer bi ne bil preveč ponosen na dani naslov.

„Zdaj pa naprej, da vidimo, je-li zlatovišče res tako neznanski bogato, kakor je pripovedoval.“

Mešanik — ta je bil tu govornik — je stopal z Rdečoročnikom pa Barahom naprej, Indijanci pa eden za drugim, kakor jim je navada.

Diaz ustane od tal.

„Kolika sreča, da se ti malopridneži niso ustavili pri hrastu. Moj konj bi me bil izdal. Kdo sta ta dva moža, kterima hoče ta izdajalec pokazati bonanso? Izvršujeta nenavadno oblast nad rdečniki! Don Avgustin Pena dakle ima biti napaden! Ne vtegoma moram na Bilvoljezero, da ga svarim. In popred pojezdím v Zlato dolino, da poučím Tiburcija, mladega grofa de Mediana, in njegova lovca. Ukljub ovinku, ki ga moram storiti, da me ne vidijo, dospem v dolino pred divjaki, in tako pridem o pravem času, da opozorim prijatelje na pretečo jim nevarnost.“

Diaz odveže konja, zasede ter odjaha.

Med tem so se v Zlati dolini odigrali nekteri prav resni prizori.

* * *

Ko sta videla don Estevan pa Diaz, da sta dana v roke trem lovcem, šla sta za njim do mesta, kjer so ležali ustreljeni konji, med Zlato dolino in piramido.

Fabij je stal pred trenutkom, ki je bil pripraven, da odkrije velike skrivnosti iz njegovega življenja.

Diaz je čutil neko razdvojenost v svojem notranjem, ktere ni mogel izravnati. Čudovito je bil motril spretnost, opreznost, čvrstobo, s katero se je don Estevanu de Arečiza posrečilo, da je brzdal tolpo divjih silovitih slepolovcev ter jo premenil v dobro oboroženo in še precej ustrahovano četo. Čislal je svojega načelnika, ter je bil vaje doslej, izkazovati mu pokorščino. In zdaj je slišal tožbo Pepota Dormiljona in Fabija, in izpovedbe Kučilove

so bile povsem sposobne, da ga prepričajo, kako so obdolžitve res osnovane.

Pepo, bivši stražnik, je videl izpolnjeno si najtopplejšo željo: grofa de Mediana dobiti v svoje krepovite pesti. Oživiljalo je raz-stražnika maščevito čustvo, da možu po pravici povrne, ker ga je bil storil četudi neradovoljnega deležnika umorstva.

Gledé Rdolesa je omeniti, da je v tem trenutku čutil samo ljubezen do Fabija in pa resnoto puščavske soditve, kateri je imel prisostovati. Sin mu je stal ta hip pred željenim odkritjem, v globoko temo preteklosti zavitim in Rdoles je bil voljan pojasnitev podpirati.

Pepo je bil prvi, ki je vzel besedo.

„Storite, da začnemo, don Fabijan! Vse je tu, kar je treba za soditev in ne moremo trditi, da ostanemo dolgo nemotjeni.“

Nagovorjeni pritrdi, ter se obrne k don Estevanu.

„Slišali ste sennor, kaj je pri nas sklenjenega nad vami.“

Arečiza vzpogleda mrklo.

„Ne poznam nikogar, ki bi imel pravico, meni sodbo delati. Kdor ima pritožbo, obrni se na gosposko. Jaz nobenega ne priznavam sodnikom, ki je pobegel iz dežele, hoteč oditi prisojeni mu kazni!“

V Pepotovih očeh se zabliška.

„Ali je bila pravična? Ako to menite, potem vzdignem jaz svoje roke ter vas zabijem v zemljo kakor šakala, okužujočega zrak.“

„Začenjajmo, prijatelji!“

„Res, dajmo,“ poudarja Fabij. — „Hočete vi sestaviti sodstvo, oče moj?“

„Mahoma! Kdo je tožnik?“

„Jaz pa Fabij,“ odgovori Pepo.

„Torej stopita na stran, ker ne moreta biti sodnika.“

„To vi prevzamete, oče.“

„Ne, sin moj, tega ne morem, ker moja ljubezen do tebe bi me mogla dovesti na krivični izrek. Imamo le enega tu, ki more to službo opravljati.“

Obrne se na Diaza.

„Sennor Diaz, kakor upati, izkazali nam bote čast, da preuzamete predsedstvo.“

„Hvala vam! Ali mi prisojate voljo, da razsojujem gledé onega, ki je moj zapovednik in ktereга sem hotel še pred malo časa osvoboditi?“

„In vendar bote na-sé vzeli to breme. Jaz moram prevzeti službo čuvaja in vi poznate navado savane predobro, da ne bi vedeli, kako dolžnost vsakemu lovcu, da se potegne za pravično stvar. S svojo odklonitbo bi nas samo razžalili.“

„Bodi, hočem vam biti za voljo! Vendar prosim, takoj začeti, ker se nahajamo v krajini mož, katerim bo veselo zabavanje, če bodo našo sejo prekinili s kroglami in puščicami.“

„Potem dovolite, da po stari navadi obrišem prostore.“

Rdoles odkaže Diazu, kot edinemu pravico imajočemu — sesti, sedlo ustreljenega konja. Temu nasproti začrta z nabojsnikom krog.

„Tu je vaše mesto, don Estevan. Upam, da te črte ne prestopite, ker nasledek tega prestopka bi bil ta trenotek — krogla.“

Na levi in desni Diazu se postavita Fabij in Pepo, tako so tvorile te štiri osebe kraje čveterokota ali konce križa. Zunaj te občrtbe je stal Kanadčan kot čuvaj reda in stražar varnosti.

Diaz izvleče nož ter ga zasadi v zemljo.

„Sennores, soditev se pričinja. Trpi tako dolgo, dokler je klina skrita v prsti, v znak, da ne vlada sila in premoč, nego pravičnost. Kdo ima tožbo?“

„Jaz, Pepo Dormiljon, kakor se mi ime glasi.“

„Pa jaz, Tiburcio Areljanos, kakor so mi doslej govorili.“

„To sunita svoja noža v tla. Zadeni vaju smrt, tako ostra in črtovita, kakor vajuni rezili, ako mislita krivično.“

Storita po velewniku stare posvečene navade v savani.

„Pepo Dormiljon, koga tožite?“

„Tožim tega don Estevana de Arečiza, ki se za pravo zove grof de Mediana, ter se sam naslavlja vojvoda Medinski.“

„Kako se glasi vaša tožba?“

„Tožim ga treh zločinov: prvič umora, drugič detoropa in tretjič zlorabe oblasti v kaznovanje nedolžnega.“

„Don Estevan de Arečiza, je-li priznavate, da ste grof Antonio de Mediana?“

„Ta sem,“ odvrne ponosito.

„Priznavate-li, da ima ta Pepo Dormiljon pravico tožiti vas?“

„Ne priznavam ničesar in nikogar, tudi vam ne prava, mene preslušavati ter ne bom odgovarjal, razun če se mi bo zljubilo.“

„Vi imate svojo voljo, grof Antonio; ali zakon savane se glasi: Kdor zanikava, izrazuje s svojim molkom, da je kriv, in da se mu je vse dokazalo. To dobro pomislite! V travani, v stepi ne velja naslov, imenitno imenstvo, ampak le, kolikor si moža. Kdor neče pasti, mora znati, kako se mu je braniti. — Pepo Dormiljon, govorite!“

„Toženec je umoril soprogo svojega brata, grofico donno Luiso de Mediana v gradu Elančovskem.“

„Pepo Dormiljon, izvadite dokaze!“

„Dokazi so v povedbi, ki vam jo dadem.“

Dormiljon pripoveduje svoje doživljanje v onej noči v Elančovih. Diaz ni mogel drugači, kakor da se je čutil popolno uverjenega o krivdi grofovej.

„Don Arečiza, obžalujem, da moram vse verjeti, kar je pripovedal ta sennor.“

„Mislite, kakor hočete. Na podlagi gole menitve pa se ne sme nihče obsojati. Povedba še ni dokaz. Dovedite prič!“

„Zakon savane ne tirja prič za vsaki slučaj. Prepričanje zadostuje, da se izreče razsodilo. Pozivam vas, povejte naravnost, je-li ste učinili umorstvo ali ne!“

Preponosen je bil dati izjavo, izjaviti pripoznanje, ali pa izreči laž, ki bi ga morda ne bila mogla rešiti.

„Vaše molčanje se jemlje kot potrjenje. Vam se je dokazalo: umorstvo in detoropstvo. Kam je otrok prešel?“

„Vaša vprašanja so odveč. Ne morem vam dati n obenega pojasnila.“

„Govorite dalje, sennor Pepo!“

Dormiljon razkazuje svojo obsoditev in svojo pobeglost.

Diaz se obrne k Arečizi.

„Je-li pripoznavate to, kar ste slišali?“

Vprašanec je volil molčati.

„Vaš molk nam zadostuje! Don Estevan, jaz sem vam izkazoval nenavadno čislanje in mnogo bi dal za to, da bi vas videl nekrivega; vaše držanje pa ni možato, kateri zasluži trajno sočustvovanje.“

„Ohranite vaše šočustvo, Diaz. Vojvoda Medinski izsmehuje vaše tožbe, tudi, ko bi ga stale življenje.“

„Sennor, rečeno vam je že bilo, da vojvoda v travani nič ne velja. V tem trenutku vi niste drugega ko zgolj zatoženec, in, ako ne uspete, da bi se opravičili puščajte vsako misel na rešitev! — Imate še kaj dodati vaši tožbi, sennor Dormiljon?“

„Ne, gotov sem. — Kakor je prirodno, upam, da trojno zločinstvo, na katero postavlja pravica savane trikrat smrt, doleti najostrejša kazen.“

„Zdaj vi, sennor Tiburcio. Česa dolžite toženca?“

„Da je umoril svojo sorodnico, da je uropal žlahtnika, da je poskušal mene umoriti. O prvih dvoje zločinstev je bilo že govorjenje, trebam govoriti le o tretjem.“

Razpravljal je o napadu na vrtu Haziende del Venado, o zasedbi v gozdu ter o obnašanju don Estevana na bregu Salta de Agua.

„Sennor Arečiza, kaj velite na take besede?“

„Priče!“ glasi se kratki odgovor. Grofov ponos je bil narejen, izključeval je poštenost.

„Vi morete to tirjatev izgovoriti, vedoč, da je Kučilo pobegnili; vendar pa priča ni brezpogojno

potrebna, kajti jaz vas vprašam, je-li se umorstva krivega priznavate?“

Zopet molči vprašanec.

„Potem priznate svoje dejanje, in to moremo — “

Obstane sredi stavka. Izza piramide se je slišal grozni krik, ki je preglasil šumenje vodopada, in potem neko butanje, kakor bi nekaj težkega padalo iz višočine v globočino.

„Kaj je to?“ poizveduje Pepo.

„Človek, kateremu se je nesreča pripetila; moramo takoj pogledati, kaj tam . . .“

„Stojte!“ prekine ga Kanadčan; „vi ne smete zapuščati svojega mesta brez potrebe. Jaz pojdem preiskat, kaj je.“

Kanadčan hitro izgine za Indijanovem grobiščem. Ostali so čakali brezbesedno, da se vrne, kar se zgodi po preteku dalj časa. Prinesel je na rami težko kepo zlata, po Oročejju izluščeno iz stene. Uzame gručo, pa jo dene Fabiju pred noge.

„Zlato!“ klikne Fabij, ogledujoč velikanski kos dragocene rude.

„Santa Laureta,“ oglasi se Pepo; „ko bi se me bil držal ta gumb, ko sem na državne troške stradal — kje si ga našel, Rdoles?“

„Kje ste dobili to gručo, moj oče?“ izveduje Fabij.

„Tam zad, na kraju ponora, v kateri voda pada. Baraha je kriv, da sem našel ta čok. Kepa je rasla za slapom v skali. Oročēja je spuščal Baraha po lasu navzdol, pa je bil spuščeni Oročej našel smrt v globini.“

Pepo dvigne oko nehoté proti kraju piramide ter šepne tovarišu: „Tam gori okolu groba se drži Kučilo.“

„Kučilo? Morilec, ki ga trebamo? Je-li si ga prav videl? Tega moramo imeti! Ti pojdi ob levej strani grobišča ter plezaj od zad navzgor; hotel bo pobegniti, a jaz ga prestrežem na desni.“

Pepo prime svojo puško, pa jo mahne v nazznanjeni smeri okolu piramide. Pride in priplazi na vrh grobišča, a — ne najde nikogar. Kar hitro je bil zopet zdolaj, pa stopi h Kanadčanu:

„Dolu jo je popihal. Na levi je ni mogel odnesti, sicer bi ga bil opazil.“

„Na desni tudi ne, sicer bi bil meni v roke priletel. Moral jo je pobrisati s severne strani. Poglejva, če mu je najti sled.“

Med jezerom in med severno panogo Indijanova pokopanja se je raztegal kos zemlje, kamenit tako, da nobena noga ni mogla puščati znamenja. Vendar pa je ostro oko Kanadčanovo izprežalo na skalovitih tleh kratek bel potegljaj, ris, ki je bil videti, kakor bi ga bila drhtajoča roka s železnim risalom naredila.

„Tukaj je hodil, Pepo! Poglejva — da tu je kremen, na kateri je bil stopil in kateri je napravil ta potezaj. Smer zarisa, kateri je napravil kremen na skali, ta nama dopoveduje, da je šel Kučilo naravnost proti jezeru.“

Korakata na kraj vode, ali po daljšem iskanju ne najdeta nobenega sledu in že se je Pepota lotévala nestrpnost, ko hipoma nekaj opazi, kar ga je nagnilo, da je s puško pómeril.

„Kaj je to?“ vpraša Rdoles. „Je-li nas hočeš s strelom izdati?“

Dormiljon mu je pomenljivo mižikal.

„Ne vidiš tamkaj-le, v vodi, onih pet osmero lambredonskih peres, iz vode molečih, ki delajo ravno streho? Stavim, da je pod njimi velika žaba in ker me obhaja velik slaj po stegnih, to si bom dvoživca priskrbel.“

„Velika žaba“ (samec) je slišal vsako besedo. Pepo pomeri, puška počí — kar se jame lambredonsko perje premikati.

„Ne streljajte ; jaz sem !“ glasi se izpod širokega perinja in na to se pokaže — glava Kučilova.

Ni vedel drugega kraja, da bi se skril, kakor jezero, čigar širokoperne rastline so se mu zdele prikladne, da mu pokrijejo glavo in puško, ktere ni mogel pustiti.

„Santa Laureta, kolišna žaba ! Sennor Kučilo, skoro bi bil moj tek in ukus prišel do vaše kamizole. Povejte, kaj delate tukaj, v tej motnej juhi?“

„E, hotel sem — — mislil sem — —“

„Hoteli ste se kopati, kaj ne? A zakaj si ne vzamete časa, da bi poprej obleko odložili? Stopite vunkaj ! Tukaj so ljudje, ki imajo velike želje z vami govoriti.“

„Pa najprej pomolite puško vun,“ pridene Rdoles ; „taki nevarni pihavniki niso narejeni za dvoživce.“

Vzame mu puško in šele zdaj mu dovoli, stopiti iz jezera in otresti ledeno vodo.

Bandit je bil stal v vodi le nekaj minut in vendar se mu je zdelo, da je zmrznjen do zadnjega mozga. Stal je, na vseh udih tresoč se, pred gozdovnikoma osmešen ter bi se ne bil mogel braniti niti proti najmanjšemu zagrabljaju.

„Pojdite, sennor Kučilo,“ meni Pepo, prijevši ga za roko. „Vodili vas bomo v ogenj, da se vzmorete po ledovitej kopeli zopet segreti.“

Kučilo stopa za njima brez vsega obotavljanja.

„Tukaj, sennores, pripeljeva vam pričo, kterega zahteva don Estevan,“ reče Rdoles, „upam, da bomo hitro pri kraju.“

„Dobro došli, don Kučilo,“ pozdravlja Diaz mraza trepetajočega. — „Menil sem, da ste se za dalj časa od nas poslovili. Zdaj stojite v travanski soditvi, kakor ste mogli pač od tam gori opazovati ter nam bote dali nekaj odklučaje v o stvareh, ktere nam don Estevan trdovratno zanikuje. Stopite bližej!“

„Odmetujem to pričo!“ ugovarja Arečiza.

„Iz kakega razloga?“

„Ker ga imam sam tožiti.“

Pepo obërta podobni obroč kakor poprej za don Estevana ter zapove Kučilu :

„Stopite v ta krog in bodite uverjeni, da ste izgubljeni, ako se drznete prestopiti ga. — Govorite, grof Antonio de Mediana!“

„Tožim tega človeka umorstva na gambusinu Marku Areljanu.“

„Kaj imate odvrniti, Kučilo?“

Vprašanec se ozira, kakor bi bil v vročnici. Tajiti je bilo nemogoče. Kaj res ni izgleda rešiti se, nobenega izgleda za beg? Morda. Toda poprej je hotel izliti svoje maščevanje na moža, ki se ga je bil za hudodelstva posluževal, zdaj pa tako sramotno ga izdal.

„Nič!“ odgovori Kučilo.

„Potem priznavate, da ste morilec Marka Areljana?“

„Sprla sva se bila, on je podlegel.“

„Da. Sprla sta se, ko je on spal, vi pa bdeli, in tako je moral ostati. Zakon savane ima le eno kazen za tako delo. Primoran sem to sodilo izreči. Imate kaj zoper to, sennores?“

„Ne; pade naj,“ meni Pepo, Rdoles, Tiburcio.

„Slišali ste, Kučilo. — Ali se vam zdi kazen nepravilna?“

„Preostra je,“ odgovori Kučilo, „kajti jaz sem Marka Areljana usmrtil v boju; in ko bi sam ne bil o činu govoril, nikoli bi ne bili ne trohice izvedeli.“

„Menite-li tako?“ vpraša Fabij. „Vaš šepajoči konj mi vas je že davno izdal, in pa rane na nogi, ki ste jo dobili od mojega krušnega očeta v napadu, tudi ne morete skriti.“

Pa res je ledenitost vode tako hudo delovala na slabo zaceljeno rano Kučilovo, da je čutil bolečine, ki so mu komaj dopuščale, stati na nogah.

„In če menite,“ pripomni Fabij, „da je kazen res pretrda, pokličem vam v spomin dvakratni poskus zavrtnega umorstva, pa dobite drugo uverjenje.“

„Jaz sem nekriv. Nisem mogel drugači; moral sem biti pokoren, grof Fabij de Mediana.“

„Kaj!? vi poznate moje pravo ime?“

„Poznam ga bolje in gotoviše, ko vsaki drugi. Saj sem bil jaz oni, ki . . .“

„Molčite!“ zagrmí don Estevan, ki je šele zdaj izprevidel, kako neprevidno je bil ravnal, izdaviši svojega sokrivca.

„Vi mi nimate ničesar več zapovedovati, kapitan Antonio. Čas, ko sem bil kajutni hlapec na vaši roparski ladiji, je davno pretekkel in jaz bom tem sennores povedal, kar mi . . .“

„Nič ne boš povedal,“ kriči Arečiza, segajoč po zadnjem in edinem sredstvu, iz kterega mu je mogla prisvetiti rešitev; „jaz sem sam mož dovolj, da storim, kar se mi zdi potrebno in odkritosrčno. Tiburcio Areljanos, ti si grof de Medina, moj stričnik. Pojdi, da te objamem.“ — Arečiza širi roke, da bi Fabija vzprejel, ali ta se umakne.

„Grof Antonio, morete li priseči, da sem res vaš stričnik?“

„Jaz sem dal dečka izstaviti in ne poznam bližnih okolnosti ne tvoje rešitve ne tvoje poznejše usodbe. Toda podobnost, ki ne more varati, praska na tvojem licu, prizadeta po nožu tega stražnika in pa ta okolnost, da so te tvoji spremljevalci davno takim smatrali, to je dokazov dosti, da si ti.“

„Prisegite!“

„Prisegam. Ob enem ti predajam ko potrdilo ta dva prstana: eden je pečatnik Medijanov, ki ga je nosil še tvoj oče, eden pa je s prsta tvoje matere, ko . . . je . . . umrla pod bodalom le-tega moža.“

„Ali — na vaše povelje!“ zapeni se Kučilo.
„Nisem jaz morilec, nego ste vi!“

Fabij ni pazil na ta ugovor; prstana je nesel k ustam in ju iskreno poljubil.

„Oh, moj oče, moja mati! kje sta?“

Več ni mogel reči. Zgrudi se na kolena, in, ta močni, pogumni, neustrašni rastreador (sledovnik, sledonajdec) jame na glas ihteti. Brž se ujunači ter reče: „Grof Antonio de Mediana! Vi ste brat

mojega očeta, vi nimate umreti, ampak milost dobiti. Opuščam vam naklepe zoper mene ter prepuščam Bogu, da sodi smrt moje matere, vendar . . .“

„Dosti!“ pretrga mu besedo Pepo. „Ne morete ga pomilostiti, sennor Fabij. Tudi jaz imam prstan; vidite ga tu? Dal mi ga je takrat v Ensenadi, da molčim, in tako sem bil sokrivec njegovega dela. Odpustite mu, če hočete, ali milosti ne sme deležen postati. Mene je uničil in pogubil, storil me brezdomovinca, ko je s svojim imenom pravosodstvo preslepil in z denarjem pravico namazal, da sem bil poslanec za Sevto, za tune loviti in jaz tirjam, da doseže svojo kazen.“

„Pepo!“ opominja Fabij. „Ali vam moja želja tako malo vredi?“

„Velja mi več, kakor mislite. Ali pa ne uvidite, da morate tudi tega Kučila izpustiti, ako don Estevana pomilostite?“

„Kar je učinil meni in moji materi tudi njemu to odpuščam. Toda on je tudi morilec Marka Areljana, in zavoljo tega mora kaznovan biti.“

Kučilo je slišal te besede. Pogledal je Fabiju v lice, pa našel neizprosno. Še je bil čas uiti, toda glavni krivec je moral biti vsekako usmrten.

„Milost, don Fabij!“ prosi Kučilo. „Ne morete pomiloščati ter ob enem obsojati. Brez besede vam odstopam bonanso, služiti vam hočem, pokoren biti in dokler bom živ . . .“

Fabij mu preseka govor zapovedno mahnivši.

„Molčite! Vsaka beseda je brezkoristna.“

„Pa naj pogine tudi on.“

Trenoma izvleče Kučilo nož, ki so mu ga neprevidno pustili ter ga zasadi Arečizi do ročaja v

prsi. Še preden ga je mogel Fabij pograbit, skoči okolu vogala piramide ter izgine za njo. Ostali hité mahoma za njim.

„Stojte!“ grmi Rdoles; „jaz sem čuvaj, moj je!“

Z nekterimi velikanskimi koraki doseže vogal ter dvigne svojo nikdar ne zgrešečo puško.

„Stojte, Kučilo!“

Kučilo bi bil morda vendar ušel, toda mrzlota jezerske vode je tako delovala na odprto nogo, da je le počasno uhajal. Slišal je klic mogočnega gozdovnika za seboj, a slušal ga ni.

„Stojte!“ ponavlja Kanadčan.

Ko tudi te zapovedi ni poslušal Kučilo, sproži Rdoles. Zadeti pade na stran, zvali se v jezero, ne daleč od kraja, kjer je bil poprej iskal zavetja.

„Mrtev!“ reče Rdoles enostavno, pa se obrne.

„Mrtva, obadva,“ pristavi Pepo, „ne da bi bili soditev dovršili.“

Fabij je stal pri mrtvem telesu svojega strica. Onadva pristopita, a ne upata si molk prekršiti. Njegovo oko je počivalo gostejše na ostankih moža, katerega mu je priroda tako približala, kateri je bil pa že v letih detinstva njegov najhujši nasprotnik. Naposled se okrene.

„Je večna pravica, oče moj, kateri ni podoben noben pozemeljski sodec. Daleč tam na Španskem se je doprineslo zločinstvo, in tukaj, čez morje sem, pripelje Bog storilce skupaj, ob uri, na kraju, na kateri še ni stopila belega noga, skupaj z onimi, zoper ktere so grešili.“

„Sennor Fabij, govorite mi iz srca,“ poprime Pepe Dormiljon. „Ko sem v Elančovih stal pred grofom Antoniom ter ga spominjal njegovega zlodela,

smijal se mi je v lice ter se rogal moji bogaboječnosti. Na to sem mu dejal: „Je sodnik, kteremu ne morete uiti; našel vas bo, pa bežite pred njim v najglobljo divjavo!“ Uvidevate zdaj, da se je to prorokovanje do besede izpolnilo. Hoteli ste ga pomilostiti, pa ste ga kazni Božji izročili. Ta pa ga je hitrejšje obsodil, kakor sem jaz hotel ter mu dal umreti po nobeni drugi roki, kakor po oni njegovega sokrivca. Zadoščeno je.“

„Je; nam in dušama krušnega očeta in matere“, reče Fabij.

„Bodimo krščanski in maščevanja ne netimo. Grofa naj ne trgajo kanje in jastrebi, naj se mu da mirno počivališče, blizu zlatih zakladov, hrepenenje po kterih ga je strmoglavilo v smrtno nesrečo.“

„Da, le pokopljimo ga,“ pritrjuje Pepo, „in z njim njegov prstan, ki mi ne prinese blagoslova.“

„Najboljši kraj mrliča spraviti je groblje indijanskega glavarja. Dajmo pogledati, če se daje odpreti,“ govori Kanadčan.

Napotijo se na piramido ter iščejo uhoda. Uhod je bil predor, držeč navpik dolu, zadelan s težkim kamenom. Kanadčanovi silni moči uspè, da ga odstrani. Na to so spustili mrliča don Arečiza, vojvodo Medijanskega, v jamo dolu, ko je bil Fabij kot dedič pobral, kar je imel mrtvec vrednega pri sebi. Rdoles sname klobuk pa govori kratko molitev za pokoj duši, ki se je toli oddaljevala od svoje namenbe. Zdaj zapró uhod na poprejšni način in sicer tako skrbno, da ni bilo kar nič poznati zgodivšega se odprtja.

Zdaj stopi Kanadčan k Fabiju odkrite glave in roko mu podavši beseduje:

„Sine moj, odslej si grof Medijanski, in ne samo to, tudi gospod bonanse si, gospodar in lastnik vsega, kar je zapustil don Arečiza. Čestitam ti kot prvi, ki se imenuje tvojega slugo in prosim te samo tega, da mi v svojem srcu dovoli mesta za čas, kolikor mi ga Bog na zemlji podeli.“

Fabij ljubeznivo ovije roke okolu svojega očetovskega prijatelja :

„Ne hlapec, ampak oče si mi ti; vso ljubezen, vse spoštovanje, kakor se takemu spodobi, boš nahajal pri meni, zdaj in vselej.“

Tudi Pepo mu poda roko : „Don Fabij de Mediana, ne pozabite na Pepota, spača, ko bote postali veliki gospod.“

„Da se to zgodi,“ pristavi Diaz, „bote morda potrebovali našega pričevanja. Štejte pri tem tudi name, sennor. Ne pozabim dneva nikoli, katerega sem z vama, ‚gospodoma travane‘, izvrševal sodstvo nad velikašem domače dežele.“

„Sennor Diaz,“ prosi Fabij, „priključite se nam. Pri odpravi vam blaginja ne cvete; v nas pa najdete može, ki bodo vaše spremstvo bolje ceniti znali, ko ti srečolovci in pustopašniki, h katerim ste bili doslej priklopljeni.“

„Hvala vam, don Fabij! Vaši želji bi se rad udal, toda jaz sem bil častnik don Arečizin ter mi je zdaj dolžnost, stopiti na njegovo mesto. Je-li se bote vračali sami, ali se bote odločili, z menoj iti v taborišče?“

„Mi nimamo ničesar opraviti z ljudmi vaše odprave,“ meni Rdoles, „in sami smo varniši, kakor bi bili pri njih.“

„Ali — kako hočete spraviti zaklade vaše bonanse, neimajoči ne tovornih živali, ne voz?“

Kanadčan in Pepo pogledujeta Fabija vprašavo, a Fabij pobesi pogled zamišljen na zemljo.

„Moj oče,“ dene naposled, „ali se bote jezili, če vse zaklade tukaj pustim?“

„Kaj?“ klikne začuden Diaz. „Bogastvo, s katerim se more kupiti in plačati kraljevina, mislite prepustiti tem divjakom in tej odpravi? Saj je ta bogatija vaša nepreporna last!“

„Ali se niste tudi vi odrekli tega bogastva poprej, ko ste stali pri zlatovišču?“ odvrča Fabij smejaje.

„Sem, pa zato, ker sem vedel, da to ni naše, nego vaše.“

„Rude ne bom pušchal ne vašim odpravnikom in zlatoiskom, ne Indijanom; pa zdaj me ni volja seboj jemati zlatovin, ker mi ne dostaja prenosil. Sicer pa ima to zlato hudičevo moč. Markos Areljanos, večina članov vaše odprave, sennor Diaz, nazadnje don Estevan s Kučilom — so morali svoje koprnenje s smrtjo plačati. Zaklade bomo zakopali in skrili, da je nihče ne najde in pozneje pride morda enkrat doba, ko je poiščemo in brez sedanje nevarnosti spravimo na gotov kraj.“

„Pritrjujem, sine moj,“ reče Kanadčan. „Pojdimo k zlatovišču ter poglejmo, kaj bi se dalo ukreniti.“

S tem zapusté piramido, pa se napotijo k zlatovišču. — Priševši na kraj, prosi Fabij:

„Vzemite nože v roke in pomagajte kopati.“

Tla so bila mehka, torej ni bilo zaprek. Do večera so pod zemljo spravili vse zlato, tudi ono v

odejah, tudi kepo, in pa tako skrili, da je bilo mo-
goče najti ga samo onemu, ki je poznal bonanso.

„Doslej sem vam moral pomagati, sennores,“
reče Diaz. „Zdaj me pa kliče dolžnost. Kako bote
delali zanaprej?“

„Zdaj je že tema,“ odvrne Kanadčan, „in nocoj
mesta ne bomo zapuščali. Ležišče si napravimo na
pločadi piramide, ker smo tamkaj najbolj zavarov-
vani proti morebitnemu napadu.“

„In rano jutri,“ dostavi Pepo, „pojdemo za
sledjo Barahino. On je edini nepoklicani, ki pozna
zlatovišče in njega moramo tako ali tako v molk
prisiliti.“

„Storite tako,“ priglasuje Diaz. „On je morilec
Oročejev ter mora najti svojo kazen. Kar mene za-
deva, morete biti zagotovljeni, da noben človek od
mene besedice o zlatovinah izvedel ne bo. Zlato je
vaše, don Fabij in jaz ne bi bil rad kriv, da bi se
vam le zrnce po krivičnem odtujilo. Bodite zdravi!“

„Srečno hodite tudi vi. In če bi potrebovali
krepkih rok, veste, kje nas najdete do jutri,“ od-
govarja Kanadčan. „Čudno bi bilo, ko bi divjaki
nocoj taborišča zopet ne obiskali.“

Izrokujejo se in razidejo.

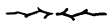
„Ognja tukaj ne smemo zanetiti,“ svari Ka-
nadčan. „Predaleč bi svetil in divjake privabil.“

„Pa mrzlo jejmo,“ odloči Pepo.

Izvlače nekaj kosov suhega mesa, Rdoles pa
izvadi iz svoje usnjate torbe za vsakega kos koruz-
nega kruha.

Ko se počlo naobedovajo, želi Fabij, da bi on
stražil prvo stražo. Doživljaji tega dné so ga bili v
notranjem tako pretresli, da je čutil potrebo samemu

biti. Sede na eden kamenov, ki so tvorili ograjo; onadva pa se zavijeta v odeje, zatisneta oči, da se okrepita za prihodne težavnosti.

Oblegovanje.

Indijanci so bili Baraho dobili v svoje pesti. Ujeti je slonel na hrastovem deblu, za kateri so ga bili privezali rdečkožci. Videl je smrt pred seboj v najgrozovitejši podobi. Oddelek divjakov je rajal okolu njega v smrtnem plesu. Drugi, pričakujoči, da jim bo Črnotič dal znamenje mučenju, so trgali železne okove od voz ter jih razbelili v ognju, da jih rabijo kot žgoča mučila. Še drugi, ki si niso mogli prisvojiti takega orodja, so ostrili kolce, brusili nože, rezali kline, da je bodo ujetniku zabijali v meso.

Mnogoglasno rjutje se razlega okolu. Bil je znak nestrpljenja. Divjaki so zahtevali, da se jim izročijo žrtva. Zdaj se vzdigne Črnotič, da bi dal znamenje mučenju.

Pa še ni imela priti smrtna ura Barahi. Iz nočne teme pristopi tuja postava k ognju, pri katerem je sedel glavar. Oblečena je bila v opravo papagovskih Indijancev.

„El-Mestizo!“ meni Antilopa, ki se je bil porazmestil poleg Črnotiča.

„Da, el-Mestizo je,“ doni oholi odgovor travanskega razbojnika. „Prihaja, da pozdravi svoje rdeče brate.“

„Ktera steza je videla noge mojega brata?“ vpraša glavar.

„Njegova steza je šla v deželo bledoličnikov, kjer so sinovi Apačev konje lovili.“

Črnotič napenja ušesa.

„Moj brat, je-li videl otroke Apačev?“

„Videl jih je in z njimi se bojeval. Močnihrast je padel in ž njim veliko rdečoličnikov pod rokami belih.“

Bilo je hudo poročilo, katero je prinesel Mešanik, toda nobena poteza na bronastem obrazu glavarjevem se ni spremenila.

„Odišli so v večna lovišča, k Manitu. Črnotič pa pojde k bledoličnikom in za vsakega svojih sinov bo vzel dvajset oglavkov. Moj brat poglej okolu sebe. Zemlja je pila že danes kri belih, in samo eden stoji pri kolu, da bo s svojim stokanjem povelečeval zmago Apačev.“

Mešanik pogleda k ujetniku.

„Ali mi dovoli moj rdeči brat, da zinem z bledoličnikom?“

„Moj brat naj stori, kar hoče.“

Puščavski ropar stopi k Barahi.

„Kakošno je vaše ime?“

„Baraha.“

„Vi pripadate odpravi, ki jo je osnul neki don Arečiza; je-li ste našli zlata?“

Obrazne poteze, poprej mrtve, se ujetniku razsvetle. Iz pogovora Mešanikovega je prepoznal, da ni pravi Indijanec, pa si je takoj napravil črtež rešitve.

„Toliko, da bi mogli ž njim kupiti vesoljno Sonoro deželo.“

„Karamba, vi se šalite, na smrtnomučni hlod privezani.“

„Nikakor mi ne pada v glavo, Videl sem zlata, kose, debele, kakor moja pest, za polni voz. Kepa je zraven, dvakrat tolika od moje glave. Hočete jo imeti? Osvobodite me! Za svoje življenje vam izdam bonanso.“

Mestizo mu s pogledom predira oči, kakor bi mu hotel brati na dnu duše.

„Kdo še ve o bonansi?“

„Trije beli, ki so zdaj tam.“

„Trije? Njih trenotki so sešteti. No, povejte, je-li ste slišali kdaj o nekem Mešaniku?“

„O el-Mestizu in Mani-sangriente, da, to sem.“

„Jaz sem Mestizo. Zdaj pa veste, da vas pri meni še kaj veliko hujšega čaka, nego pri Apačih, ako bote poskušali, da me prevarite.“

„Ne lažem,“ odgovori Baraha, s preplašenim pogledom groznega človeka motreč.

„No, dobro; to bom poskušal, da vas svobodnega dobim.“

Mešanik vrne se k Črnotiču.

„Črnotič ne bo mučil, ker Mestizo tako govori. Moj rdeči brat bode izpustil bledoličnika.“

Črnotič vzdigne prašaje svoje temno oko. Mešanik je bil mož, katerega prijateljstvu je mogel tudi Apač kaj žrtvovati, ali tolikega zahteva vendar še ni postavil.

„Izdihnil bo cvileč.“

„Beli mož je moj brat.“

„In vendar bo umrl.“*

„Bode, a zdaj ne še. Svojemu rdečemu bratu plačam odkupnino, in sicer z veliko sto konji bledoličnikov s pastirji vred, kakor tudi z oglavkom naj-

večega Komanča, ki ga travana nosi, Sokoljeoko imenovanega.

Glavarjevo oko se razjarjeno posveti, in tudi Antilopa ni mogel zatreti svojega čudenja.

„Moj brat mi daj dvanajst svojih vojnika, da grem po oglavek Komančev ter odidi s svojimi bojevniki takoj na Bivoljezero, kjer skupaj zadeneva. Tamkaj so bledoličniki s svojimi čedami.“

„Kdaj bodi tamkaje?“

„Po štirih solncih.“

„Moj brat dobodi ujetnika; uzemi dvanajst vojnika izmed Apačev ter odhajaj; in po štirih solncih bo Črnotič s celim svojim plemenom na Bivoljezeru, da z njim skupaj trči.“

Ko se Mešanik oddalji, reče Antilopi:

„Črnotič je ranjen; ne more jahati. Peljal pa bode svoje vojnike na bojnih čolnih proti Bivoljezeru.“

„Ali ni hotel preganjati onih treh belih lovcev?“

„Močni in razumni so ‚gospodje gozdov‘. Šli bodo ob vodi navzdol ter bodo po Apačih doideni. Antilopa, moj sin, vzemi deset mojih bojevnika ter naj tlači s podplati po njihovih sledih. Ob Bivoljezeru ga bo čakal Črnotič.“

Ko je spretni in bistrosodni glavar na ta način razkladal, prerezaval je Mešanik z nožem Barahinu vezila.

„Zdaj ste svoboden, ali za zdaj tudi moj spremljevalec. Najmanjši poskus pobegniti plačate z življenjem.“

Divjaki so hoteli pokazati svojo nezadovoljnost nad osvobojenjem ujetnikom, pa so utihnili, čuvši, koliko odkupilo je zanj obljubljeno.

El-Mestico si izbere dvanajst krepkih bojevnikov apaških, pa odrine z njimi. Pri ugasujočih ognjih pa je Črnotič skupljeval ostale ter jo mahnil z njimi proti reki.

V neki daljavi od tabora naleti Mešanik na svojega očeta, ki je nanj čakal. Razgovor med obema je Diaz na uho vlekel in ta jo ubriše proti Zlati dolini. Toda — noč je bila goste teme in šepajoči konj Kučilov tako utrujen, da se ježa ni odsedala s povoljno hitrostjo. Vrh tega je parkrat zablodil od smeri in tako je došel do piramide le nekaj minut pred Indijanci.

Med tem so trije lovci izmenoma noč prespali in prestražili. Prav zdaj je Rdoles vzbujal Pepota, da bi mu stražo predal, kar čuje topot, prihajajoč od udarcev bližajočih se konjskih kopit.

„Jezdec, Pepo! Kdo bi to bil?“

„Kakošen begun, iz tabora. Slišali smo streli. Morda so rdeči zmagalci, zlatoiski pa begajo zdaj na vse strani po planoti.“

„Prav k nam jo meri.“

Res pride jezdec blizu piramide. Tukaj ustavi konja.

„Sennor Rdoles, sennor Pepo, don Fabij!“

„A, sennor Diaz, vi?“ odgovarja Kanadčan, prepoznavši klicalca po glasu. „Kaj je, da se vračate toli nepričakovano?“

„Opozarjati vas moram. Indijanci so gospodarji ravani. Le jaz pa Baraha sva odšla. Vrnivši se v tabor — izdal vas je. Divjaki so za menoj, da uza-mejo bonanso.“

„Pa priditi gori k nam. Naše utrdbe nam ne vzamejo.“

„Ne gre. Moram takoj na Bivoljezero, da opominjam don Avgustino Peno, kateri ima biti po Apačih napaden.“

„Potem jezдите, jašite, kar hitro, sennor Diaz!“ vелеva Fabij. „Hitite, da pridete tjakaj, in pozdrav sennor Avgustinu od mene! Naglo pojdemo za vami, kakor nam bode mogoče.“

„Koliko je rdečnikov?“ izveduje Pepo.

„Samo dvanajst. Drugi so na Bivoljezero, kakor domnevam. In dva moža sta pri njih, ki se nosita papagovski. — Mnogo sreče, sennores, in ostre krogle. Adios!“

Obrne konja pa odbeži.

Zdaj se začuje tam, kjer je ležal indijanomorčev konj, lajanje šakala.

Takoj spleza Pepo čez rob pločadi ter izgine. Kolikor moči tiho je drčal po piramidi dolu in na to leze z vso previdnostjo na kraj, iz kterega je bil slišati krik. Srečno prispe blizu mrtvega konja ter opazi tri može, ki so nekaj razpravljali, a krdelo Indijancev se je bilo ustavilo pri konju. Dormiljon je spretno porabil okolu stoječe skale, katerih sence so mu dovolile, da se je mogel prav blizu priplaziti in poslušati.

„No, kje leži bonansa?“

„Zlata dolina je onkraj te vzdigline, tam prek. Toda lovci so si prisvojili nje vsebino pa jo spravili v Indijanov grob.“

„Potem vodi pot čez njihove oglavke! So-li na piramidi?“

„So. Videl sem, kako so se uréjali tam gori, da prenočé.“

„Ne slutijo nič o našem prihodu, izpostavili pa bodo stražo. Poznam to krajevino prav natanko, ker za temi hribi je spravljalishče za naš čoln, kadar smo v Apačevini. Hrabri trije lovci bi mogli piramido braniti proti celemu indijanskemu plemenu, ko bi je ne presegala ona višina, s ktere pada voda. Na to višavje moramo priti, preden lovci zaslutijo našo prisotnost.“

Obrne se k Indijanom, dajoč jim zapoved. Osmero njih se razprši po širokosti doline, ostali štirje pa korakajo za tremi možmi, ogibajoči se grobišča, proti votlini, kamor sta se bila včeraj napotila Baraha in Oročej.

Pepo se ni mogel premagati, kakor tudi bi bil rad, da bi ne bil razodel, kako pride s tovarišema v jako nevarni položaj, ako bode sovražnik z one višave svoje krogle sipal na pločad piramide. Vrne se na grobišče tako previdno, kakor je bil prišel. Onadva sta čutila, ko sta ga videla, vračajočega se, da jima je odleglo; bila sta zanj v skrbeh.

„Vse sem jih videl. Res jih je dvajnajst črnih in trije beli, vrli sennor Baraha poleg. Lagal jim je, da smo vsebino bonanse spravili v grobišča.“

„Ah,“ naslučival je Rdoles, „ujet je bil, pa jim je zlato obljubil za odkupnino in zdaj se hoče rešiti z lažjo. Iz največje stiske osvobojen, jel se je obljube kesati. Kje so?“

Razdelili so se. Osem rdečnikov nas zapira proti ravani, drugi so že gori nad vodopadom, da jutri zgodaj začnejo streljati na nas.“

„Razumno izmišljeno.“

„Še imamo časa, da jo odnesemo. Proti onemu višavju nam je pot odprta ostala. Imamo svoje tri

dobre puške, Kučilov karabinec, angleško puško don Estevanovo; to se mi zdi, da je dosti proti dvanajst rdečokožnikom in trem belim lopovom, ki zapravo dobre krogle še vredni niso.“

„Ali naše izpostavljeno stanje?“

„To se more poboljšati. Imamo sedla in odeje, in tu leži dosti kamenov, da ponoči napravimo branik, za katerim bomo popolnoma varni.“

Res je bilo tako. Ti trije možje se dajo takoj na delo, kamene nagrmatit v zid, na onem kraju piramidne ploče, ki je gledal proti višavju. Ogromni dve smreki, ki sta z debli koreninili v grobišču, spuščali sta na zemljo svoje gosto vejevje. Tudi med njima vzdignejo steno s sedli in odejami, ki bo imela dajati obilno zavetja.

„Tako, zdaj smo gotovi,“ meni Rdoles. „Te odeje tvorijo še bolje branilo nego kameni, katerih odbijani drobci bi nas mogli raniti; one zadržujejo krogle s tem, da se jim udajajo. Potem smo popolnoma oboroženi in pripravljeni za branitev. Imamo še nekaj ur časa. Jaz sem na straži, ležita, ker verjetno je, da bomo potrebovali vso moč in opreznost.“

Pepo in Fabij se zavijeta v odeje, pa kmalu trdno zaspita. Ko se jame na iztoku pojavljati rdeča zora, mogli so trije lovci ravan pregledati in tu so opazili, da so se Indijanci, bivši tja postavljeni, na višavje potegnili. Ko je postajalo svetlejše, razbrati so mogli trije lovci tudi naprave, ki jih je sovražnik naredil, podpirajoč svoj napad. Ob kraju pota, vodečega na višavje, je bilo postavljenih umetnih grmov in od bičevja narejenih kupov, za katerimi so se sovražniki krili, ali pa vsaj nevideni ostali.

V tem se pokaže na mestu, od grmovja ne zastrtem, visoka postava, mahajoča z roko.

„Santa Laureta, poznaš tega ničvredneža, Rdoles?“ vpraša iznenadeni Pepo.

„Mešanik, res, razbojnik! Kjer je ta, tam mu tudi oče ni daleč!“

„Da, prav on je!“ potrjuje Fabij. „Kmalu se bo prepričal, kako mi rabi njegova puška“ — Zdaj vzdigne svoj glas el-Mestizo:

„Kakošni možje so tu dolu na grobovju?“

„Takoj jih boš videl, ti nepridnež,“ odgovori gromovito Kanadčanov glas.

Kanadčan vzravna svojo velikansko postavo, da je visoko segala čez branilo. Tudi Pepo skoči kvišku, postavivši se poleg njega. Takoj vzdignejo Indijanci na drugej strani od veselja zaglušno tulenje. Prepoznali so bili one tri lovce, ki so jim bili z otokom v Rio Gilo tako nezapopadno ušli.

„Veliki orel,“ krikne Mešanik.

„Treskavec,“ izpolnjuje Pepo, čvrsto se naslanjajoč na cev svoje puške. „Kje pa imate starega lumpa, ki se da zmerjati z Rdečoročnikom?“

Zdaj se vzdigne zraven Mestiza sloka a koščata postava njegovega roditelja.

„Tukaj-le si ga oglejte,“ reži tjakaj Rdečoročnik. „Poznamo se že dalj časa, ka-li?“

„Mislim, da od onega dne, ko vas je udarec s kopitom prepričal, da lasje drugih ljudi niso rasli na vaši glavi. Kaj hočete danes od nas?“

„To mahoma zveste! Vii mate zaklad pod seboj. Dajte nam ga, pa morete prosti oditi.“

„Izvrstno! Rečem vam, če hočete z nami obravnavati, besediti morate z nami tako, kakor se z

možmi govori, ki se s pretnjami ne dadó preplašiti in ne nalagati.“

Mešanik dade migljaj na stran; Indijanec pristopi. Ko se ta dva živahno pomenkujeta, pregleduje Kanadčan z ostrim očesom vse obpotno grmičevje ter pripomni:

„Pepo, vidiš-li tamkaj, v lovoričju, cev puške, kako ti gleda semkaj? Pazi dobro. Kakor hitro se posveti, treni dolu. To moreš, ker toliko časa potrebuje krogla med bliskom in zadetjem.“

„Ne skrbi. Ono človeče me ne pogodi.“

„Pa jaz njega,“ zagotavlja Rdoles, lagodno legajoč in puške cev previdno med kamenje porivajoč, da je od zgoraj ni bilo niti opaziti.

Zdaj se vzdigne onkraj zopet glas Mešanikov.

„Vdajte se, na milost in nemilost! Črnotič bi vas rad videl pri sebi in jaz vas mu izročim nepokvarjene.“

„Odgovarjam vam: Je mož, ki ima vašo puško; okušali boste njene krogle.“

„Ki ima mojo puško?“ vpraša Mešanik napeto.

Fabij se vzdigne pokončno.

„Hočete-li še enkrat od nje se posloviti?“ vpraša Fabij, kažoč orožje.

„Vidiš ga, vraga: Tiburcio Areljanos! Zdaj ni milosti. Ogenj!“

Onkraj blisne; Mešanik, Rdečoročnik, Indijanec, trenoma izginejo. Izdajska krogla udari tu v kamen, a onkraj je čuti silni kričaj. Z bliskom onkraj je bil Kanadčan počil, in krogla je našla svojo žrtev. Boj se je začel, na kvar oblegovalcem, ki so izdajstvo svoje morali platiti s prvim mrtvecem. Pepo izvleče nož, pa naredi zarez v smrekovo deblo.

„Jeden rdečkožnih; ostane jih najst.“

„Ali pa: trije beli, ostaneta dva,“ meni Kanadčan. „Grmovje, izmed kterega se je ustrelilo, je sredi tanko in za njim ne tiči teman obraz; zdi se mi, da sem videl belo obličje.“

Ta menitev se je takoj uresničila. Onkraj namreč je šestero rok vzdigalo čez grmovje belega; določno se je videlo, da mu je šla krogla skozi glavo.

„Baraha,“ reče Fabij.

„Da, Baraha,“ potrjuje Rdoles. „Pravica božja ga pokopava na onem mestu, na kterem je njegova žrtva, Oročej, našel svojo smrt.“

„In ta pravica,“ prideva Dormiljon, „mu je odločila pasti prvemu v boju, ki ga je sam zasnoval.“ Zdaj je nem zadnji, od kterega se je bilo izdajstva bati glede bonanse. Zlato vam je zagotovljeno, sennor Fabij.“

„Napadno črto podelimo na tri proge, izmed kterih vsaki izmed nas po eno s puško čuva. Jaz jemljem del na desni, do divjega trsja; ti, Pepo, vzemi levo krilo, do orehovja in ti, Fabij, pazi na sredino med obema.“

„Potem si mahoma poiščem rdečnika,“ meni Pepo. „Stavim kaj, da je za ono majhino cipreso Indijancev, ki si je tam svoj vigvam postavil.“

Dade cevi svoje puške čvrsto podložilo, meri trenotek, pa sproži. Glasna tulitev je svedočila, da je predobro zadel.

„Potepenci so tako dobri, da nas obvestijo, koliko imamo še najst kož za preluknjati,“ govori smejaše.

„Od katerih pa takoj ena dobi svojo odprtino,“ pristavi Fabij.

Tudi njegova puška zagrmi in druga tulitev se oglasi, v pričo, da je bil možbeseda.

Nekaj minut traja onkraj mir, ali na to počijo vse puške naenkrat, kolikor jih je imel sovražnik ter prileté krogle pred lovce in za-nje, udarivši v kamenje branika in pločadi, toda niti ena ni napravila najmanjšega kvara.

Še več tacih pozdravov se odpošlje, a z enakim uspehom. Po noči napravljena ograja se je tako obnesla, da so bili lovci prav varni v svojem zatišju.

„Vidiš-li na moji progi čop, ki gleda čez grme?“ pripazuje Pepo. „Obesili so ga na vejo, a zdaj pričakujejo, da vanj strelimo.“

„Veja je utaknjena v zemljo, ker na čopu ne opazujem niti najmanjšega gibanja. Naj le delajo! Ko bodo videli, da se ne damo preslepariti, bodo nestrpljivi, pa bodo vejo pomajali. To se bo zgodilo tako, da bo eden legel na zemljo, da se bo k veji priiril, da jo bo prijel z iztegnjeno roko. Ti vzameš svojo točko na desni od njega in jaz na levi, dva čevlja oddaljeno, prav pri tleh in jaz stavim kaj, da poležuha zadenemo.“

Preteče nekaj časa, a na to se pokaže, da je Kanadčan prav menil. Čop je jel premikati se.

„Ogenj. Pepo!“

Iz ceví dveh pušk se zabliska in na pok strelov nastopi besna tulitev.

„Napravi nov zarez, Pepo, da se ne vštejemo.“ Nekdanji stražnik zareže.

„Še devet. Če pojde naprej po tem načinu, moramo v dveh urah dobiti štirinajst oglavkov.“

„Tako hitro ne bomo oproščeni, Pepo. Opazili bodo, da na ta način nam ne morejo do živega, držali bodo vojni svet, da si izmislijo bolji postop.“

Res je ostalo onkraj odslej mirno; skoro celo uro ni bilo slišati glasu, ne videti gibanja.

„Gotovo iščeje boljšega kraja, da bi jim bili bolj na roko, se reče: na strel,“ dé Fabij.

„Umevno, pa že vedó, zakaj tega niso storili. Ko bi bili za onimi skalami tam gori, poševno stoječimi, bili bi jim kakor na dlani.“

„Pazite, jaz strelim,“ šepeče Fabij in ta hip poči puška.

Opazil je bil, kako se grm trese, a prav malo. Ni se slišalo tulitve, toda grm se je silno zganil.

„Še osem,“ šteje Pepo, delajoč zarez.

Fabij še ni bil gotov z nabijanjem puške, ko od onkraj zagrmé vse puške. Strel sledi strelu in krogleni dež je uzročal kamenit drobiž, ki je letel na vse strani.

„Oprezujte!“ opominja Pepo. „Zdaj imajo načrt storjen, ki ga pa s tem ognjem uvajajo in prikrivajo, in dam si vzeti oglavek, če ni oni, ki smo ga ugenili.“

„Tu čakaj na presledek med strelbami in potem pritisni karabinec,“ vелеva Kanadčan. „Imej pa puško takoj pri rokah . . . Zdaj!“

On pa Dormiljon sprožita ob enem. Menenje ostroumnega lovca se je uresničilo. Indijancev čvetero, misleči, kako so varni po streljavi, skače s puškami v rokah proti onim poševnim skalam, za katerimi sta se bila skrivala tudi Baraha pa Oročej, ko se je bližal Kučilo.

„Jaz prvega, Pepo drugega, ti Fabij tretjega,“ veleva Rdoles.

Troje ognjenih žarkov blisne izmed kamenov ogradbe; trije divjaki se zgrudijo in le četrti pribeži za skalo.

Ne jeden glas ni oznanjal razjarjenosti, ki je morala navstati pri divjakih, videčih, kako se jim je prestregla njih vojna zvijača.

„Tri zarez! še pet,“ šteje Pepo, ki je z vidno zadovoljnostjo delal globoke ureze.

„Od 15 sovražnikov jih je palo že osem,“ pripoveduje smeje Kanadčan. „Manjša polovica nam bo dala pač več opravka. Pritisnita se prav dobro k ogradbi, če ne kažeta preveč cilja tem nepridipravom tu gori.“

Njegovo svarilo ni prišlo za hip prezgodaj. Pepo je bil legel na hrbet, pa vznak basal. Zdajci se zabliška gori pri skali in krogla prasne v tla prav med njegovimi nogami.

„Santa Laureta, sitnež mi hoče podpetke pribiti. Čakaj ti višnjogorec, ti nimaš dolgo cveteti in zoreti.“

„Fabij, sezuj čevelj, pa ga s puško porini na vidik. Divjak se ga bo takoj polakomnil in pri tem mora pokazati komolec in del glave.“

Sezuto obuvalo je stalo tako zapeljivo, da ga je hotel Indijanec s strelom počastiti.

Blisne tu in tam. Strela počita kakor v enem. Čevelj ni bil oplazen, divjak pa se skopica mrtev dolu po strmini, dasi je bil le za hip pokazal obraza od očes do ušes.

„Izborno, Rdoles!“ hvali Pepo tovariša. „Za naprej nam bo puščal čevlje na miru. Osem zarez, še štiri.“

Onkraj je vladala zopet tihota, z nobenim glasom ne prekinjena. Vsekako so sedeli oblegalci v vojnem svetu.

Po dolgih urah se opazi nekaj gibanja. Prav na kraju so razprostrli čez dva grma plašč iz bi-
volove kože.

„Kaj nameravajo?“ izveduje Pepo.

„Ako imajo tri ali štiri take plahte, potem jih celó z našimi puškami ne predremo.“

Pepo vzame odstreljeno vejo, z nožem ji da podobnost puškine cevi.

„Rdoles, bodi tako dober, pa ustreli s tem klinom, da sennor Mestizu eno pripečatim.“

Pepo meri, Rdoles porine vejo, strel počí in veja se zvrtil v zraku, in krik je bil čuti v znamenje, da krogla ni zgrešila, kajti Pepo je istočasno ustrelil v onkrajni blisk.

„Nova zarez v deblo!“

„Ali pa tudi ne, Pepo!“ odvráča Rdoles. „Krik ni bil kakor od smrtno zadetega, nego kakor besnilo od ranjenega.“

Zopet preteče dolgo časa. Solnce je tonilo na zapadnem obzorju. Mrak je nastopal. Globoki molk in tiha mirnost je vladala.

„Počakali bodo noči, da nas napadejo.“

„To bodo pustili. Mi smo trije proti šesterim.“ Naša utrdba je neuzetna. Ako se poslužimo one votline, pridemo jim za hrbet.“

„Oni pa tudi nam, po istem potu.“

„Verjetno je, da nekaj storé, da nam beg onemogočijo, kar bi se dalo le v temi . . .“

Fabij je govoril te besede, kažoč na planoto. Tam sta se premikala dva Indijanca, blizu indijano-

morčevega konja, kterima sta se pridružila še dva druga.

„Kakor bi se hoteli tam naseliti, da bi nam zaprli pot po ravnoti.“

„In tam gori znašata razbojnika vejevje in bičevje, toliko, da more goreti vso noč da nam ubranita oditje.“

„In vendar moramo dolu s piramide, če hočemo upestiti brezdušnika.“

„Za-mé in za Pepota četvorica Indijancev ni preveč, ako jih zasačimo v tmici.“

„Jaz bom tudi zraven!“ reče Fabij.

„Ne, moj sin; tega ne morem dopuščati. Dva hodita varniše ko trije, in da je prevideno za vse slučaje, naše utrdbe ne smemo ostavljati brez moža. Eden mora tu ostati, da jo čuva, dokler ne bova gotova z onimi štirimi rdečniki, in to ti najbolj opraviš.“

Znočilo se je. Kjer je ležala drobnjav, tam se vzdigne velik plamen, ki je razsvetljeval piramido po eni strani, po drugi strani pa je bila vsa v črni noči.

„Ne verjamem, da bi ti v najuni odsotnosti nevarnost pretila. Samo nekaj minut bodeva oddaljena. Ko bi se ti kaj dogodilo, da bi trebal pomoči, streli, ter prihitiva.“

Vzameta puški in drčita dolu po piramidi.

Toliko da sta bila izginila v temi, jameta se gibati dolu dve drugi postavi.

„Konečno se nama je posrečila zvijača, stari!“ šepeče Mešanik. „Spraviti hočeta rdečnike; naj jih. Midva plaziva gori, premagava tega Tiburcija, in ko je piramida v najunih pesteh, ne moreta nama

ničesar. Vzpenjaj se ti tukaj gori in priševši na rob, malo pošumi, da se mu čuječnost drugam obrne; toliko gotoviše ga imam jaz.“

Rdečoročnik se pripravi, da izvede vелеv svojega sina.

Fabij je sedel na pločadi, pa poslušal tja v noč. Vzbujaie so se mu skrbi za tovariša, ki sta se bližala na majhni pogibli.

Zdaj se mu zazdi, da je na robu nekaj zašumelo. Pleza tja ter videvši temno postavo, vzpenjajo se na pločo, povpraša : „Pepo ! oče?“

„Kajpak, jaz!“

„Kako je šlo?“

„Dobro,“ odgovori postava.

Zdaj je pa tudi uvidel, da ni ne Pepo ne Rdoles. Vzdigne puško, na mahljaj, ali ta hip se čuti pograbljenega za roko, da mu je puška drsnila iz roke ter zdrčala po piramidi.

V tem je priplezal na pločo še drugi, in tako je bil mladenič v pesteh dveh krepakov, v katerih spozna Mešanika in Rdečoročnika.

Nemogoč streliti, zakriči, da je krik pretresal tihoto noči.

„Dregni ga z nožem, stari,“ zapoveduje Mešanik, ki je imel dosti opraviti, da je Fabija držal za roke.

Rdečoročnik potegne nož. Fabij, ko to vidi, zbere vso moč. Odrgra se ter s svojim rezalom sune proti staremu, ki dobi suvaj v roko, da izpusti svojo klino, hoteč rezalo izviti Fabiju. Nastane metež, v katerem mladenič v drugo krikne ter se boreči pretisnejo na kraj ploče, kjer se zvale čez rob vsi trije dolu.

Fabij obleži nezavesten, ker je bil z glavo udaril ob kamen. Mešanik je bil prvi, ki se je vzravnal.

„Nemarnež je omotičen. Hitro! primi ga in proč z njim! Ne čuješ, da gresta ona dva? Stopata že po piramidi. Ne moreva zopet gori. — Če ga mrtvega pustiva, ne dobiva ju; če ga pa seboj vzameva ujetnika, pojdeti za nama, dokler ju dobiva.“

Primeta onesveščenca, pa ga vlečeta od piramide, na ktere pločadi sta slišala obupne in grozne poklice.

Kanadčan in Pepo sta se bila v ravnoto prikrala in nevidena sta pritihotapila do ležečega konja, kjer so Indijanci skupaj sedeli, govoreči, da beli se bodo indijanskega načina držali, to je, da pojdejo na podjetje šele proti jutru in zatorej svoje paznosti niso tako napenjali, kakor je veleval njih sedanji položaj.

„Ne bodo nam delali prevelikih preglavic,“ še peče Kanadčan. „Naprej!“

Na tleh ležeča plazita se neslišno proti rdečnikom. Ko sta dosti blizu, planeta nanjo in v minuti sta bila gotova.

„Dvanajst zarez; mir z rdečokožci.“

V tem trenutku čujeta prvi krik Fabijev.

„Santa Laureta, kaj je to?“

„Fabij,“ reče Kanadčan; pograbi ležečo puško ter hiti v velikanskih skokih proti piramidi in za njim jo dere Pepo naglo kakor piš. Nista bila še na pol pota, ko slišita drugi krik.

„Hitrejše, nagliše!“ priganja Kanadčan. „Sila mu je.“

V dolgih skokih se ženeta naprej. Strah za Fabija mu je dajal poleg moči velikanove še prožnost

tigrovo. Ne zmeneč se, da-li ga more Pepo dohajati, švigal je po planoti ter vihrovito prispel na pločad piramide.

„Fabij!“ kliče Rdoles na vrh prispevši.

Nobenega odgovora.

„Fabij, moj otrok, moj sin!“ ponavlja v groznem strahu.

Vsa okolica ostaja tiha. Le sopihanje gori hitcega Dormiljona je bilo slišati.

„Kje je?“ vpraša ta zasopljen, priševši na pločo.

„Izginil, ne vem, kam?“

„Njegova puška, je tu?“

Iščeta je, ne najdeta je.

„Potem se mu ni nič zgodilo,“ pomirjuje Pepo.

„Orožje ima pri sebi, pa bi bil strelil, ko bi mu bila pogíbel žugala.“

„Nikakor. Dobrovoljno se ni odstranil. Nena doma je bil zagrabljen, pa odveden. El-Mestizo je prišel po svojo puško,“ odvrča Rdoles, in „Fabij. Fabij!“ doni njegov gromoviti glas tja skozi noč,

Tudi zdaj ni odglasa.

„Dolu, Pepo! Pregledati morava piramido.“

Drčita po strmi plati dolu ter stopata krčevito okolu grobišča. Dormiljon stopi na nekaj trdnega. Pobere.

„Rdoles, pojdi sem! Na sledu sva. Med kamnjem sem našel njegovo puško.

Kanadčan priteče, vzame jo v roke.

„Nabita je še. V borbi je bil premagan. O, ko bi bil vsaj dan! Videla bi sledove!“

Nevedoč si soveta, pogleda kvišku. Slabotni lesket opazi v temi. Stopi nekaj korakov gori ter prime za predmet.

„Vidiš, njegov nož!“

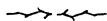
„In tu njegov klobuk,“ prideva Pepo. „Santa Laureta, pravo govoriš, Rdoles, zasačen je bil.“

Ta gotovost je bila zdaj nepobitna. Dajala je Kanadčanu besnost obstreljenega mrjasca.

„Fabij!“ kričal je rjoveče, da so se odjeki vračali kakor gromi.

Visoka njegova postava je trepetala pod preveliko razburjenostjo. Čutila se je grozna razjarjenost v škripajočem glasu, ko je pest položil Pepotu na rame in se rotil:

„Našla ga bova, živega ali mrtvega. Toda gorje njim, ki so se ga doteknili: umreti morajo!“

Preganjanje.

Bilo je včeraj popoldne, ko je jahal jezdec po obalih reke Gile ter z izredno skrbnimi pogledi motril tla. Bil je prikupnih, vitkih, mišičastih telesnih oblik, nosil odlično serapo, golenice od bagra, mokasine nenavadno umetnega dela.

Glava mu je bila pokrita z nekakim turbanom, skozi kateri se vila svetličasta koža velikanske kače ropotače.

Zdaj pa zdaj se je ustavil ter včasih tudi zjahal, kadar je dvojil, da-li je še na pravem sledu. Morala sta biti dva možaka, ktera je sledil, ker na vlažnih tleh je bilo poznati dva para različnih nog.

Na enkrat iznenadjen obstane. Imenovani tir je bil prečrtan s konjskimi kopiti, držečimi proti reki. Jezdec je preudarjal, po katerem tiru bi jo krenil.

Bil je, kakor si ga videl na prvi pogled, Komanč in prisojati mu je bilo ne vsakdanje hrabrosti, ker si je tako sam upal na lovišče najhujših sovražnikov svojega rodu.

Po kratkem premisleku se je odločil ter jo mahne proti reki. Na nekem mestu je bil poprejšni jezdec konja razsedlal ter v vodo pognal.

Komanč izpodbode konja z ostrogami ter se jahaje nagne daleč naprej, da bi v vihrajočem diru sledú ne izgubil. Vodil je sled od reke dalje in ni še dolgo jahal, kar najde onega, ki ga je iskal.

Preganjani ga opazi, a zdelo se mu je, da tu, sredi Apačevine, nima razloga, podajati se skrbem, pa ustavi konja. Ko je bil preganjalec tako blizu njega, da je mogel poznati slikovine na njegovem obrazu, še-le tedaj požene konja v brzi dir. Toda konj je bil preveč zdelan, pa je šepal in Komanč je bil vedno bliže.

„Pes, šakal, žaba,“ upije Komanč za njim. „Apač se boji Komanča v svoji deželi ter beži pred njim kakor bebasta ovca.“

Komanč odvije laso s svojih pleč, pritrdi konec za sedlo ter ga z desnico zvirtini v dolgih krogih nad glavo. Laso zažvižga po zraku ter se vrže Apaču okolu vratu. Sokoljeoko oprime konja za uzde, okrene ga nazaj in mahoma telebi preganjalec s konja na tla. Z naglim skokom stoji Komanč poleg njega ter mu bliskoma porine rezilo v prsi do ročaja. Na to pograbi z levico umorjenca za lase, nategne jih, trije kratki ostri urezi, močan poteg in oglavek je tu.

Oснаživši krvavi oglavek, obesi si ga za pas. Na to zopet zajezdi, obrne konja tja na desno, da

poišče dvojni sled. Ko bi ne bil el-Mestizo sporočil Črnotiču, da je krdelo Močnegahrasta pokončano, to bi glavar še obveščen ne bil o njegovi usodi, ker tudi zadnji te čete je bil pal pod roko Sokoljegaočesa.

Ta je našel kmalu sled ter hodil po njem do noči. Na to je moral preganjanje ustaviti ter jezdil proti reki, kjer naj konj dobi krme in napoja, a on prenočišča. Ognja ni mogel zanetiti, dokler je bil v deželi sovražnikov.

V tem začuje grmenje daljnih strellov. Posluša. Način pokanja ga je prepričal, da se vrši prava pravcata in prav resna bitka. Skoči na noge, osedla konja ter odjezdi proti puškinemu pokanju.

Bitka ni trajala dolgo. Približal se je bojišču, ko je boj ponehaval. Vozovna ogradba je stala v ognju, ki je svetil daleč po ravnoti. Sklenil je pa vendar, da bo stvari kolikor moči natanko preiskaval. Prepričan je bil, da so Apači odpravo bledoličnikov do cela potolkli. S tem se jim je obudila delateljnost in morda so se odločili že danes, opojeni zmage, na kako podjetje, ktereга znanje bi mu moglo koristiti. Znal je, da sta Rdečeročnik pa Mešanik k njim pristopila, ker zasledovani tir je vodil naravnost na bojevališče in to mu je bil daljni razlog, to snitje poslušati ali vsaj opazovati.

Med dvema skalovičjema, v zatišji, privezal je konja ter stopal proti bojnemu pozorišču.

Dospevši v obseg ognjene svetlobe, vedel je s spretnostjo, samo Indijancem lastno, storiti se celó tukaj nevidnega. Ogibal se je svetlih žarkov, po ravnoti plapolajočih ter se držal samo v temnih sencah, ktere so delali predmeti taborišča.

Videl je Baraho, stoječega pri drevesu, in Mešanika, razgovarjajočega se z glavarjem. Kje je Rdečoročnik? Videl je na to, da Mešanik odhaja z dvanajstimi Indijanci ter je stopal za njimi, dokler se je prepričal, kam so jo ubrali. V tem je opazil tudi Mešanikovega očeta ter se priplazil tako blizu Apačev, da je mogel ujeti nekaj njih besedi, iz katerih je razbral, da jo udarijo na Meglenogorje, napast tri bele lovce.

Kdo so bili ti trije bledoličniki? Mogli so biti le sovražniki Apačem, torej prijatelji Komančev. Pa ne da bi bili oni trije sloviti bledoličniki, o katerih je bil govoril Encepez, ko so odjahavali iz Tubaka v travano? Rad bi jih bil opozoril, toda ni poznal Meglenogorja in nemogoče je bilo, da bi bil k mozem prispel pred prihodom Apačev.

Mislečemu na vse to je izginil Mešanik z dvanajstimi Indijanci. Zdaj se zgibljava nekaj pod bližnjimi drevesi, in minuto za tem odkopitava konj. Jezdec je bil tudi posluškoval Apače in njih oba vodnika. Mogel je biti samo njihni neprijatelj, sicer bi se ne bil skrival pred njimi in ker je skoro v isti smeri odbegaval, dalo se je slutiti, da tudi on namerja bele svariti.

Stopal je nazaj v nameri, da bo vsekako sledil vsem njim ter je prišel prav oni čas blizu bojevališča, da je mogel opazovati odhod Apačev.

Tudi za temi je šel. Krenili so jo v smeri proti reki. Njih gibanja in kretanja so bila tako šumovita, njih zmagoslavje tako hrupovito, da mu je lahko bilo zmeraj ostati za njimi. Priševši do reke se ločijo. Glavno krdelo se je pripravljalo, da se učolni (ukrca), in Sokoljeoko je izvedel pri tem

đvoje, namreč da je bil Črnotič ranjen od Velikega orla in da se giblje četa proti Bivoljezeru.

Drugo krdelo, obstoječe iz deset vojniov in enega vodje, Antilope, se je obrnilo vzdol reke in tudi k tem se je prikral Sokoljeoko; kaj nakanjujejo pravzaprav ti. Namerjali so pa, da pojdejo rano zjutraj za sledmi Velikega orla, Treskavca, Južnega pantra.

Zdaj je vedel dosti. Oni trije bledoličniki v Meglenogorju so bili gotovo „knezi gozdov“, s Tiburcijem, velikim sledonajdnikom. Od glavne čete Apačev se jim ni bilo nič bati in preden je onih najnajst našlo njihov sled, morali so biti opozorjeni. Toliko je bilo gotovo, da Mešanik s svojimi spremeljevalci ni mogel vedeti, kdo so oni trije beli, ki so jih iskali v Meglogorju, sicer bi ne bili posebne čete, odločili, naj jih poišče.

Vrne se k svojemu konju, ki ga po dalj časa dobi, ker je imel do jarka znatno daljavo prehoditi. K nočnemu počitku zdaj ni bilo časa. Poprej je moral v Meglogorje, kteremu smer je kolikor toliko poznal. Zajahal je in odjezdil v temi.

Zemljišče se je polagoma vzdigalo in ko je bil dosti prehodil Mešanikove smeri, videl je ukljub temi, da se pred njim povečuje temna gromača, ki jo je smatral Meglogorjem. Nahajal se je nevede tako blizu piramide, da mu je bilo treba samo nekaj večjih skokov, pa bi bil zadel na konja, ki ga je Kanadčan ustrelil pod Diazom in don Estevanom in potem v roke pasti osmim Apačem, ktere je Mešanik ko straže postavil po ravnini.

Kakor hitro pa je videl pred seboj temno gorovje, slutil je, kam je dospel ter krene v stran na

ravnino, da bi hribovje objahal, ter se mu približal na severni strani. Ker je bilo ponoči, nikakor ni mogel pota nadaljevati pred jutranjim svitom. Zatorej priveže konja na dolgo, pa legne zraven njega počivat.

Naredil je bil tolike telesne napore, da se je prebudil šele, ko je solnce že četrt svojega kroga preteklo. Skoči pokoncu pa zajezdi konja.

Še dalje v stepe jahajoč, obrne se, Meglogorje na levi puščajoč, v velikem polukrogu okolu njega in tako prispe na desni tok reke Gile, ki se tukaj vije proti Rdeči reki. Zdaj je stal na polnočni strani gorovja in že je hotel zaviti na hriboje, ko opazi na tleh, z rdečocvetno granelo zaraščenimi, sledove dveh jezdecev. Lastna varnost njegova mu je velevala, da se giblje po tem tiru.

Tudi ta smer je držala proti hribom. Pohojena stebila so se bila zopet vzdignila, pa niso mogla starša biti od ene ure.

Stopal je bliže in bliže hribovju. Solnce, stoječe na jugovzhodu, je metalo svoje žarke med skalovne vršiče, osti in rti ter jim na iztočni strani naslikavalo zlate proge, od katerih so se ostro razločevale mračne barve ob severnih plateh. Zgoraj, na vrhuncih velikanov, so visele megle, ktere so jim dajale ime. Pozorišče, zdaj tako pisano in slikovito, bi bilo moglo dajati divni predmet krajskemu slikarju, in res, Komanč pritegne konja in obsenči si oko. Le nekaj sto konjskih skokov opazi pred seboj dva človeka, katerih vsaj eden je pričakoval njegovega prihoda. Doslej ju ni videl, ker jih je očesu zapirala vzdiglina.

Prvi izmed njiju je sedel na potnem stolcu, kateri je zložen tvoril palico za šetnjo, pred platnom po deskah razpetim, ki je poravnán tudi malo prostora zajemal. Oblečen je bil v sukno, sivo in modro črtano ter nosil širokrajni panama-klobuk, globoko na tilnik porinjen. Oči, vsaki trenotek potujoče s platna na hribovje, a s tega zopet na platno, bile so oborožene z velikim, okroglosteklenim, zlatim lornjonom, a desnica, osvobojena sive glasé-rokavice, katero je držala levica, vodila je risalo s toliko brezskrbnostjo, kakor bi bil v slikarskem ateljeru doma v Londonu. Mož je bil pač eden onih angležskih posebnežev, ki si upajo, zanašajoči se na moč njihne vlade, s svojo otožnostjo (slabovoljnostjo) in z vsemi svojimi posebnostmi v najskritiše kote najoddaljenjših dežel.

Drugi, ki je opazil, da se bliža Komanč, je bil od nog do glave ogernjen v strojeno jelenovo kožo, v Mehiki gamusa imenovano, ter nosil lehak a mnogotero pretrti slamnik na glavi, za pasom pa je imel celo orožarno vseh potrebnih predmetov, po načinu severoameriških lovcev. Dolgocevnó puško v rokah, motril je bližalca z ostrim pogledom ter menil, ne da bi se ozrl na risalca :

„Sir Wallerstone!“

„Master Wilson!“

„Indijanec prihaja!“

„Nič me ne briga!“

„Utegne biti sovražnik!“

„Nič me ne briga!“

„Bojevati se bode!“

„Nič me ne briga!“

„Spravite in pripravite se!“

„Šel sem v savano, da bi risal in slikal, in da bi ulovil ‚dirjalca travane‘. Naredila sva pogodbo, po kateri vi dobite svojo plačo, zato pa imate mene čuvati in ovarovati vseh telesnih nevarnost. Divjak je vsled tega vaša stvar.“

„Pogodba me res obvezuje, pogíbel na-sé vzeti, ali če jaz onemorem, izgubljeni ste tudi vi!“

„Nič me ne briga!“

„O. ni sovražnik, Komanč je; morete mirno dalje risati, sir Wallerstone (Sör Uvelerstèn).“

Tudi Komanč, počasu se bližajoč, je bil prijel za svojo puško. Prepoznal pa je, da nista Apača, da sta bledoličnika, od katerih se mu ni bilo nič posebnega bati.

„Stoj!“ zavpije Wilson v onem žargonu (pokvarjeno besedje), ki je navaden med Indijanci in Mehikanci. „Kaj dela rdeči mož tu na lovišču svojih sovražnikov?“

„Je-li moj beli brat prijatelj Apačem?“

„Prijatelj je vsem, ki mu dadó mirno hoditi in sovražnik vsem onim, ki té okušati njegovo kroglo.“

„Bode-li Apačem govoril, da je videl sina Komančev.“

„Molčal bode kakor odbit rog.“

„Potem bo moj beli brat ohranil svoj oglavek,“ glasi se ponosni odgovor Indijanca, svojega konja zmeraj bliže gonečega.

Lahni smehljaj drkne čez preperelo Wilsonovo lice.

„Oho! Kaj je moj rdeči brat tako velik vojniki? Sto Komančev in dvesto Apačev bi se zastonj trudilo, dobiti moje lase.“

„Potem je bledoličnik ljubljeneč Manito, ker Sokoljeoko dobi oglavek vsakega moža, ki ga hoče imeti.“

„Sokoljeoko?“ Zaničljivi potezaji izginejo ter naredo mesto veselju. „Slišal sem o Sokolovemočesu, Komanču; ima zvesto oko, hrabro srce, močno roko. Kaj dela v Apačevini?“

„Imeti hoče oglavek Črnegatiča, figavega glavarja Apačev in pa kožo ‚razbojnikov travane‘, ki so tamkaj v gorah.“

„Razbojnika travane? Mešanik pa Rdečoročnik? Kaj sta hudobnjaka res tukaj?“

„V Meglogorju sta, hočeta umoriti Velikegaorla, Treskavca, Sledonajdnika.“

„Tristo takih! ‚Knezi gozdov in gospodi travan so v tej deželi? Moram jih videti, pomagati jim moram. — Sir Wallerstone! dovolite, da vam predstavim tu Sokoljeoka, najhrabrišega Komančev.“

„Ne briga me nič! Imam risati!“

Zapadnjak je opustil daljne poskušnje, da bi razpredel občni razgovor.

„Moj rdeči brat povej Velikemuorlu, kader z njim govori, da ga pozdravlja Wilson, Montanec.“

„Sokoljeoko mu bo izrekel ime, ktero so slišale njegova ušesa. Če ostane moj brat z možem s štirimi očmi dolgo tu, drži naj puško v pripravi! Razbojniki travane imajo dvanajst Apačev pri sebi, in drugih jednajst rdečih šakalov pride od reke, da se z njimi združijo.“

„Kje ima svoje taborišče rod Črnegatiča?“

„Nima vigvama pri sebi. Četa bledoličnikov je šla v Meglogorje, zlata iskat; uničil jo je, ko je

solnce zatonilo na zapadu ter se napotil s svojimi vojniki proti Bivoljezeru.“

„Kaj dela tam?“

„Pojde po čede in oglavke bledoličnikov.“

„Pojde-li za njim moj rdeči brat?“

„Iskal bo Velikegaorla, pri katerem je sledo-najdnik, ki pojde na Bivoljezero, ako sliši, da Črnotič hoče tam umoriti njegove bele prijatelje. Sokoljeoko ga bo spremljal.“

Wilsonu se lice razjasni.

„Potem pojdejo ‚knezi gozdov‘ tudi na Bivoljezero?“

„Sokoljeoko čuti tako v možganih.“

„To bo moj rdeči brat tudi mene tam našel,“ obeta na pol glasno Wilson v poindijanjenem na-rečju, Angležu do cela nerazumljivem. A glasneje pristavi: „Pozna-li Sokoljeoko mustanga, ‚dirjalca travane‘ nazvanega?“

„Sokoljeoko je slišal o njem. Beli žrebec je to, ki ga ne more ujeti nobena roka. Oči iskrijo ogenj, nosnice pihajo sopar, griva se mu vleče po zemlji in njegova kopita delajo iskre na skali.“

„Videli so ga v ravninah Blak-Fork.“

„Zdaj pojde na obali rdeče reke in na Bivoljezero, kjer v senci gozda mustang rajši pije, nego na odprtih bregovih reke.“

„Sir Wallerstone!“

„Master Wilson!“

„Ta Komanč gre na Bivoljezero . . .“

„Ne briga me nič!“

„Tam najde nekaj zeló redkega.“

„Ne briga me nič!“

„Namreč ‚dirjalca travane‘, ki gre na Rdečo reko.“

Trenoma se vzdigne Anglež s stola, obrne se, prime zlati lornjon s palcem in kazalcem levece ter motri Indijanca s pogledi, v katerih se je izražalo zmeraj večje zadovoljstvo. Še enkrat obide Anglež z ostrim pogledom Sokoljeoko. Krasna, divjevitna postava, ki jo je predstavljal na veličastnem konju, uplivala je premagljivo na njegov umetalni čut.

„Master Wilson, vprašajte ga, če smem posneti njegovo sliko!“

Zapadnjak se obrne h Komanču, ki je konja prignal do razstavlja in s strmečimi pogledi je primerjal risbo z vrhovi Meglogorja.

„Kaj vidi moj rdeči brat?“

„Beli mož je velik čarovnik. Ali more tudi podobno človekovo zagrabit, da ne umrje?“

„Ali naj zagrabi ono mojega rdečega brata?“

„Kdo jo dobi?“

„Dvakrat jo zagrabi in enkrat jo dobi moj brat. More jo seboj vzeti v vigvam ter jo podariti skvovi svojega srca.“

Sokolovemočesu se razsvetijo pogledi.

„Pa naj začanja veliko zdravilo.“

„Kaj govori?“ vpraša Anglež.

„Pravi, da le, če tudi on dobi eno sliko.“

„Dobi jo. Postavite ga s konjem tako, da ga imam desno pred solncem.“

Wilson prime Komančevega konja za uzdo ter mu da postavljenje, kakor je odgovarjalo želji Angleževi. Sokoljeoko se zgane v najponositiše držanje, ki mu je bilo mogoče. Wallerstone postavi nov papir, prime za risalo, in — čudna seja sredi Apačevine, okrožena z nevarnostmi grozovite stepe, se je pričela.

„Uff!“ dá svojemu srcu odduška v grlovnem izglasu. „To je Sokoljeoko, Komanč!“

Razjezdi, odpne sedlo, pa pritrdi sliko med njim in med šabrako, da se ni mogla pokvariti.

Anglež se je dal zopet na izdelovanje svoje slike ter za vse drugo ni imel očesa.

„Kdaj bo moj beli brat na Bivoljezeru?“

„Zdaj še ne ve,“ odgovori Wilson.

„Pozna-li Bivolotok?“

„Ni ga še videl, ker njegova domačija leži veliko sto dni hoda proti polnoči od dežele Komančev. Pa našel ga bo, ako se pokaže potrebno, da ga išče.“

„Konji mojega brata so mladi in čvrsti; ako zdaj odjezdi, bo tamkaj, preden se solnce drugič poniza. Rio Gila se izliva v Rdečo reko, tam, kjer mu rdeči in beli možje dajo ime Rdečih vilic. Moj brat se obrni vodi nasproti na Bivoljezero. Štel bo veliko otokov in kadar do sedmega pride, vidi Bivolotok. Tam čaka deset vojnikov Komančev na Sokoljeoko. Moj brat jim reci, da Apači gredo, za njimi pa Komanč s knezovi gozdov.“

„Kaj Apači ne bodo poprej tam od mene?“

„Ne bodo. Brodarijo v svojih čolnih proti vodi, moj brat pa ima tri brze konje. Sinovi Komančev naj mimo puščajo pse Apačev in naj se jim ne kažejo.“

„Prinesem jim to sporočilo.“

Sokoljeoko izvleče nož, pa s svojih gamaš odreže gumb, umetalno izdelan iz ježevih ščetin.

Moj brat jim pokaži ta želod, pa bodo znali, da je prijatelj Sokoljemuočesu! — Komanč govori hvalo svojima belima bratoma za veliko zdravilo!“

V kratkem galopu oddirja, proti goram. A priševši do panog, ustavi hipoma konja. Prav zdolaj, nasproti prvemu obronku, je bil opazil tri temne točke, ki so se mu zdele, da se pregibajo. So-li bili ljudje ali so bile živali? Moral je vedeti, pa jaha naprej brez strahu, držeč puško na strel.

Čim bližje je prihajal, tem razločniše jih je spoznaval. Bilo je pet Apačev. Morali so biti od onih najstarejših Indijancev, poslanih iskat sledov „knezov gozdov“. Vsekako se je četa razdelila. Šest jih je šlo naravnost za sledovi, pet jih je obhajalo hribe, da bi bele od zad zajeli.

„Ti psi Apačev bodo videli in umorili Wilsona, Montanca in bledoličnika s štirimi očmi. Ali Sokoljeoko bo rešil svoje bele brate in kojote primoral, naj mu sledé.“

Risba, ktero je bil napravil Wallerstone, je bila že zdaj plačana z velikosrčnostjo, s ktero je sklenil Komanč, da Apače odvrne od njihove smeri.

Konja na kratko oprime ter vihraval proti njim. Opazili so ga oni prav tako dobro, kakor on nje ter strašno zatulili, ko so v njem prepoznali Komanča.

Pet pušek se nameri nanj in pet strelav poči, a nobeden ne pogodi, ker se je držal v strelnem nedosegu. A še preden je mogel kdo izmed njih zopet nabiti puško, okrene konja, leti nanje, ustrelji. Drugi pade mrtev s konja. Vrže puško čez rame, pa zagradi tomahavk.

„Sokoljeoko, Komanč!“ odmeva njegov zmagoviti glas.

V potnem diru drvi njegova žival proti konju bližnjega Apača. S prsmi trčita živali skupaj. Bil je drzni kos indijanske hrabrosti. Posrečil se je.

Apačeva žival zgrudi se na zadnje noge in tisti hip prišumi tomahavk njenemu jezdecu na lobanjo.

Tudi Komančev konj je bil s trčenjem onemogel, ali on ga dvigne, obrne ter odhiti, preganjan z besnim krikom ostalih treh.

Dirjajoč je nabijal. Njihovi streli so ga poučili, da njegova srebrenka dalje nese, ko njihove puške. Z nabijanjem gotov, se obrne. Tudi oni so nabijali. Takoj je ustavil žival, meril, strelil. Najpredniši pade. Obrne se zopet in nabija. Ostala dva sta hitela za njim. Vedno se ozirajoč, da bi meril daljavo, držal se je samo nekaj korakov iz strelnega dosega. Strel poči za njim in še eden; nobeden ne zadene. Na to potegne zopet konja okolu in drvi naravnost proti njima. Jezdec meri ter odstreli zadnjega s konja, pograbi puško za cev ter udari konja prvega po glavi tako strahovito, da se je prevrnil in jezdeca pokopal pod seboj.

Konj skoči zopet kvišku, ali preden se Apač vzravna, kleči že Komanč na njem ter ga z ostrino usmrti.

On sam, brez najmanjše poškodbe, je uničil v desetih minutah pet Apačev.

Jezdec od mrtveca do drugega, odrezava oglavke ter jih pritrdi na sedlo.

Še je imel opraviti s zadnjim, ko vidi k sebi prihajati dva jezdeca s tovornim konjem. Bil je Anglež s zapadnjakom.

Oba ga prepoznata ter jašita k njemu brez obotavljanja.

„Bela moža sta slišala puške pokati, pa sta prišla gledat, kdo je streljal?“ vpraša Sokoljeoko.

„Tako je,“ odgovori Wilson, ko strmeč ogleduje pet presnih oglavkov na sedlu.

Sir Wallerstone odpre usta, prime zlati lornjon s palcem in kazalcem desnice ter meni:

„Bog, cel dečko, dečko, skoro kakor Anglež.“
Na to obrne konja in odjezdi.

„Moj rdeči brat je velik vojak, ima dobro srce. Montanec bo Komančem na Bivolotoku pripovedoval o hrabrosti njih neustrašljivega brata,“ reče Wilson. Podavši roko Sokolovemu očesu, odjezdi za Angležem.

Konji padlih so zdirjali. Sokoljeoko jezdi nazaj na sledove, ki so je pustili Apači. Sledil je po tiru kar najhitreje, ker je zgubil veliko časa, ko se je bil dal slikati ter je moral zadeti na šest Indijancev, še preden so došli do Velikegaorla.

Kmalu dospé na mesto, na katerem so se bili oni najstariji razšli na dvoje. Štel je nožne utise, in našel je, da jih je res šestero obrnilo se proti Meglogorju. Ker so bila tla odtodi naprej skalovita, je bil tir lovcev le težko zasledovati, to hoja šesterih vsekako ni bila tako hitra, kakor ona peterih. Ti so imeli gorovje obiti, in morda so iz tega uzroka šesteri počivali, da bi jim dali potrebne obroka za to.

Te domneve so bile videti prave, ker res zagleda Sokoljeoko kar v kratkem šest jezdecev, jašočih počasu, eden za drugim, po tleh iskajočih. Menili so za trdno, da je krajina za njimi povsem brez pogibli, ker nikomur ni palo na um, da bi se bil nazaj ozrl.

Bil je pač čas, da se kaj stori, če se je imelo posrečiti, da jih odvrne od zalezovanja lovcev.

Vzame puško z rame, pa ostrogne konja. V diru je jezdil: v eni minuti že je bil iz strelnega dosega. Zdaj pa zaslišijo kopitanje za seboj ter se obrnejo nazaj.

„O-hiii, o-hiii!“ začuje se vojni krik Komančev.

Konj mu obstoji, puška zagrmí, krogla podere sovražnika s konja in zopet se je vračal drzoviti Indijanec po potu, po katerem je prišel

Tuljenje, besnota in presenečenje se čuje za njim in pogled nazaj ga je prepričal, da hitijo za njim z vso naglostjo svojih konjev.

Drvil je, zmeraj nabijajoč, naravnost proti Gili, in zanašajoč močem svojega konja po tem načinu, da so mu vedno bližej prihajali, vendar ne tako, da bi prišel v doseg njihovih krogel. Nakana mu je bila ta, naj menijo, da so njihovi konji premožnejši. S tem je izpodbadal njih gorečnost ter jih s tem večjo gotovostjo oddaljeval od Meglogorja.

Priševši do reke, spravi konja v večji dir. Jašoč po bregu, dospe do kraja, kateremu nasproti je bil stal plavajoči otok. Uveril se je na prvi pogled, da se je moral tukaj boj vršiti. Odstreljene veje so ležale po tleh in številni ustopi indijanskih mokasinov (čevljev) so mu dali pričakovati, da njegovih sledí ne bodo tako hitro zasledili.

Konja obrne v vodo, vzame puško in prašnik (rog s smodnikom) kvišku, ter plava vzdol reke, preganjalcem svojim nasproti. Grmovje, obrobľajoče rečne bregove, ga je sicer res zadostno krilo, vendar je bilo podjetje njegovo skoro besne drzovitosti, kajti, če so ga opazili, to je padel svojim sovražnikom v roke skoro neoborožen.

Toda ti so bili preveč razuneti, da bi bili mogli ugeniti njegov načrt. Slišal jih je, kako se bližajo; dirjali so mimo grmovja in mimo njega kar v galopu naprej. Takoj krene s konjem na breg, predvrši grmovje. Ni bil še zadnji tako daleč, da bi ga ne mogel s kroglo doseči. Vzdigne puško — trenotek merjenja — pok in Apač se zvrne s konja.

„O-hiii, o-hiii!“ odmeva zmagovni krik Komančev in na to hiti zopet ob porečju nazaj.

Besno tulenje, kakor bi prihajalo iz sto grl, izglasavajo preslepljeni ti štirje Apači. Obrnivši konje, hitijo za Sokolovimočesom, a za palega rojaka se niti ne zmenijo.

Kaj bi mogla njegova puška tudi nje strahovati? Hotel je poskusiti.

Ko je bil zopet nabil, meril je daljavo med njimi in med seboj. Zadoščevala je njegovemu namenu. Skoči s konja, ki hipno obstane kakor zid, stopi zanj, da mu je bilo živalje truplo v kritev ter položi ustje srebrno kovane puške v zibel sedla.

Apači ostrme, brzdajoči konje.

„Sokoljeoko, Komanč!“ kliče jim nasproti, „kteremu šakalu se hoče vzeti oglavek?“

V odgovor se razlegne še enkrat grozna zatulba, ko slišijo ime najhrabrejšega njih sovražnikov. Videli so zunaj dosega svojih pušek, pa so menili, da tudi njih krogla ne pogodi.

„Apači mu bodo kožo odrli in njegovo srce bodo vrgli jastrebom v jestvino. Njih bratje so za njim ter ga bodo zagrabili,“ kliče eden izmed njih.

„Bratje psov so mrtvi. Pet oglavkov visi na sedlu Komančevem, in pet konj išče jezdeca za gorami.“

Izpoznali so oglavke, pa zaženo še divješe tulenje.

„Morilec jim bo sledil v deželo senc,“ rjove eden izmed njih, puško dvignivši.

Strel se posveti, toda krogla ne prileti do Sokolovega očesa.

„Apači so tresoglave babnice; niso se učili streljati. Komanč jim pokaže, kako se zadevajo psi.“

Tudi njegova puška zagrmi, in oni, ki je bil strelil, se zruši na zemljo, zadet v čelo. Opazujoč jih z ostrim pogledom, ostane na mestu, hitro nabijaje puško, stoječ za konjem.

Ko bi bili zdaj nanj planili, moral bi bil bežati, ali njihova razjadenost jim ni puščala hladno prevdarjati. Poizstrele svoje puške, a ničesar ne store.

To je bilo, kar je namerjal. Trenoma je sedel na konju ter hudouril nanje. V teku streljajoč zadene enega v pleča. Naporna ježa, vznemirjenost borbe, to je delovalo, da mu je kri zavrela, da jezdeč ni mogel več gotovo meriti.

Obrnivši puško, dvigne jo; v tem pa mu konjeva noga obvisi v korenini; konj pade, puška odleti daleč proč in preden se je mogel upokončiti, dobi udarec po glavi, ki ga onesveti.

Ko se mu vrne zavednost, videl se je zvezanega, na rokah in nogah, ležečega na tleh in da ga neranjena Apača še bolj povezujeta. Obvezanega obstreljenca pustita za stražo pri zvezancu, a sama se vržeta na konje, da bi semkaj prinesla one tri padlece. Ker je prvi ležal blizu Meglogorja, trajalo je dolgo, preden sta se vrnila. Preteklo je bilo več ur, ko prideta in sklepal je iz tega, da sta pogledala tudi po onih za gorami padlimi.

Naredil se je bil že mrak. Nabrala sta vejevja in nanesla suhega bičja, da bi žgala taborišni in mučitveni ogenj. (Nektere ujetnike so privezavali k kolu ter jih bodli in rezali na vse mogoče načine, da so nesrečneži groznih bolečin tulili, kar so divjaki zvali „smrtno pesem“, a sami so okolu rajali in se krohotali. Hitri uboj je bil še milost. Na smrt izmrcvarjenega so pekli in — pojedli. — Nekterim so grmado žgali na trebuhu, kar je dajalo kričevito zabavo, izlasti ženskam in otrokom. — Nekterim so polomili vse ude, dejali jih žive v vodo, da je postalo meso bolj prhlo, potem jih klali, pekli in potem se gostili.) Sokoljeoko je gledal te priprave s hladno pokojnostjo. Ni se bal smrti prav nič, vendar je prežal z vso bistrovidnostjo na priložnost, kako bi se rešil.

Kupa sta bila zvrhana ter imela biti užgana, a tu opazita Apača, da jima nedostaja užigala. Antilopa, vodja male te čete, veli drugemu neranjenemu divjaku, naj gre iskat votlega drevesa ter prinese trhljine. Sam je rezal klina, potrebna pri indijanskem užiganju, obrnjen s hrbtom na pol od Sokolovega očesa.

Edino zdaj je bilo mogoče rešiti se. Komanč je na uho vlekel stopaje oddaljšajočega se, in ko jih ni bilo več čuti, popusti še nekoliko minut. Na to pa se vrže kvišku ukljub sponam, prime Antilopo s zvezanimi rokami od zad, potegne na tla, pritisne mu s težo svojega telesa glavo in rame na zemljo, izvije mu nož, zgrabi ga s zobmi, davi Apača z levico, prereže si z desnico jermenje na nogah in porine klino sovražniku v prsa.

Ta dogajaj se je vršil v treh sekundah, tako strelovito, da niti Antilopa niti ranjenec ni utegnil dati glasu od sebe.

Zdaj skoči zadnji, ukljub svoji rani, a zdaj mu je tudi Sokoljeoko roke stisnil okolu vratu ter ga podrl na tla, da je mož izgubil sapo in zavest. Komanč je imel namero, da ga ne uduši. Stopi med grmovje, priplazi se neslišnih korakov proti smeri, v kateri se je oddaljil ostali Apač. Čez nekoliko časa se pritiska k vrbovem deblu, čakajoč, da se vrne.

Dolgo ni trpelo, kar začuje hitre korake. Dal mu je mimo iti, zgrabil ga odзад ter ga porušil.

„Kteri pes more mučiti Sokoljeoko? — Učil bo Apače jezdit tjakaj v deželo duhov!“

Potez in trije urezi, pa je držal oglavek umorjenega v rokah.

Na to se vrne k omamljencu, zveže mu roke in noge ter prične premagalcem trgati oglavke, tudi Anilopinega vzame.

V tem se je nezavedni osvestil. Sokoljeoko stopi h konju, ki so mu ga bili k drevesu privezala, pa izvleče iz umetno vezane sedlove torbe krivec ali trnek, narejen od ribjih kosti, pritrjen na konopcu od rastlinskih vlaken. S tem stopi k zvezancu:

„Apači niso razumniši od žab v blatu ribnakovem. Iščejo užigala, a ne vprašajo, če ima ognja Komanč. Sokoljemuočesu so dali deset kož, a za najjsto ne mara, ker naj živi ranjeni šakal da bode svojim sinovom in bratom raztuljeval dela in dejanja Komančeva. Ali znak mu bo naredil, znak, da oglavek je njegov.“

Ranjenca prime za lase, pa mu z nožem napravi dvojni obrez okolu glave. Na to vzame vse svoje,

pridene strelivo in hrano Apačev ter vrže vse njih orožje tja v reko. Zatem prereže konopce ujetniku, pa mu potisne trnek v roko.

„Apača bo držala njegova rana tukaj. Ribe naj jede, pa čaka naj, da se vrnejo njegovi, da jim pove: Sokoljeoko je bil, v sredi dežele svojih sovražnikov, in najrajst oglavkov je dobil v teku pol solnca. Howgh!“

* * *

Sokoljeoko zajaha konja, ter krene v pravcu na Meglogorje, kamor poprej priti so ga zadrževali dogodki današnjega dneva. Bilo je sicer povsem temno, toda poznal je lego pogorja, ter se nadjal, da bo že našel sredstev, kako da pride do „knezov gozdov“

V kratkem ima temno gorsko tvorbo na levi. Briše jo naprej v začetem smeru. Tu mu prileti na uho daljnojekri glas:

„Fabij—ij—ij—ij!“

„Fabij, moj otrok, moj sin!“

To je bil glas kakoršen ne more priti iz človeškega grla, tako hrupovit, tako gromovit je bil.

„Fabij!“ razlega se po daljšem presledku tretjič skozi tiho noč; potem ostane vse tiho.

Ta klic ni prihajal od Indijanca, kakor je kazal jezik, kateremu je pripadalo ime. Pa ne, da bi prihajal iz prsi Velikegaorla, kakor kaže moč glasu?

Brez strahu, toda budnih čutov jaha Komanč dalje. Slišal je že šumenje vodopada; zdajci mu nasproti zadoni:

„Stoj! Kdo si tukaj?“

„Priatelj bledoličnikom!“

„Indijan, ki nam če biti prijatelj? Kakošno mu je ime?“

„Moj beli brat, povej poprej svojega!“

Rdeči možje me nazivajo Velikegaorla, in tu je še jeden, ki ga imenujejo Treskavca.“

„Gospoda travane! Uff! Komanč ju je iskal že dva solnca dolgo.“

„Komanč tu, v Apačevini?“ prša Pepo neverjetno. „Moj rdeči brat povedi, kako se imenuje!“

„Prijatelji in sovražniki Komančev mu govore Sokoljeoko“.

„Sokoljeoko! Santa Laureta, Rdoles, ako je to res, potem je to pravi človek, kakor ga potrebujeva. Moj rdeči brat razsedi, pa nam povej, kako je prišel na misel, da naju poišče“.

Lovca postavita puške v kraj, Komanč stopi s konja. Bil je divni prizor: trije siloviti možje se snidejo v temni noči sredi sovražne krajine in bela junaški podajata roke rjavcu. Dasi je bil rjavi gorostasen, moral je vendar gori gledati, če je hotel videti Kanadčana v obličje.

„Moj rdeči brat je vedel, da smo bili v Meglogorju?“

„Knezovi gozdi, razbojnika travane in 12 psov Apačev, kje so?“

„Mrtvi so,“ odgovori Rdoles prosto. — Hoče-li moj brat imeti njihove oglavke?“

„Odkar je solnce navpično stalo nad njegovo glavo, rešil je Sokoljeoko deset oglavkov. On nosi samo kože, ktere je sam pridobil.“

„Jednast oglavkov!“ čudi se Pepo. „Moj brat, pripoveduj!“

Komanč jame razkladati svoje poročilo, ktero pa lovca, dasi od doživljenega iznenadenja, pazno poslušata. Ni govoril o svojih dejstvih, ali iz njegovih kratkih, enostavnih besedij sta slišala, kaj je tudi zanje storil ter sta bila polna občudovanja in hvaležnosti do njega. Bil je ponosni in srčni lik onih bronastih postav, ki so nekoč gospodarili po travanah, ter se mogli samo v dotikanju z belimi razločiti.

Ko je dovršil, pripoveduje tudi Rdoles o dogodkih poslednjih dni. Hitri izgin Fabija je bil konec povesti. Zdaj umolkne, pa čaka, da Sokoljeoko izreče svoje mnenje. Ni bilo treba dolgo pričakovati.

„Razbojnika gozdov in travan ne bota umorila, velikega sledonajdnika, ampak dala ga bosta Apačem; ti ga bodo pa odvedli na Bivoljezero.“

„Potem moramo takoj mahiniti proti Bivoljezeru“, trdi vročinski Dormiljon.

„Moja brata bosta čakala, da se prikaže jutro, ki bo posvetilo vse sledove.“

„Naš prijatelj Sokoljeoko govori pravo, priglasi Kanadčan. „Mene žene še močneje odtodi, nego-li tebe, Pepo; toda razumnost nama veleva, da iz sledov beriva, kaj nama je storiti.“

„Ali njegova puška je ležala tostran zdolaj“, pripominja Dormiljon.

„To dokazuje, da je moja misel prava. Namestu streliti, hotel je napadnike s kopitom sprejeti, in pri tem mu je vsled nekakega nezgodka puška izdržala iz rok. Glej, glej Pepo, kaj nosi Komanč!“

Sokoljeoko je bil pogledal čez rob pločadi ter prijel predmet, ki je bil na kraju obvisel. To je bil peresni čop enega razbojnikov.

Peresje Mešanikovo,“ odloči on. „Komanč ju je videl, ko se je boril s konjskimi tatovi.“

Ves strmi obronk je kazal sledove prog, ki so jih zapuščali, ko so se doli trgali in valili. Kamenita tla niso dajala nobenega znaka in pojasnila. Ostro oko Indijančevo je preiskavalo vsaki palec okolice, bližnje in daljne, ter je obstalo na gladini jezera. Včerajšnji streli izmed grmičja gori na skali so bili odtrgali nekaj vej, ki so bile dolu pale in zdaj na vodi plavale. Držale so jih širokoperne rastline; ena pa se je zibala prosto, in na to je bilo Komančevo oko uprto. Iztegne roko po njej.

„Kaj vidita moja brata? je-li ta veja trdno leži ali plava?“

„Plava,“ odločuje Kanadčan.

„Da,“ potrjuje zdaj Pepo, „giblje se, in sicer proti skali tja. Voda mora imeti podzemski odtok. Pa kaj bi nam hasnila ta opazka?“

„Sokoljeoko vé, da sta razbojnika savane mnogo pri pseh Apačev. Nobeno oko jih še ni videlo na konju, in vendar so hitro z mesta na kraju. Zatoraj méni Komanč, da imata čoln, ki ga skrivata v gorah, kjer ga nihče ne išče. Brata moja naj izvolita gledati sledove razbojnikov“.

Pregledaval je okolico. Napad je bil izveden z vrhov gorâ, in moglo se je domnevati, da sta z z ujetnikom najprej tjakaj se vrnila. Toda gori ni vodil drugi pot ko oni po jarku, kateri je rabil Kučilu, Barahi in Oročju.

Ne da bi se dalje mudil s preiskovanjem zemljišča, hiti Komanč proti jarku. Lovca gresta za njim. Ni bil še daleč gori prikoračil, obstane ter kaže na predmet, ki je bil obvisel na hrastovem grmu.

„Kos Fabijevega pasu!“ klikne Rdoles. „Na pravem sledu smo. Naprej!“

Sokoljeoko je hitel naprej. Niti najmanji predmet, naj bi bil majhen in neznaten kakor koli. ni ušel njegovemu pogledu, od rane mladosti izurjenemu, dasitudi je napredoval tako hitro, da bi bila lovca v skrbah, kako bi jima kaj važnega ušlo. Obrne se takoj na stezo, ki se je vila ob robu višavja. — Komanč je stopal na drugi strani gore doli, tam, koder sta tudi Baraha in Oročej hodila, konja Kučilovega iskajoča in na to krene v stran med skalovine. Tukaj leže na zemljo; z očmi obroži ostro kakor s šestilom vso okolico, posluša; na to skoči po koncu.

„Voda jezerova šepeče pod Sokoljevimočesom; za njenim glasom pojde.“

Pošlušuje od časa do časa, koraka nazaj, krene zdaj na levo zdaj na desno, in naposled obstane pred odprtino, ki je držala v skalovje, kakor nekaka vrata. Pripogne se doli.

„Uff!“ glasi se zadovoljni zvok, „duša Komančeva mu je resnico oznanjevala. Moja brata naj pogledata v vodo!“

Pristopita bližje; opazita, da imata pred seboj oni skrivni vodotok, po kterega predorini je pošiljalo jezero svojo vodo v Rio Gilo. Valovi vodotokovi niso bili globoki, a bistri tako, da se je razločno videlo na dno, na kterega mehki usedlini so se poznali ustopi štirih nog, kateri prsti so kazali v temo vodotokovo.

Komanč sezuje mokasine, odpne golenke (gamaše), ter stopi doli, da bi šel za sledovi. Vrne se že v nekterih minutah, kos jermenja od bivolje kože v roki držeč.

„Čoln razbojnikov je visel na tem kosu, katerega sta razrezala z noževo ostrino.“

Jermen je bil prečvrsto zabit v skalo in Mešanik je bil primoran prerezati ga. Od ostalega konca je bil košček, ki ga je Kanadčan zdaj v roki držal, primerjajoč prerezno ploskev. Prereznina je dokazovala zadostno, da je bil rez storjen šele v pretekli noči.

„Pa so sledovi samo štirih nog,“ meni Pepo.

„Velikega sledovnika sta nosila,“ odgovarja Indijanec. „Moja brata naj štejeta kazavo nog.“

Res se je pokazalo, da je vzel prvi, kateri je stopil v vodo, breme na-sé.

Ta lokava drži v Rio Gilo. Gotovo je, da razbojnika gresta na Bivoljezero. Ni nam treba naravnost hoditi po utisih sledov, ampak moremo kar odrezati vogal, tvoreči Rdečevilice,“ predlaga Rdoles, ki je koprnel želje, da bi razbojnika dotekel. „Moramo ju imeti, še predno jima bo mogoče priti do Apačev.“

„Moj brat, bodi miren,“ teši Sokoljeoko. „Na Bivoljezeru čaka deset hrabrih Komančevih vojakov Sokoljeoko. Skrili se bodo pred psi Apačev, razbojnikoma puščave pa ne bodo puščali naprej. Moja brata naj prideta, da pojde Sokoljeoko po svojega konja. Ujel jima bode dvoje živalij mrtvih Apačev, da jima ne bo treba vedno na zemljo polagati svojih podplatov, ki niso tako hitri od kopit mustangovih.“

Istega jutra in nekako ob istem času, v katerem se je Sokoljeoko prebudil iz svojega spanca, bližalo se je od severa sem deset oseb proti obrežju Rdečereke. Niso jezdili in na prvi pogled je bilo spoznati, da so Komanči. Hodili so drug za drugim, in vsak

je stopal v stopaje drugega, in to se je godilo s toliko skrbnostjo in natančnostjo, da je bilo treba prav vajenega očesa, ki bi prepoznalo, da sled ne prihaja samo od ene osebe.

Razun naprejštopajočega nosili so vsi poleg svojega orožja velike kose drevesne skorje na hrbteh, znamenje, da so nakanjevali podvzeti vožnjo po reki, ker te skorje niso mogle v drugo služiti, kakor da se jih z drevesnimi vlakni zveže v podobo čolnov in s smolo zamaže.

Bila je ona desetorica vojakov, ktere je bil odposlal Modralisica, da se snidejo s Sokolovimočesom na Bivolotoku.

Najpredniši vojak je motril in hodil svoj pot s toliko prepričanostjo in točnostjo, kakor bi se ne nahajal v divji pusti stepi, ampak na lepo posutej v omikani deželi in res prispó do Rdečereke prav na tem kraju, ki je bil nasproti Bivolotoku.

Ponosito smehljanje je igralo po resnovitem obrazu vodjinem, ko je dejal, obrnivši se:

„Uff! Kdo more pot tako natanko zadeti ko Bizongriva, Komanč?“

V resnici se je držalo govornikove glave tako obilno in gosto lasovje, padajoče dolu po plečih, da je to ime povsem opravičevalo.

Po kratkem posvetovanju odložé bremena in četa, pustivši čuvaja, se razide po otoku, po obeh obalih, da se prepriča, če ni blizu sovražnega bitja. Ko se možje snidejo, uverjeni, da nihče ni našel kaj vznemirjajočega, stopi Bizongriva k vodi ter dene roke okolu ust:

„O-hiii, o-hiii!“ čuje se klic Komančev, po reki gori, po reki dolu in noben odgovor ne pride.

„Sokoljeoko še ni tukaj, pa pride, ker roka njegova vselej stori, kar z besedo obljubi. Moji bratje naj poskrijejo skorje ter potaknejo ob vodi, da jih ne more videti noben sovražnik.“

Ni trpelo dolgo, in celó najbistrejše oko bi ne bilo moglo brez natankega preiskavanja opaziti prisotnost Komančevo.

No, njih strpljivost je imela prestati trdo poskušnjo. Dan je prešel, noč pretekla, tudi jutro se je razkadilo, ne da bi se bilo kaj pokazalo, kar bi bilo vredno njihove paznosti. Naposled, popoldne, začuje se konjsko topotanje, in Bizongriva, prežeč iz svojega skrivališča v trsji, spozna dva bela, kako jahata s tovornim konjem proti reki. Nasproti Bivolotoku se ustavita. Prvi, ves v gamuso oblečen, od solnca zagoreli mož, prijezddivši prav blizu vode, položi roke, kakor včeraj vodja indijanski, na usta, v podobi govorila, pa kliče:

„Ho-la, Komanče!“

Takoj ustane Bizongriva z napeto puško pred njim.

„Odkodi ve bledoličnik, da je tukaj Komanč?“

„Od Sokoljegaočesa,“ odgovori beli, smejoč se oborožnosti.

„Ali mi more to dokazati moj beli brat?“

Wilson dene ježevčev gumb v podano in odprto roko Komančevo. Ta je premočeval to znamenje.

„Moj beli brat je prijatelj Komančem. Kje je videl Sokoljeoko?“

„Ob Meglogorju. Komančev vojnikiom daje poročati Sokoljeoko, da pride z Velikimorlom, s Treskavcem, z velikim Sledonajdnikom. Poprej pa dojdejo sinovi Apačev, namenjeni proti Bivoljezeru in

moji rdeči bratje naj se prikrijejo pred njimi ter jih puščajo naprej.“

„Besede mojega brata bodo našle pokornost, kam pojdeta vidva bledoličnika?“

V tem prilomasti tudi Wallerstone.

„Master Wilson, kaj imate razpravljati s tem človekom?“

„Imam mu izporočiti naročilo od Sokoljegaočesa.“

„Ne briga me nič! Storite, da pridemo dalje!“

Takoj obrne konja Wallerstone.

„Kam namerjate?“ hoče vedeti Komanč.

„Gremo na Bivoljezero.“

„Kaj počenjate tamkaj?“

„Je-li moj rdeči brat kaj slišal o belem dirjalcu travane?“

„Videli so ga v loviščih Komančev.“

„Sir Wallerstone, hoi!“

„Nič me ne briga!“ glasi se odgovor.

„Tudi beli dirjalec ne?“

Takoj okrene konja posebnež, rekoč: „Kaj je z njim?“

„Videli so ga v loviščih rdečih teh vojniki.“

„Kdaj je bilo to?“

Angležev voditelj raztolmači tudi Komanču to vprašanje.

„Dan, preden je Bizongriva zapustil kočje Komančev; pred tremi solnci.“

„In kam bi bil zdaj prešel?“ vpraša Wallerstone, čuvši angležki odgovor.

„Bizongriva meni, da pojde na Rdečoreko ali pa k napajališčem Bivoljezera.“

„Na Bivoljezero pojde, sir Wallerstone,“ pristavlja Wilson.

„To naprej! imeti ga moram!“

„Sokoljeoko je v desetih minutah usmrtil pet Apačev,“ reče še Wilson ter hiti za Angležem.

Komanči se ustopijo zopet na posvet. Po kratkem besedenju izgine zopet vsaki v svoje skrivališče.

Dan je minul, bil je večer. Temota je vladala med drevesi, po obeh straneh obrobljajočimi porečje tako, da se ni moglo ničesar pripetiti, kar bi skritim Komančem ne bilo očito.

Zdaj se čuje po reki gori, daljno umerjeno kotleskanje vèsel in kmalo na to spoznajo skriti prežalci vojni čoln, napolnjen z apaškimi vojščaki, ki so ga vesla gnala naprej med njimi in med otokom. Za tem je prihajal drugi, tretji in nazadnje še četrti. Vsaki teh dolgih čolnov je imel na kljunu plapolajoč ogenj, ki je svetil po vodi ter reko in drevje natapal s temnikasto lučjo.

Komanči so se držali po zapovedi popolno v miru, dasi bi bili mogli, ukljub svojemu pičlemu številu, velik kvar prizadeti Apačem.

Noč se je pretegnila in jutro je napočilo. Solnce je prevršilo tretji del svojega teka, kar se slišijo zopet udarci vèsel. Približal se je skornati čoln, v katerem sta sedela dva bela moža, z vsem trudom in naporom veslajoča, da je čolnič plaval po vodi, kakor gnán od para. Jeden je nosil peresni okrasek, kakor si ga privoščijo Papagos-Indijanci, jeden pa je imel okolu svojih temnih las ovitega le nekaj jermenja. Med njima je sedel, na pol ležeč, mladenič, utrujenega in izmučenega obličja. Komanči so videli, da so mu bile roke prevezane in morda tudi noge.

Kdo so bili ti trije bledeobrazniki? Ali sta bila „kneza gozdov“ z velikim Sledonajdnikom, o

kterem je govoril severni Američan? Težko da Bizongriva ni vedel, kako bi se ravnal in preden je prišel do sklepa, je bil čoln že od Bivoljezera dalje.

Zvezanec, vozeč se mimo otoka, vrgel je na njegov vrh hiter poseben pogled, tja, kjer je voda naplavila vsakoršnega steblovja in lesovja, in — čoln je bil že precej gori nad otokom — in zdaj se izproži kvišku, skoči iz čolna in valovi reke so zapljuskali nad njim.

Dvoje kričavih izbruhov srditosti se razlegne. Možaka potegneta vesli, zagrabitna puški, pustita čoln po vodi plavati in z besnimi očmi predirata vse gibanje vode, pripravljena takoj ustreliti ubežnika, ko bi se pokazal na površini.

A ni se prikazal. Čoln je plaval do otoka nazaj, kjer se izkrcata. Nobeden ni zinil, pa tudi najmanjše peresce na vodeni širini ni ušlo neopaženo njihovim prežečim očem.

„Zanikarnež se je utopil!“ reče naposled mlajši. Bil je Mešanik.

„Potem sva se ga iznebila,“ odgovori Rdečoročnik. „Sploh je bilo nepotrebno in pohujšljivo, da si ga vlačil seboj.“

„Molči, stara kost! Črnotič bi nama bil dal veliko zanj in zdaj mu ne prineseva niti njegovega oglavka. No, mrtev je vsekako, ker tako dolgo se ne more držati pod vodo in na kopno ni prišel ne tu ne tam; o tem sem prepričan. Črnotič mora biti že davno naprej.“

Primeta za vesli ter nadaljujeta pretrgano vožnjo.

Bizongriva je bil zgrabil za puško ter res namerjal, s strelom dati znamenje za njihuno uničenje,

ali Komanči so živeli v miru z bledoličniki ter tudi ni vedel, kaj bi Sokoljeoko rekel na tako brzo dejanje. Tako sta odišla razbojnika puščave gotovi smrti, ktera jima je žugala, ne da bi bila vedela.

Preteklo je dobre pol ure, odkar sta izginila in na to se oživi na drugi obali. Pokazali so se trije jezdec: bila sta dva bela in jeden Indijanec.

„O-hiii!“ zakliče zadnji le tako glasno, da se je slišalo semkaj na to stran in takoj se pomoli deset Komančev iz skrivališč.

„Sokoljeoko pride tja k svojim bratom, naj le ostanejo na bregu,“ zapoveduje.

Na to zabrodi v vodo s svojima spremljevalcema.

Na vrhu otoka, pod naplavino, prične se naenkrat nekaj gibati, nekaj oživljati. Zvezanec, ki je bil iz čolna skočil, v vodo se vrgel, pod naplavje splaval ter se tam pritajeval, prerivaval se je zdaj ukljub vezem na zemljo in z jermenom ovito roko iztegnivši zakliče:

„Oče, Pepo Dormiljon!“

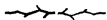
Kanadčan se hitro ozre.

„O Fabij, moj otrok, moj sin!“

Kanadčan obrne glavo plavajočega konja proti otoku. Tudi Pepo in Komanč plavata za njim na otok.

„Santa Laureta, on je, on je resnično! Samo tja na otok, Rdoles tja, in ko bi vsaka kaplja mr-golela samih tun in somov!“

V nekterih minutah so na otoku. Fabijeve vezi se popolno razrežejo in zdaj je počival v naročju onih, ki so bili zanj v tako neznanskih skrbah.

Razrešitev.

Šestdeset ur od Haziende del Venado proti severu se raztega velik gozd, obstoječ iz ceder, hrastov, sumahov (drevo, ki se rabi pri strojenju usnja in za rdečenje) in korenikov.

Od kraja tega gozdu pa tja do Rdeče reke so tla zgolj planota, ktere gosto travje priraste tako visoko, da ga jezdec, na konjevem hrbtu stoječ, komaj pregleda.

Sredi gozda stoji voda, obrobljena s pretemnimi čopori dreves velikanov, voda, které čista površina tvori štirivoglato podobo trapeca. Dolge vezila od bilja in mahu visé s cedrovih vej, ali pa se zibljejo v široko od mladike do mladike. Širokoperne rastline vodenke plavajo pri obrežju in prekrasno svetle jezernice odpirajo solncu svoje zlate in srebrne čaše, a ono samo spušča svoje žarke v snopičih na zrcalo jezerovo, da s pisanimi barvami bliskovito preobražajo temnozelene sence gozdove. — To je Bivoljezero.

To ime je dobilo od živalij, katerim je bilo prejšnjemu najljubše napajališče. Bivole je pregnala bližina ljudij, ter so odšli, poiskati si samotniših krajev. Osamljena lega jezerova še danes privlačuje črede divjih in na pol divjih konj, ki želijo njegove vode, ležeče v globoki senci gozdovi, pred onimi na odprtih obalah Rdeče reke.

Na jedni strani jezera so bili posekali veliko gozda in tako napravili precejšen prostor, ograjen s prav močnim kolovjem, ktera ogradbna je imela samo jeden ustop ali izhod in ta se je mogel z velikanskimi zapahi zadeliti. Ogradbeno kolovje je bilo

med seboj zvezano z jermeni od bivoline, z vsakoršnim grmovjem in trnovjem. V ta prostor so lovili črede divjih konj. Zato je bila ogradba bolj ko nekaj prirodnega, a napravili so jo vakveri (govedski pastirji) don Avgustina Pene.

Na obali jézera, ne daleč od tega kraja, ležalo je štirinajst mož na tleh, od katerih je dvanajst nosilo narodno opravo vakverov, a druga dva sta imela na nogah mokasine ter bila oblečena vsa v usnje, katerega krvavi izgled je dal sklepati, da njijun opravek ni zmeraj miren. Solnce jima je obraze tako porjavilo, da nisi znal, imaš-li pred seboj omikane divjake, ali bele, ki so sprejeli navadbe Indijancev.

Ta dva možaka sta bila Encepez in Pashal, ki sta se bila pod Sokolovimočesom vdeleževala boja zoper apaške konjske tatove.

Prav zdaj se je pogovor vrtil okolu tega dogodka.

„In jaz vam govorim, da sta bila res razbojnika puščave, ki sta se zvezala z rdečimi,“ trdil je Encepez. „Škoda samo, da sta jo odnesla.“

„Kaj se pa taki krepaki siboleri, kakor ste vi, ne morejo polotiti katerega teh?“ vpraša najmlajši vakvero, star kakih dvajset let.

„Kam pa mislite, sennor Francesko! Jaz grem neustrašen proti bizonu, kadar rogove zoper mene pobesi, toda stvar kakor Mešanik ali Rdečoročnik ima slepo besnoto bivolovo, zvitost lisice, spretnost tigrovo, moč levovo v sebi zedinjeno. Štejte k temu še zavrženost človekovo, kateremu ni nič prehudobnega in prebrezbožnega, pa poznate stvarino, kateri vsaki pošteni sibolero s pota iti mora.“

„Jaz bi pa vendar upal podstopiti se ga.“

„Vi? Ali ste se že koga podstopili?“

„To ne še!“

„Torej molčite, za vseh svetnikov voljo! Vi izgubite svoj oglavek takoj prvi trenotek.“

„A vendar dobi vsako bitje svojega nasprotnika. Kaj ni nobenega, da bi se ju polotil?“

„Poznam samo dva ali tri, katerim bi bilo to mogoče.“

„Kdo so ti neustrašenci?“

„Gospoda travane pa Areljanos.“

„A, Tiburcij! Tega poznamo vsi. Ta je najboljši rastreador v vsi Sonori in naš gospod drži prav veliko nanj, odkar ga je bil osvobodil iz pesti razbojnikov. Pa kdo sta ta dva, gospoda travane?“

„To sta dva severoameriška lovca, kterima kličejo divjaki znamenita imena; enemu Velikiorel, drugemu Treskavec. Našel sem ju s Tiburcijem v stepi, ko so hodili za don Estevanovo odpravo. In ko bi bil razun njih še kdo, ki bi se ne bal el-Mestiza in Mani-sangrienta, to ne bi bil drugi ko Sokoljeoko, ta najprevihanejši vseh Komančev.“

„Kaj je tako težko?“ vpraša Francesko, ki bi bil rad postal junak, kakor oni, katerih imena je slišal.

„Težko ne, a resnično, sennor Francesko. Zastavim vam svojo besedo, Komanč se sprime z dvajsetimi takih, vaše vrednosti, kakor bi si igral. Sicer je pa šel za razbojnikoma, in čuditi bi se bilo, ko bi kdaj ne slišal, da se je z njima sešel.“

V tem hipu odskočijo vsi od tal.

„Sennor Avgustin, sennorita Roza.“

Ta klic je bil, ki je s toliko močjo vse dvignil.

Res se je bližala izpod visokih dreves pragozdovih čreda prostih konj, natovorjenih mul, oboroženih pastirjev, za katerimi je bilo videti gospodarja, don Avgustina in njegovo hčer.

Priševši do jezera, ozre se iskaje okolu in mahnivši z roko, pokaže, kje želi imeti, da se mu napravi taborišče. Ko se je to pripravljalo, stopi k vakverom, ki ga vsi spoštljivo in prijazno pozdravijo.

„Tudi Encepez in Pashal!“ klikne ugodno presenečen. „No, zdaj bomo čuli še mnogotero dogodkov in pustolovščin.“

„Mislim tako, sennor,“ odgovori prvi; „ker letos smo tam zunaj v savani doživeli toliko tega, kakor poprej ne v dveh letih. Videli smo el-Mestiza, Ti . . .“

„Mešanika? Kje pa?“

„Nekaj daljave od Tubaka, kjer je moral bežati pred nami in Komanči. Dalje poznali Tiburcija, kneza tra . . .“

„Tiburcija?“ pretrga hitro Rozalita in lične poteze se ji nabero v prijetno in veselo podobo. — To je bilo prvo poročilo po razstanku.

„Kje ste ga videli?“ vpraša don Avgustin.

„Tam, v stepi, med Tubakom in Apačevino. Pregarjal je don Estevana de Arečiza v družbi z Velikimorlom in Treskavcem. In na to sem videl Sokoljeoko, Komanča, ki vas pozdravlja, gospodičina.“

„Mene? Komanč?“ vpraša Roza začudena.

„Da. On vam tudi poroča, da na Bivoljezeru se varujte pred razbojnikoma puščave.“

„Kako je bilo to, Encepez? — No, pa, to nam boš pozneje povedal, ko nam bo ostajalo več časa, nego-li zdaj!“

Avgustin pelje svojo hčer v šotor, ki so ga bili baš izgotovili. Sestavljen je bil od modre svile, posejane s zlatimi zvezdami, davek, ki ga je oče dajal lepoti in srčni dobroti svojega edinega otroka.

Tudi njemu so postavili šotor in ravno je stopil noter, ko so strežaji tovarno žival razbremenjavali, kar opazijo ob gozdovem robu tolpo, ki je na-sé vlekla vso njih pozornost.

Četa je sestajala iz dveh jezdecev in jedne tovarne živine. Jeden mož je bil opravljen ves v črtano sivino s širokokrajnim panamcem na glavi in zlato opasanim lornjonom na nosu. Drugi je tičal v obleki od ustrojene jelenovine ter je ves izgledal kakor mož, ki je videl dosti sveta in ki zna svojo puško prav rabiti.

„Sir Wallerstone!“ meni zadnji.

„Master Wilson!“ odgovori sivi.

„Tu ne bomo sami.“

„Ne briga me nič.“

„Kakor vidim, pripravljajo se ljudje, konje lovit.“

„Ne briga me nič.“

„Tudi ne, če vam vzamejo belega dirjalca travane?“

„Bog, tega moram imeti. Če ga bodo hteli vzeti, morate jih vi vse postreljati, Master Wilson.“

„Tega ne storim, sir Wallerstone, ker o tem ne stoji nič v najuni pogodbi.“

„Well, to pristavimo nov paragraf. Plačam vam 100 dolarjev več. Dajte pogodbo!“

„Za 100 dolarjev ne postreljam teh ljudij.“

„Dam vam 200.“

„Tudi za 200 ne.“

„Well, imate 300.“

„Nič tega.“

„Bog, vzemite 400.“

„Ne za 4000, ne za 4 milijone. Kar se tiče streljanje, bo pač ostalo pri najuni pogodbi. Jaz skrbim za vašo varnost in nič drugega. Tem ljudem bo treba predstaviti se.“

„Dakle pojdemo!“

Bližata se večjemu šotoru, iz kterega stopi don Avgustin, ki ju je bil od daleč opazil.

Wilson: „Sennor, tu je sör Ujljem Uelrsten iz Vovčestra.“

Gospodar: „Jaz sem Avgustin Pena; ti gozdovi in te travane spadajo k moji haziendi.“

Wallerstone: „Ne briga me nič,“ ter prime za lornjon s palcem in kazalcem desnice, izvedavo pogledujoč sennor Avgustina. „Je-li ste videli belega dirjalca travane?“

Don Avgustin je takoj izpoznal posebneža.

„Ne, Sir, videl ne, ali upam, da obišče mojo ogradbo. Izvolite li, dotlej biti moj gost?“

„Gost? No, to ne stoji v moji pogodbi. Za take stvari ima skrbeti ta mož tukaj-le.“

„Gotovo vaš majordomo (prvi oskrbnik).“

„Majordomo? Kaj je to?“

„Domači pristavnik,“ tolmači Wilson.

„Majordomo ali drugači pristavnik — ne briga me nič. Jaz hočem dirjalca, pa nobenega majordoma.“

„Dovolite nam, sennor Avgustin, da svoj šotor postavimo v vaši bližini. Meni je ime Edgar Allan Wilson, ter sem vodja temu Siru.“

Don Avgustin kimne pritrdilno ter se obrne k hčeri, ki je bila baš pristopila.

„Dobivamo zanimivo družbo, Rozalita: tega sir Wallerstonea pa maester Wilsona, ki hočeta ujeti belega travanskega žrebca.“

Dekle se nakloni, kakor v zadregi pordevši, Angležu, ki je prijel lornjon ter je občudovaje gledal skozi velika stekla.

„Master Wilson!“

„Sir Wallerstone!“

„Kdo je ta miss (gospodičina, dekle)?“

„Sennora Rozalita, vsekako hči don Avgustina.“

„Well, prašajte jo, če jo smem narisati.“

„Vi ste risar, sir Wallerstone?“ vpraša don Avgustin, ki je bil razumel angleške besede.

„Risar? Ne briga me nič! Jaz potujem po travani, da slikam in da ulovim dirjalca travane. Risal bom miss Rozalito.“

„Kakor hitro ste ulovili dirjalca,“ pridene don Avgustin smeja; zdaj si postavlja svoj šotor, moja družina vam bo pri tem pomagala.“

„Ne briga me nič! Za take reči skrbi ta-le mož. Tako stoji v pogodbi.“

Don Avgustin pa Rozalita se odstranita. Anglež sede mirno na tla, pa čaka, da mu šotor izgotové; v katerem bode počival od utrudne ježe. Wilson stopi k vakverom ter se brž zaplel v živahen pogovor z Encepezom in Pashalom.

* * *

Oni štirje vojni čolni Apačev so bili po Rdeči reki gori veslali, ne da bi bili Indijanci opazili Wallerstona in Wilsona, ktera sta si bila napravila, ne zanetivši ognja, prenočišče v neki daljavi od vlažnega bregu. Ta oddaljenost je bila „kriva“, da

Wilson niti slutil ni, kako grozni potniki hité mimo njega in prav tja, kamor sam.

Reka je delala kmalu ovinek, na katerem so se Apači izkricali, da si počijejo. Wilson je ta ovinek presekal ker je s konji hitreje napredoval od Apačev, ki so morali veslati proti toku, to je s svojim spremeljevalcem poprej ko oni dospel na Bivoljezero. Odločil je, da bo Angleža s pretvezo belega dirjalca tu zadrževal, dokler pride Sokoljeoko s knezi gozdov, ktere je hotel poznati.

Bivolotok je bil med tem prizorišče najživahnejšega življenja. Zjedinjeni lovci in Komanči so bili gotovi, da nimajo pred seboj nobenega sovražnika več in ne za seboj ter so mogli torej brez uporabljanja težavnih in ovirnih mér previdnosti preganjanje nadaljevati.

Po prvem pristrčnem pozdravljenju, v katerem sta se Rdoles in Pepo prepričala, da Fabiju ni zadana nobena težka telesna škoda, vpraša prvi:

„Povej nama, sine moj, kako si dospel na ta otok? Menila sva, da bo treba te siloma osvoboditi.“

„Prežal sem že dolgo na priložnost, da se rešim plavaje, ter sem zagledal v naplavljenem lesovju skrivališče.“

„Ali — bil si zvezan in mogel si utoniti!“ pretrga Rdoles, ki je vkljub svoji moči se tresel pomislivši, da bi bil mogel njegov ljubljani ubežnik poginiti.

Fabij se dobrovoljno nasmehne.

„Razbojnika menda nista vedela, kaj je mogoče dobremu plavalcu, sicer bi me bila privezala za čoln. Ko sem bil prišel pod lesovje, tam še-le sem dvignil

glavo kvišku, sopeč. Sledila sta me sicer do otoka, a potem sta mislila, da sem utonil.“

„In kako dolgo je, da sta se oddaljila?“

„Dobre pol ure bo.“

„Dotekli ju bomo,“ glasi se razjaden, „in potem nam ne bosta ušla, kakor si ti njima. A zakaj si bil tako dolgo v vodi?“

„Ker sem se moral še-le prepričati, da ni blizu sovražnega bitja. In potem bi si bila mogla razbojnika tudi premisliti, pa vrniti se.“

* * *

Sokoljeoko je med tem razpravljajal s svojimi Komanči ter jim dal zapoved, naj kakor hitro mogoče napravijo čolnove. — Zdaj pristopi k lovcem. Takoj je ugenil, koga ima pred seboj.

„Moj brat je ‚veliki sledonajdnik‘, ki sta ga iskala očeta in Komanč?“ vpraša, roko mu podajajoč.

„Sokoljeoko je ta, ki smo ga našli v Meglogorju,“ predstavlja ga Pepo. „Santa Laureta! jednega samega popoldne je vzel Apačem jednajst oglavkov. Glejte, sennor Fabij, konj mu je poln kož, da ga je komaj videti ter potem naju privel na vaš sled semkaj.“

V odkritem čudenju stisne Fabij ponujano roko.

„Sledonajdnik je slišal slaviti ime svojega rdečega brata; naj si bota prijatelja. — Zdaj pa pripovedujta, kako je šlo v gorah po mojem izginotju!“

Rdoles je dal svoje poročilo kar moči na kratko, ker tudi njega je gnalo izvedeti, kaj se je godilo s Fabijem.

„In kako si pal v roke razbojnikoma,“ vpraša končavši.

„Slišal sem nekako škrabljanje na kraju piramide ter sem videl vzdigniti se človeka, ki sem mislil, da si ti, ali Pepo. Prevaril me je z odgovorom, ko sem ga tihano poklical. A ko je stopil bližje, izpoznal sem v njem Mani-sangrienta, pa sem zamahnil.“

„To je bilo napačno, sine moj. Rekla sva ti, da streli.“

„Tako priročen mi je bil za udariti in kroglo sem hotel hraniti, ker sem mislil, da je blizu tudi el-Mestizo. A ta se je bil povspel na drugi strani ter se mi priplazil za hrbet. Ko vzdignem pa mahnem, pograbi me za roko, puška odleti in lopova me stisneta.“

„Čuka! Dejal sem, da sta morala biti dva; jednega bi bil pač premogel. Kar tiče tvoje puške, sine moj, se ni izgubila; tam visi na sedlu mojega konja. A govori dalje.“

„Mani-sangriente sune, da bi me zabodel, toda jaz mu izvijem nož. V takem metežu se privaliva na kraj pločadi in potem zvaliva dolu. Izgubil sem zavednost. Ko se prebudim, bilo je temno in vlažno in hladno okolu mene. Ležal sem zvezan v čolnu, ki sta ga veslala po podzemskem pretoku, vodečem v Rio Gilo.“

„In potem? kaj sta ti storila?“

„Nič. Razun sramotenja in lakote in žeje nisem imel trpeti drugega. Namerjala sta, izročiti me Črnotiču, ki je s svojimi vojaki krenil na Bivoljezero ter sta se veselila že naprej, da vaju ulovita, kajti bila sta prav tako prepričana kakor jaz, da bota našla naš sled in da pojmeta za nami.“

„Dobro, sine moj. Nista se motila, ali to lovljenje ne bo dalo naju njima v roke, ampak onadva

nam. Tu je tvoj nož in pa tvoj klobuk, kar sva oboje našla na piramidi, zdaj pa jedi, obleko posuši, a midva ogenj narediva.“

* * *

Tudi na drugem kraju reke so goreli nekteri plameni, na katerih so Komanči topili smolo, s katero so hoteli zamazati poke in odprtine svojih skornatih čolnov.

Med tem delom, ki se je hitro vršilo, stopi Sokoljeoko k Fabiju.

„Moj hrabri brat pozna li zvezdo Sonorsko?“

Fabij, pri ognju sedeč, pogleda iznenadjen.

„Je-li moj rdeči brat slišal o Rozaliti?“

„Sokoljeoko je o nji govoril z nekim sibolerom, ki je odhajal na Bivoljezero, kamor pride sennor Pena s svojo hčerjo, kjer bo lovil konjske črede.“

Fabij skoči prestrašen kvišku.

„Sokoljeoko, oče, Pepo, na noge, hitro, moramo naprej!“

Komanč se smehlja. — „Moj brat more čakati, da se čolni z vodo pobratijo. Sokoljeoko je dal ‚zvezdo‘ opozoriti.“

„In vendar se imamo požuriti. Hitita, brž, da pridemo naprej!“

Ni bilo treba tega priganjanja, ker Komanču samemu je bilo do tega, da gre kar moči hitro za Apači. V kratkem že privesla Bizongriva s prvim čolnom k otoku. Sokoljeoko ga sprejme resnega pogleda.

„Bizongriva ima nogo, ki nikdar ne izgreši, toda krogla njegova rjavi v puški.“

„Krogla Komančeva zadene, kadar ima zadeti.“

„Zakaj ni zlezla v srce razbojniku travane?“

„El-Mestizu?“ vpraša grajanec v čudu.

„El-Mestizo in Mani-sangriente sta ulovila velikega Sledonajdnika; v vodi reke jima je ušel, ko je pritiskal svojo dušo do smrti; krogle Komančev pa so molčale v ceveh.“

Bizongriva pobesi oko. Zdaj šele je izvedel, kakošne sovražnike je pustil mimo, dasiravno sta bila v njegovih rokah.

„Bizongriva ni poznal razbojnikov,“ reče opravičujoč se.

„Ali to je videl, da vodita bledoličnika vjetega; potem nista mogla biti dobra moža. Rdeči moj brat je učinil veliko napako, toda usta Sokolovegaočesa jo bodo zamolčala v vigvamu Modrelisice, kajti Bizongriva bo odprl svoj pogled, da razbojnika privede v roke Komančev. Je-li bil na Bivolotoku bledoličnik s štirimi očmi?“

„Bil je tukaj in drugi bledoličnik je govoril, da Sokoljeoko pride.“

Sokoljeoko se zdaj nečesa domisli, na kar je bil doslej pozabil. Stopi k trem lovcem.

„Poznate-li Velikiorel Wilsona, montanca?“

„Pozna ga. Bili so skupaj v krajih Sivegamedveda, ne da bi se bila sešla. Velik lovec je. Je-li moj brat kaj slišal o njem?“

„Videl ga je in z njim govoril. Ima tudi izgovoriti pozdrav Velikemuorlu in Treskavcu. Montanec pojde na Bivoljezero ter ga bo tam čakal. Bil je na Bivolotoku ter je govoril s Komanči, pričakujočimi Sokoljegaočesa. Poleg je bledoličnik s štirimi očmi,

imajoč veliko čarodejstvo in dajoč zdravila. Moji bratje naj vidijo.“

Vzdigne konjsko sedlo, segne med pantrovino in šabrako, potegne podobo, katero z neskončnim ponosom pokaže lovcem.

„Santa Laureta, to je Sokoljeoko, kakor gre in spi,“ klikne Pepo. „Nekak slikar je pri Wilsonu, z naočnicami, kar Komanč nazivlje oči.“

Sliko so zaporedoma občudovali. Sokoljeoko je moral pripovedovati o snitju z montancem.

V tem so bili pripravljeni vsi čolni in zdaj so se vzdigali na odhod.

„Moji beli bratje bodo sedeli v kanovi (majhen čoln indijanski), Sokoljeoko in Bizongriva pa jezditá po obrežju, jeden tu jeden tam, da jih stražita in da iščeta sledov, ki sta jih pustila razbojnika in Apači.“

Ta misel je bila naravnost dobra. Bizongriva zasede Kanadčanovega konja, Pepovega vzame za uzdo, in Sokoljeoko jezdi na drugi breg.

Rdoles je sedel s Fabijem med veslavci, ki so vozili z izredno hitrostjo proti reki. Neskončno srečen je bil, ko je imel zopet svojega ljubljenca, pa tudi Pepo Dormiljon se je radoval kraljevski, da je tako hitro in nepričakovano na varnem videl mladega grofa de Mediana. Vsi pa so goreli želje, da bi dosegli sovražnike ter se z njimi pomerili.

* * *

Bilo je ranega jutra in vakveri so sedeli — razun dveh, ki sta bila odjezdila na opazovanje — na bregovih Bivoljezera. Tudi oba sibolera sta bila poleg.

Družba se je razgovarjala o posebnežu Angležu ter o njegovi zasedenosti na dirjalca travane.

„Kaj biva v resnici takov dirjalec?“ vpraša Francesko, mladi vakvero; „jaz ga še nisem videl nikoli.“

„Gotovo da je,“ odgovarja Encepez; „a čuditi se baš ni, da ga še niste videli, sennor Francesko, kajti kako daleč pa ste bili zunaj po svetu?“

„Od Haziende del Venado pa do semkaj, do Bivoljezera. Kaj to morda ni dosti daleč?“

„Govore, da je svet še nekaj pedi daljši, moj dragi don vakverčič in jaz menim, da beli dirjalec travane ne teka zmeraj med haziendo in med Bivoljezerom semtertja.“

„Kaj je tako izredovita žival?“

„To je misliti! Neznansko je lep, in pa uren, na, kaj bi dejal: korakoma pride on dalje ko drugi v polnem teku.“

„Ali ste ga že kdaj videli, sennor Encepez?“

„Sem, pa le od daleč; a že tudi to je velika sreča, ker jih je kaj malo, ki bi ga bili videli bližej.“

„Je-li belec?“

„To se ve.“

„To so bili tudi njegovi predniki belci.“

„Kam ste zabredli? On niti porojen ni bil; nima roditeljev, nima rodoslovja.“

„Kako je to mogoče!“

„Jaz tudi ne vem. Toliko je gotovo, da so ga videli že pred 600 leti.“

Encepez, kakor vsi navadni potikači po prerijah in savanah, ni bil povsem prost debelih vraž.

„Ne veste, da so konji še-le pred 300 leti prišli iz Španske v Ameriko?“

„Za Boga, vi ste pa umovit človek, sennor Francesko. Je-li ste bili mar poleg, ko so semkaj hodili? In, ali nisem rekel, da ne prihaja od konja? Čemu trebamo tu vaše španske kljusine? Star je 600 let, mogoče tudi 1000, in ujet še nikdar ni bil!“

„Jaz bi pa skoro dejal, da bi ga ujel,“ trdi Francesko, bodoči junak.

„Jaz menim, da bi bili vi edini, kteremu bi to uspelo, sodeč po tem, kar ste že izvršili. Koliko divjih mustangov ste pa z lasom že vjeli ter ukrotili?“

„Doslej, žal, še nobenega.“

„In potem začenjate z belim dirjalcem? Bodi; tem večja vam bo čast, ako ga primete. Vendar vam moram povedati, da se to nobenemu vakveru ni posrečilo. Te živali kopita so trja od kremena in kdor gre predaleč za njim, njega nikoli več noben človek ne vidi.“

„Kaj ga je kdo že predaleč sledil?“

„Mnogi. Zadnjič pa neki lovec iz Tehasa, ki mi je to pravil.“

„Vi nam morate to tudi povedati. Hoj, Sančez, tam stojé letifikáncia; sennor Encepezu daj požirek meskala; ni boljšega pripomočka, da se spomin posveži, kakor je ta pijača.“

„Vi ste pa res razumen in pameten človek, sennor Francesko! Ko bi vi slišali mojo povest!“

„Dajte, pa začnite!“

„Pred nekterimi leti je bil prišel čudovit angležki posebnjak — prav kakor ta sennor Wallerstone, morda je celó sam tisti — v Tehas in ponujal je najslovitejšemu lovcu 5000 frankov, ako mu dobi belega dirjalca prerije. Lovec je sprejel ponudbo.

Preskrbel si je konja izredne hitrosti, najboljšega tekavca, ki so ga poznali, ter izjahal tja v savano.“

„Je-li našel dirjalca?“

„Našel ga je, kakor govorim, in to ni bilo samo pripadno ali slučajno, bila je tudi nezaslišana sreča.“

„Ter je šel za njim?“

„To se umeva samo ob sebi! Pregarjal ga je z visoko vzdignjenim lasom, skakal čez brezdna, letel čez skale, plaval čez reke, dirjal po širnih poljanah; konj mu je bil hiter kakor veter, in beli dirjalec je izgubljal vsaki hip nekaj svoje daljave.“

„Ho-la! to slišim rad!“

„Počakajte malo, sennor Francesko. Ni mu še vrgel zanke okoli vratu. Ako rečem, da je dirjalec gubival na daljavi, ni še rečeno, da se je dal ujeti. Zaostajal je le zato, da se je ozrl po svojem preganjalcu ter da mu je vrgel pogled, iz kterega je sijala smrt in poguba. In vendar je hitel za njim naš Tehanec, dasi tudi je bil slišal, da dirjalec ni konj, ampak, da je duh travane, ki se po stepi razhaja, da ljudi v blodnjo zavaja. A on je mislil na mošnjič s 1000 pijastri ter jahal dalje. Tako je šlo od jutra do večera. Daljava je bila manjša, vendar pa lovec ni prišel tako blizu, da bi bil mogel upotrebiti svoj laso. Nastopila je noč, in konj je bil utrujen. In vendar ga je dalje preganjal.“

„A kako je mogel v temni noči pehati se za dirjalcem?“

„Prvič je dirjalec belec, bel ko mleko, ki ga tudi v tmni lahko spozna dobro oko, in drugič so kresala njegova v galopu topotajoča kopita po

kamenitih tleh ognjene iskre, katere so razsvetljevale nočno-tmino.“

„Per dios, jaz še nisem slišal, da bi rog dajal ogenj na kamenu.“

„Jaz tudi ne; zato pa dirjalec ni žival, zato je duh travane! — Moglo je biti okoli polnoči, ko ga lovec naposled dohiti. Zavihti laso, in ko ga je hotel vreči, ni imel nič v rokah, celo gumb pri sedlu je bil proč. In ob enem je brcnil dirjalec Tehančevega konja tako zelo v prsa, da se je mrtev zgrudil na tla. Na to je slišal, kako je duhovita žival žvižgaje bežala skozi noč. Jezdec ostane pri svojem mrtvem konju, da se zdrami, in zjutraj vidi v svoje prestrašenje, da je bival kraj prepada, kateri je bil 100 čevljev globok. Dirjalec je bil skočil doli v prepad, ne da bi se kaj pokvaril, ter se pasel na obzorju v visoki travi. To je tista zgodba, katero mi je Tehanec pripovedoval, ko se je bil vrnil od tega lova peš in do smrti izmučen“.

Zdaj se odpre šotor Angležev, ki je iz njega izstopil, ter šel na tratino pri gozdu, kjer so se pasli trije konji.

„Master Wilson!“

„Sir Wallerstone!“

„Rad bi preiskal in premotril okolico, nebi li našel sledov belemu dirjalcu; osedlajte mi konja.“

„Konja vam sedlati? O tem ne stoji nič v pogodbi. Jaz sem vaš stražnik, a ne vaš hlapec!“

„Well, potemtakem si sam sedlam!“

Sedaj zajaha in odjezdi spremljan od dobro oboroženega Wilsona tja v gozd. Prideta do nekega pretoka, po katerem Bivoljezero pošilja svoje

vode v Rdečoreko. Tu je stala velikanska cedra, katero je Anglež pregledoval od vseh strani.

„Master Wilson! Postaviva tukaj poljski stolec! Drevo hočem prerisati v svojo mapo.“

„Le dajte! Med tem pregledam okolico, da vidim, če ste varni! Čez nekoliko časa se vrne ter leže v travo zraven stolca. Anglež je risal, ležeči pa je sanjal, in pri tem pa mu ni ušel niti najmanjši šum, ki bi dal slutiti na sovražno bitje.

Hipoma vstane, ter stopi s pomerjeno puško pred risarja, zaščitujoč ga s svojim truplom:

„Sir Wallerstone!“

„Master Wilson!“

„Jezdec prihaja.“

„Ne briga me nič.“

„Pa je belec.“

„To je vaša stvar. Tako stoji v pogodbi.“

„Stoj! kdo si?“ kliče Wilson s kazalcem na petelinu.

Bližalec obstoji, ter pobesi puško.

„Dober prijatelj. Ostavite puško. Sam sem!“

Wilson odloži puško, tujec pride bližje.

„Kdo ste? ponovi prvi prašanje.“

„Ime mi je Petro Diaz. Ali mi morete povedati, če je don Avguštin Pena na Bivoljezeru?“

„Tam je. Od kodi prihajate?“

„Od Meglogorja.“

„A, sir Wallerstone, ta sennor prihaja istotako od Meglogorja.“

„Ne briga me nič!“

„Kaj ste delali tamkaj, sennor?“

„Hodili smo z odpravo, ki je bila pa po Apačih uničena. Jaz edini sem jo odnesel.“

„Razun treh belih lovcev, ki so še tamkaj“.

„Je-li ste jih videli?“

„Ne, a slišal sem o njih. Torej vi ste gore poprej opustili nego mi!“

„Verjetno. Jaz sem bil zadržavan, ker mi je konj šepal, ter sem si moral boljšega ujeti. Kaj ste čuli o treh lovcih? Je-li so odšli Komančem?“

„Ne vem, Komanč, Sokoljeoko, je hotel k ujim“.

„Sokoljeoko? Tedaj so rešeni? Ali je bil sam?“

„Da; ali imel je na Bivoljezeru četo ljudij, ki so imeli čakati njega in treh lovcev“.

„Hvala Bogu! Potem bi bili zavarovani! Sennor, ne hodite predaleč odtodi! Apači so za menoj, da napadejo Bivoljezero.“

Obrne konja k pretoku, da pride do jezera.

„Sir Wallerstone! Apači nas hočejo napasti.“

„Ne briga me nič!“

„V pogodbi pa ne stoji, da morate risati to cedro.“

„No, moram se vam pokoriti.“

Sestavi stol in postavilo, sede na konja, pa se vrača na jezero. Diaz je bil tam že pred njim. Pena je stal pred uhodom v svoj šotor ter ga zagledal, ko je bil stopil izmed dreves.

„Sennor Diaz! Pri vseh svetih, ali ste vi, ali je vaš duh?“ kliče prestrašen, ker jasno mu je bilo vse, ko je videl samo njega.

„Sam sem; ali smem pri vas se navrniti?“

„Da, stopite, pridite! — Rozalita, Roza!“ kliče Pena, zastor pred njenim šotorom odpirajoč, „pridi vún; sennor Diaz se je vrnil z odprave!“

Rozalita pride in tudi ona prebledi, videča njega samega.

„Stopite noter,“ vabi sennor Pena, „pripovedovati nam morate, sennor Diaz!“ porinivši ga v šotor, kjer ti trije sedejo. „Kako je z odpravo?“

„Vsi mrtvi. Jaz sem edini, ki sem utekel.“

„Santa Madonna!“ klikne don Avgustin Pena prebledevši.

Rozalita krikne, pa si z ročicama zakrije obraz.

„In Tiburcio Areljanos?“

„Ta ni pripadal k odpravi, temveč jo je preganjal ko sovražnik. Mladi grof de Mediana je še živel, ko sem ga pustil v Meglogorju, in prav zdaj sem izvedel od lovca, ki se nahaja pri vas, da bi mogel bržčas srečno dospeti v domačijo.“

„Grof de Mediana? Hočete reči: don Estevan je mrtev.“

„Vsekako. Don Estevan de Arečiza, ki je bil, kakor ste vedeli samo vi, grof Medijanski in vojvoda Medinski, ta je mrtev; umrl je po travanski soditvi kot morilec in detoropec. Ali njegov stričnik, mladi grof Medijanski, ta živi. Pustil sem ga v hudem položaju: razbojnika travane sta ga oblegala z Apači; a ima pri sebi Velikegaorla in Treskavca, in Sokoljeoko, najhrabriši Komančev, ta mu bo tudi pomogel. Naročil mi je, da vas pozdravim, pa tudi vas, sennorita.“

„Njegov stričnik, mladi grof Medijanski? Tega ne poznam; ne vem nič o njem.“

„Poznate ga jako dobro; je — Tiburcio Areljanos!“

„Tiburcio?“ vpraša ves v čudu don Avgustin.

„Tiburcio?“ vpraša tudi Rozalita, pobesši roke.

„Rekel sem vam že, da je!“

„Povejte, pripovedujte!“ sili haziendero. „Goditi so se morale grozne in neslišane reči.“

Začenja. — Poslušala sta tihoma njegove besede, s katerimi je risal vse nevarnosti in doživljaje. Nobeden ga ni prekinil in ko je že vse izpripovedal, ostalo je še dolgo časa vse tiho v majhnem prostoru.

Haziendero gre naposled po sapo. — „Božja pota so čudovita, Rozalita, ubogi rastreador je zdaj moj gospod in tvoj.“

To je bila vsebina, ki jo je pod pritiskom slisanega povzel don Pena.

Zdaj se čuje zunaj mnogoglasno krikanje strahu, ktero so izglasevali vsi vakverji. Don Avgustin in Diaz hitita vunkaj. Vsi navzočni možje so prijeli za orožje, gledajoči na dolenji breg jezera, od koder je prihajaval do glave oboroženi Indijanec. Konj mu je bil ves pokrit s skalpi usmrčenih Indijancev, a v desnici je držal s srebrnimi žebliči okovano puško. Pride blizu, da je poznati slikarine po njegovem obrazu.

„Komanč je,“ dene Diaz sennor Avgustinu.

„Sokoljeoko, moj Bog, ni drugi ko Sokoljeoko,“ tolmači glas.

Glas je bil Encepezov, ki se je pretiskal in hitel nasproti svojemu rdečemu znancu.

„Sibolero!“ kliče ta. „Hoče-li moj beli brat povedati mi, kje stoji bledoličnik, ki nosi ime Avgustin Pena?“

„Tam, črnobradi mož, pri velikem šotoru.“

Sokoljeoko prijaha, ustavi konja, pobesi puško.

„Sokoljeoko, Komanč, prihaja, da pozdravi svoje bele prijatelje. Beli sennor se zove Avgustin Pena?“

„Da,“ odgovori haziendero.

„Ni li prišel na Bivoljezero Petro Diaz, indijanomorec?“

„Ta sem jaz,“ reče Diaz.

Na to se obrne k hazienderu :

„Sennor Avgustin, indijanomorec, montanec naj gredo s Sokolovimočesom na posvet!“

Ne čakajoč posebnega povabila, stopi pred njimi v šotor.

„Tolovaja savanska sta se pridružila psom Apačev. Ležé v Rdeči reki, tam, kjer ona pije valove Bivoljezera. Ali za njim se držé Komančev vojniki z Velikimorlom, Treskavcem, velikim Sledonajdnikom. Tiburcio je hotel iti k bledoličnikom, svarit jih, toda Velikiorel ga ne pušča proč od sebe.

Don Avgustin se prestraši — zaradi svoje hčere, ker nevarnosti si ni mislil tako blizu.

„Ne smemo jim puščati, da bi semkaj prišli; moramo jih prestreči,“ meni haziendero. „Nas je z mojimi vakveri sedemnajst mož. Koliko Komančev ima pri sebi moj rdeči brat?“

„Deset trdih glav.“

„Potem nas je vseh tkupaj 31 mož. In koliko jih štejejo Apači.“

„Sokoljeoko ni mogel videti njihovega števila, ker ni hodil k sovražnikom, ampak k belim, ko je bil ugledal sledove Apačev.“

„Nocoj planemo nanje. Sokoljeoko naj pove to svojcem ter pošlje sela, ki nas dovede na sovražnika. Ako ga vzamemo med dva ognja, biti mora uničen.“

Ostala dva pritrjujeta. — Sokoljeoko stopi vun, na odprti prostor ter motri okolico. Vrnivši se, reče : „Sokoljeoko tega ne stori!“

„Zakaj ne?“

„Ujel bo šakale, kakor bledoličniki love konje travanske,“ kažoč na ogradbo. „Apači bodo izstavili straže, ki bodo videle, kdaj gredó bledoličniki. Boj jih ne bo iznenadil in poskrijejo se tako, da bodo bele pomorili.“

„To je resnično,“ meni Diaz. „Indijansko taborišče težko napadeš, a da bi ne bil viden.“

„Tudi bodo Apači, ko se solnce postara, poslali oglednikov na Bivoljezero, ktere bodo srečali bledoličniki. — Komanč ima v mozgu, da pride el-Mestizo še v solncu, da pregleda taborišče belih na Bivoljezeru. Našel ga bo tam, na prostoru, ki je obkrožen s plotom.“

„Ah, zakaj tako?“

„Moj brat dopuščaj Komanču delati besede. Mestizo ne sme videti montanca, indijanomorca, bledega četveroočnika. Sklenil bo, prostor zagrabiti ob času jutranjega deha . . .“

„Tako nas uniči,“ pripominja Diaz. „Ne bo silil pri uhodu v ogradbo. S svojimi pojde v vrhove dreves in od tod nas ima vse na muhi ter pas vse postreli, ko mi ne bomo nikogar videli.“

„Indijanomorec je hraber vojščak: stori kar hoče, toda naj pomiga z ušesom, tudi Komanču! — Mestizo nakanjuje ugrabiti ‚zvezdo Sonorsko‘; ne bo dopuščal, da bi govorila krogla, ki bi mogla zadeti zvezdo, temveč bo udrl skozi odprtino na prostor, in tam ne bo našel bledoličnikov, ampak le njihove vigvame in ko se bo hotel vrniti, bodo vrata zaprta, z dreves pa bodo grmele puške bledoličnikov in Komančev. Če vidi, da se beli čutijo varne, ne bo se plazil po nogah kakor mačke, ampak pride s

svojimi čolni na Bivoljezero. Moji beli bratje naj hitro nesó svoje vigvame na prostor, ki mu rekajo ogradba, in zvezda Sonorska naj sedi pred svojo kočó, da jo razbojnik vidi in pamet izgubi.“

Bil je to zvít in prekanjen načrt, kteremu potrdila niso mogli odreči. Obravnavali so ga še v vseh podrobnostih in potem odjezdi Komanč. Po pretekli pol uri so bili šotori in vsi predmeti v ogradbi, število vakverov izgine in ž njimi Diaz.

* * *

Nekaj časa pozneje ^{*} plazilo se je dvoje oseb, od Rdeče reke v smeri proti Bivoljezeru po najgostejših krajih gozda. Starejši je nosil peresni čop, dočim je imel mlajši svoj šinjon povezan z jermenjem. Dospela sta, kakor sta menila, neopažena na kraj gozda ter preiskavala okolico jezerovo.

„Vidiš ga čuka! Ali je ta sennor Avgustin nepreviden! Je-li si že videl starče, da se ležišče napravlja v ogradbi?“

„Zakaj ne? On meni, da bo tu varniši, ko tam na odprtem objezerju. Konjski lov se še ni začel in potem more tam v šotoru varniše ležati ko drugje.“

„Pravzaprav je tako, toda — hm, vedeti morava, koliko ljudij ima. Pojdi!“

Plazila sta se z neizmerno previdnostjo do ogradbe ter splezala na gostovejni hrast, s kterega sta mogla ves prostor natanko pregledati.

„Tam sedi, vidiš jo, pa vence plete! Ponjo pojdem in ko bi mi od življenja ostajalo le še dva dni. Mestizo treba soproge, in ta mora postati.“

„Mešanik je znorel!“ huđuje se Rdečoročnik.

„Jezik za zobe, stari grešnik! Ti dobiš tudi svoj del, ne da bi bil kaj v nevarnosti. Ha, deset

vakverjev, sennor Avgustin, pa njegova hči. Trebamo samo vstopiti, vse drugo je dim.“

„To je res! In potem sva gospodarja Bivoljezera in poloviva hazienderove konje in potem počakava, da pridejo ti ,knezi gozdov‘. Lajše se nama še ni obnesla nobena pustolovščina, kakor bova to izpeljala.“

„Torej nazaj, da ukreneva priprave.“

Splezata zopet dolu ter izgineta v smeri, v kateri sta prišla.

Dan je minul. Noč je nastopila. Globoka tema je vladala po jezeru in po okolici. Stražni ognji, razsvetljajoči vakverske šotore, ugašali so polagoma. — Zdaj se čuje tihotno, legotno pacavanje po vodi pretokovi in štirje temni predmeti se vstavijo pod drevesi, drugi za drugim. Bili so čolni Apačev. Temne postave izstopijo ter se plazijo kakor duhovi, naprej Mešanik in njegov vredni oče, ob gozdovem kraju tja proti vhodu ogradbe. Na vsakem čolnu je ostala po jedna straža. Drugi so se pozgubili nevidno okolu ograje.

„O-hiii, o-hiii!“ začuje se bojni krik Komančev.

Štiri divje postave skočijo v kanove — in v jedni minuti hité nazaj proti ogradbi, z oglavki stražnikov za pasom. Na bojni klic zažgó kupe dračja zunaj ogradbe in goreči svežnji sušinja padajo v ogradbo na prostor, kjer so stali Apači, strmeči nad praznimi šotori in nad klicem sovražnikov. Ognji so se svetili po ogradbi in takoj zadoni streljanje od vseh strani, ki napravi neskončno zmotnjavo med presenečenimi Apači. Počilo je še dvakrat vsepovsodi, da se je zopet vse mešalo, in se vse trlo proti izhodu. Ta pa je bil zdaj zapahnen.

„Nanje!“ grmi mogočni glas Kanadčanov in vse naokolu poskačejo temne postave belih in Komančev v ogradbo. Le malo pušk je bilo namerjenih proti njim. Le nekaj trenutkov je zadoščevalo, pa so ležali skoro vsi sovražniki na zemlji.

„Kje je Mešanik?“ kliče Kanadčan.

„Pa Rdečoročnik, veliki lopov,“ dodaja Pepo.

Mimo švigne Sokoljeoko. Ostri njegov vid mu je pokazal njega, ki ga je iskal.

„Modralisica pošilja Sokoljeoko, da mu prinese oglavek Črnogatiča, rjoveče strahulje.“

Njegov tomahavk švigne po glavarju. — Zraven njega sta se držala oklenjena Fabij in Mešanik.

„Jastrebi naj žro hudobno srce razbojnikovo!“

Komanč porine Mešaniku nož med pleča, da so roke popustile in da se je zgrudil s zamolklim glasom.

„Sokoljeoko!“ kliče Rdoles. „Tu je stari! Poklanjam njegovo kožo Modrejli, kteremu jo moj brat prinesi!“

Kjer se je čul ta glas, tam je ležal Rdečoročnik zvezan na tleh.

Tu in tam je še počil strel, oglasil se smrtni krik. — Na to poberó goreče snopove, zmečejo na kup, da je bil velik ogenj, pri kterega svetlobi je bilo razpoznavni najmanjši predmet.

Ne jeden Apačev je ni odnesel. Od napadnikov je živel le še Mani-sangriente, za kterega ni bilo rešitve.

Komančev načrt se je izvrstno obnesel: sovrážnik popolno uničen, a pri belih primerno malo žrtev.

Ko je bil boj končan, poizveduje Fabij, kje se nahaja donna Rozalita. Sibolero mu pokaže zavetje. Pristrčno se pozdravita in Fabij pripoveduje svoje dogodbe, ki so Rozalito jako vznemirjale. Prijevši jo za roko, stopata proti ogradbi, k don Avgustinu. Sibolero in Francesco gresta za njima.

Priševši k jezeru, počí še jeden strel, zadnji. Držali so bili sodbo nad Mani-sangrientom. Sokolovegaočesa krogla je predrła zlobno srce.

„Komanč bo njegovo kožo pridejal oglavkoma Mešanika in Črnotiča, Apaški psi bodo svoje meso puščali volkovom in šakalom. Komančev vojniki pa se povrnejo domov v svoje vigvame z orožjem in s kožami svojih sovražnikov.“

Nekteri vakveri so postavljali šotore na poprejšnem prostoru; na to so se vračali v ogradbo, da izbršejo znamenja boja. Beli pa so sedeli pri taborišnem ognju in Sokoljeoko je bil zraven, poslušajoč povesti junakov savane, da je vsaki znal najmanjše podrobnosti dogodkov, ki so se na Bivoljezeru tako hitro dovršili. Le bonanse se ni nihče spominjal. Ostala je skrivnost Fabijeva in Diazova in „gospodarjev gozdov“.

* * *

Bilo je drugega dne. Anglež je stal pod svojim šotorom. Nosil je levico v obvezi. Posebnež se je bil v boju vrlo držal ter dobil globok ali ne nevaren ubod.

„Master Wilson!“

Wilson: „Don Avgustin pripravlja svojim gostom na čast konjski lov.“

„Ne briga me nič!“

„In ko bi ujeli dirjalca?“

„Aha, to je res! Čigav bi bil potem?“

„Don Avgustinov ali pa onega, ki ga vjame.“

„Potem ga kupim.“

„V Tehasu ste ponujali enkrat že 1000 pijastrov. Ali ga dobite za toliko? Ne verjamem.“

„Well, ponudim 2000 in več; moram ga imeti.“

Na kraju gozda, tam, kjer mejaši z ogradbo, je bilo v vejah dreves narejeno nekako pomolje, odločeno gledalcem, ki so hteli uživati zanimivi prizor konjskega lovljenja. Šotori, konji, vse, kar je moglo biti v napoto, je bilo odstranjeno in don Avgustin, Fabij, Rozalita in drugi so zavzeli svoje prostore, na kateri oder pristopita tudi Wilson in Anglež. Vakveri so bili že včeraj travano „preganjali“ in ponoči zmeraj bolj zoževali okolu divjih konj. V pričakovanju priti imajočega je bila pretrgana vsaka zabava.

Zdaj se čuje iz občne tihote pretresni žvižeg vakverov iz gostega gozda. Na to se razlega glasno kričanje, ki se je bližalo od vseh strani. V kratkem se čuje hrupno rezgetanje, ki je hitro prihajalo ter dalo sklepati na precejšno število konj. Hrup se je množil in povečaval; konji so bili tako blizu, da se je slišalo sopuhanje. Tu poka grmovje, tam se lomijo drevesca. Žvižganje, kričanje, tulenje gonjačev postaja skoro peklensko. Zdaj se odpre zeleni zastor dreves, in morje glav in trupel se prikaže, plamenečih očij, kadečih se nosnic, plapolajoče grive, vzdignjenih repov, samo plemenitih živalij, bežečih pred vakveri, ki skačejo med gozdom in jezerom naravnost proti ogradbi.

Pred ogradbo se za trenotek zajezi mnogo-barveno živalsko morje. Lesketajoče oči najpredniših živalij se upirajo sumljivo na ograjo, z mladičjem pokrito. Toda gonjači jim ne puščajo izhoda. Veličajno krasni bel žrebec vodi čredo. Ne more se ustavljati pritisku od zad pritiskajočih živalij. Po-bešene glave skoči v ogradbo — in vsa čreda, 200 do 300 štejoča, poskače za njim.

„Hura, hura, imamo jih!“ grmi vse okolu po odrih, od vakverov, ki so hiteli uhod zagradi. V to zmagodobitno kričanje se je umešaval glas, ki je vse druge preupival: „On je, on je, on je!“

„Kdo pa, sir Wallerstone?“ vpraša don Avgustin.

„Kaj ga ne vidite? belega dirjalca travane, tam, belega žrebca, za katerim vsi kopitajo?“

Tako preteče nekaj sekund, ne da bi bili kaj opazili ponosni in smeli otroci travan, pašnikov in gozdov. Najhitrejši in najburniši izmed vseh je bil belec, žival brezmadežne belote, kakor cvet povodne lilije. Ponosita žival je planila z enega kraja ogradbe na drugi ter je podrl tovariša s svojimi prsmi na tla, ki se mu ni ognil.

Diaz stopi kvišku ter se nagne daleč čez. Bil je eden najsmelejših jezdecev in gledajoč tega belca, užival je pravo navdušenje.

„Ta žival se mora osvoboditi ali pa pogine,“ reče on. „Ne bode je mogoče ukrotiti.“

„Ne? res ne?“ vpraša Fabij.

Oči se mu leskečejo, lica mu pordevajo.

„Pazite, sennores, kaj zna Tiburcio Areljanos!“

Zdaj se čuje konjsko kopitanje izmed drevja. Fabij se je bližal na Komančevem konju z lasom oborožen.

„Odprite!“ zapove vakverom.

„Santa Laureta! kaj hočete delati, sennor Fabij?“ kliče Pepo. „Vi ste izgubljeni v čredi teh divjih zverin.“

Tudi drugi so mu klicali, naj odneha, a že so bili zapahi odstranjeni in on skoči v ogradbo v sredo živalij.

Belec je še razsajal semtertja. Ko zagleda jezdeca, zbeži prestrašen proč. Fabij vihra za njim. Divje dirjanje se ponavlja parkrat okolu po ogradbi; živalij, stoječe na potu, so bile porinjene ali pa prevržene. Zdaj jo udari Fabij čez prostor počez — laso žvižga okolu glave in ta hip zleti po zraku ter se vrže belcu okolu vratu. Belec leti, smeli jezdec za njim, da se je moral laso napenjati. Zdajci obrne Fabij konja, grozanski suvaj in Komančev konj se zgrudi na kolena, a belec se valja po tleh udarjajoč. Pravzaprav konjokrotilec laso takoj nategne, ko pade za vrat, ali pri tej divji prečvrsti živali bi bil kvaren takov nateg.

Fabij potegne konja kvišku, drugi potegljaj, in laso se prime tako tesno mustangovega vratu, da je komaj dihal. Zdaj skoči Fabij s konja kateri, dobro izurjen, drži laso napet. Drugi laso s pleč si odvijajoč, pričvrsti ga na glavi in na gobcu belčevem, vstopi se z razkoračenimi nogami čez truplo belčevo ter prereže napeti jermen. Takoj skoči belec pokoncu. Prvikrat v svojem življenju čutil je belec breme na svojem hrbtu; obstal je kakor otrpel ostrmljenja. A na to je jel kviškovati, zdaj spred zdaj zad, kopital na stran, razmetaval se po tleh — nepretresljivi jezdec je sedel na njem. Zdaj zavihra v divji slepi strasti in besnoti okoli ogradbe

„Pazite zdaj, sennores!“ kliče Fabij.

Grozni stisek njegovih kolen, nategljaj lasa — in belec skoči skoro z nemogočim skokom čez plotovje. V dveh trenutkih je bil preko sevnice, skok v jezero, in zdajci brliznejo valovi nad konjem in jezdecem. Še ena minuta in na to skrije iz vode moleča skala obadva očem občudujočih gledalcev.

Ti zapuščajo odrovje, da ga zdolaj pričakajo.

Konje v ogradbi je bilo treba še omehčati z gladom in žejo.

Dobri dve uri sta pretekli, ko se naposled vrne drzoviti rastreador. Prijezdil je počasnih korakov ob jezeru. Belec je bil udomljen. Vsi so ga sprejeli z odkritosrčnim veseljem.

„Santa Laureta, tega vam ne morem ponarediti,“ meni Pepo.

„Grof de Mediana je najsmeliši velikaš španski,“ smeje se Rdoles.

Rozalita se je smehljala zadovoljno, ko je njen prijatelj žel toliko vseobčega priznanja.

„Don Fabij!“ vpraša Anglež, „čigav je belec?“ gledajoč skozi lornjon dimečo se žival.

„Don Avgustinov, gotovo!“

„Ne briga me nič!“

„Ne, don Fabijev je,“ ugovarja haziendero. „On je vaš, svetlost in vi pač veste, zakaj in vrhu tega ste ga tudi ukrotili.“

„Ne briga me nič. Moram ga imeti. Dirjalec je travane.“

„Ne verjamem, da bi ga hotel prodati don Avgustin,“ meni Fabij.

„Ne briga me nič. Dam 1000 pijastrov.“

„In jaz ne verjamem, da bi ga za toliko pustil don Fabij,“ reče sennor Pena.

„Well, dam 2000.“

„Ne prodaja se,“ odločita obadva.

„3000 dadem.“

„Ne za 5000,“ potrjuje Fabij.

„Ne za 10.000,“ priteguje haziendero.

„E pa dobro: dam vam, kolikor hočete.“

„Konj je darilo donni Rozaliti. Ona ga bo jahala,“ razsodi Fabij.

„Well, z missom se ne morem pogajati! A ker dirjalca ne dobim, je tudi naslikati ne morem. Master Wilson!“

„Sir Wallerstone!“

„Bodite gotovi. Vrnemo se nazaj v Uorčestr, Helstrit št. 26.“

„Vi da, a ne jaz! O tem ne stoji nič v najuni pogodbi. Privedem vas v Galveston, Tehas in tam počenjajte, kar se vam ljubi! A povejte, imate-li svojo bojno sliko že izgotovljeno?“

„Ne briga me tudi več.“

Izredno nezadovoljen je stopil v svoj šotor. — Čez nekoliko časa se možaka poslovita: Anglež silno hladno, Wilson s prijateljskimi čustvi za hrabre in sloveče ljudi, s katerimi je preživel nekoliko znamenitih dnov.

Drugega jutra so sedeli tudi že Komanči na konjih, da se vrnejo v svoje vigvame.

Sokoljeoko je bil izvršil svojo nalogo: prinesel je Modrejlisici oglavke Črnogatiča in obeh razbojnikov travane, in Mo-li „veliko zdravilo“, ki ga je bil naredil Anglež. Zdaj je bil uverjen, da postane glavar.

„Manitov govori Sokolovemuočesu, da naj gre. Pripovedoval bo svojim bratom o ‚knezih gozdov‘, o velikem sledonajdniku, ki je upitnil dirjalca travane, o Diazu, indijanomorcu, o dobrem hazienderu, o zvezdi Sonorski. Wakonda jim daj dolge dni in močno roko, ki se nikdar ne utruji zoper njih sovražnike. Howgh!“

Ves pokrit z oglavki, jezdi, v spremstvu svojih in Bizongrive, ki je svojo napako popravil, zopet v svoje kraje.

Tudi ostali se niso dalje zadržavali na Bivoljezeru. Vsi skupaj so šli v Haziendo del Venado, kjer so mogli, kakor so hoteli, počivati od svojih trudov in naporov.

Fabij, ali recimo zdaj, grof Medijanski, je dolgo pregovarjal Rdolesa in Pepota, naj ostaneta na njegovem posestvu, na Haziendi del Venado, kot oskrbnika in nadzornika, v kar sta naposled privolila. Diaz svojega maščevanja nad Indijanci še ni ohladil ter se je napotil v prerijo, pristrčno se poslovivši.

Grof Medijanski je potoval na Špansko ter poprodal ondoto imetje. Ko se vrne, svetila mu je še dalje „zvezda Sonorska“, ljubeznjiva Rozalita, kajti v kratkem jo je odpeljal kot svojo verno soprogo na svoje novopostavljeno in velikansko opredeljeno posestvo, raztegajoče se daleč od Haziende.

Bonansa je ostala od svojih znancev nedotaknjena ter ni bila nikdar vzdignjena, tako da leži še dandanašnji dobro skrita in zakopana pri jezeru v Zlati dolini.

V založbi **ANT. TURK-A**, knjigarja v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 3. se dobivajo sledeče knjige:

Marjetica. Idila, spisal A. Koder, 246 strani. Cena 1 krona.

Gozdovnik. Spisal H. Majar, I. del 1 krona, II. del 80 vin.

Prince Evgenij Savojski, slavni junak in vojskovedja avstrijski, 65 strani. Cena 48 vin.

Andrej Hofer, junški vodja Tirolcev leta 1809. II. prena-rejeni in pomnoženi natisek. Cena 48 vin.

Beneška vedeževalka ali prokletstvo in blagoslov. 65 strani. Cena 40 vin.

Hedvika, banditova nevesta. 78 strani. Cena 40 vin.

Cvetina borograjska. S podobami. 128 str. Cena 80 vin.

Srečolovec. Spisal H. Majar, 84 strani. Cena 40 vin.

Pravljice. „ „ „ 84 strani. Cena 40 vin.

Cvetke. „ „ „ 72 strani. Cena 40 vin.

Štiri povesti. I. Nagla beseda. II. Tujčeva osveta. III. Go-spod Grahar. IV. List papirja. 82 strani. Cena 40 vin.

Sv. Notburga, pomočnica v vsakovrstnih potrebah in po-pis življenja **sv. Heme**, kneginje slovenske. 56 strani. Cena 36 vin.

Božja pot Matere božje na Blejskem jezeru. 24 str. Cena 24 vin.

Ave Marija. S podobami. Cena 20 vin.

Založba raznih **slovenskih spisov, povestij, pesmi** in **molitvenikov**. Trgovina s **papirjem** in raznim pi-salnim orodjem.

 Vnjanja naročila izvršujejo se točno, hitro in po najnižji ceni.

Izvirne platnice Gozdovniku I. in II. del skupaj veljajo 80 vin.

